

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ**

**Ανακύκλωση: Είναι οι Δήμοι αποτελεσματικοί
στη διαχείριση της ανακύκλωσης των αστικών
στερεών αποβλήτων;**

ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ

6/2022

ΣΥΝΟΨΗ

Ο έλεγχος αξιολόγησε την αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα των Δήμων Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης, Γρεβενών, Κορινθίων, Λαρισαίων και Παύλου Μελά στην υλοποίηση των προγραμμάτων ανακύκλωσης στο ρεύμα των Αστικών Στερεών Αποβλήτων.

Από τις ελεγκτικές εργασίες που διενεργήθηκαν, προέκυψαν τα κάτωθι συμπεράσματα:

I. Οι Δήμοι παρουσιάζουν αδυναμίες στην εκπόνηση προγραμμάτων πρόληψης παραγωγής αποβλήτων και προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση.

II. Η επιχειρησιακή επάρκεια των Δήμων και η διαθεσιμότητα των αναγκαίων υποδομών για την εξασφάλιση της εφαρμογής των προγραμμάτων ανακύκλωσης παρουσιάζει σοβαρές ελλείψεις. Παράλληλα το κόστος διαχείρισης της ανακύκλωσης αυξάνεται διαχρονικά.

III. Μικρή πρόοδος σημειώθηκε στην επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί από τους Δήμους στα Τοπικά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων για τη πρόληψη παραγωγής αποβλήτων, την επαναχρησιμοποίηση, τη διαχείριση της ανακύκλωσης και τελικά την δραστική μείωση των παραγόμενων αποβλήτων.

IV. Ο βαθμός υλοποίησης των συνοδευτικών υποστηρικτικών μέτρων για την ανακύκλωση (δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης πολιτών) παραμένει πολύ χαμηλός ενώ παράλληλα δεν εφαρμόζονται οικονομικά εργαλεία επιβράβευσης ή συμμόρφωσης.

V. Η συνεργασία των Δήμων με τους φορείς που εμπλέκονται στην ανακύκλωση όπως ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης, η Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης της Ανακύκλωσης και το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, είναι προβληματική και περιορισμένη.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η ποσότητα των στερών αποβλήτων που παράγουν τα νοικοκυριά ετησίως υπερβαίνει τα 2 δισεκατομμύρια τόνους, και αν δεν ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα για τη μείωσή τους παγκοσμίως, ο όγκος των σκουπιδιών αναμένεται να αυξηθεί κατά 70% ως το 2050, αγγίζοντας τα 3,4 δισεκατομμύρια τόνους.
2. Το 2020, ο Ευρωπαίος πολίτης παρήγαγε κατά μέσο όρο 505 κιλά αποβλήτων ετησίως, το 48% των οποίων ανακυκλώθηκε. Η παραγωγή δημοτικών αποβλήτων κυμαίνεται από 282 κιλά/κάτοικο (Ρουμανία) σε 845 κιλά/κάτοικο (Δανία)¹. Οι διακυμάνσεις αυτές δικαιολογούνται από τις διαφορετικές καταναλωτικές συνήθειες, τον οικονομικό πλούτο, αλλά και τον τρόπο συλλογής και διαχείρισης.
3. Η παραγωγή αστικών αποβλήτων στη χώρα μας αυξήθηκε σημαντικά τις τελευταίες δύο δεκαετίες, από 303 κιλά/κάτοικο το 1995, σε 525 κιλά/κάτοικο το 2019, σημειώνοντας αύξηση 73,1%. Η Ελλάδα καταλαμβάνει την 10η θέση μεταξύ των 27 χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη μεγαλύτερη παραγωγή αποβλήτων, ενώ ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής για το διάστημα 2013-2018 διαμορφώθηκε στο 1,33%.
4. Από τους ελεγχθέντες Δήμους ο Δήμος Βάρης- Βούλας- Βουλιαγμένης παρήγαγε το 2020 764 κιλά/κάτοικο, ο Δήμος Κορινθίων 419,3 κιλά/κάτοικο, ο Δήμος Λαρισαίων 392,3 κιλά/κάτοικο, ο Δήμος Παύλου Μελά 358,5 κιλά/κάτοικο και ο Δήμος Γρεβενών 320,2 κιλά/κάτοικο.
5. Τα ανακυκλώσιμα υλικά συσκευασίας (κεσεδάκια γιαουρτιού, μπουκάλια νερού, συσκευασίες φρούτων) αποτελούν την μεγαλύτερη εφαρμογή πλαστικής ύλης στην Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς αντιπροσωπεύουν το 40% της παραγωγής πλαστικού και το 61% της συνολικής παραγωγής πλαστικού αποβλήτου². Στην Ευρωπαϊκή Ένωση παρήχθησαν το 2019 από 74 κιλά/κάτοικο (Κροατία) σε 228 κιλά/κάτοικο (Ιρλανδία) και ανακυκλώθηκαν από 36.2 κιλά/κάτοικο (Κροατία) σε 155,2 κιλά/κάτοικο (Λουξεμβούργο). Το πλαστικό συσκευασίας είναι ο τύπος συσκευασίας με το χαμηλότερο ρυθμό ανακύκλωσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση³ (42%), ενώ η μεταλλική συσκευασία ανακυκλώνεται σε ποσοστό 76%, η γυάλινη συσκευασία σε ποσοστό 73% και η χάρτινη συσκευασία ανακυκλώνεται κατά 83%.
6. Κατά την περίοδο 2015-2020 η κυκλική οικονομία αποτέλεσε έναν από τους βασικότερους ευρωπαϊκούς πυλώνες για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης έως το 2050, κυρίως μέσω της επαναχρησιμοποίησης ή της ανακύκλωσης των προϊόντων πριν αυτά καθίστούν απόβλητα, διαφυλάσσοντας έτσι τους πόρους

¹ [Municipal waste by waste management operations \[ENV_WASMUN\]](#)

² Plastics Europe: *Plastics – the facts 2019*, 14 October 2019

³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κείμενο Εργασίας που συνοδεύει την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα πλαστικά σε μια Κυκλική Οικονομία, SWD(2018) 16 final

και ενισχύοντας νέα μοντέλα αυτοτροφοδοτούμενης ανάπτυξης⁴. Στην κατεύθυνση αυτή κινήθηκε τόσο η ενωσιακή όσο και η εθνική νομοθεσία⁵.

7. Το 2015 εκπονήθηκε το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (Ε.Σ.Δ.Α.) και το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων, ενώ σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο εκπονήθηκαν το 2016 τα Περιφερειακά και Τοπικά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕ.Σ.Δ.Α. και Τ.Σ.Δ.Α. αντίστοιχα) με στόχο η ανακύκλωση των αστικών αποβλήτων με χωριστή συλλογή να καλύπτει το 50% της συνολικής παραγωγής αστικών αποβλήτων και η υγειονομική ταφή, ως η έσχατη επιλογή, να είναι μικρότερη του 30% του συνόλου των αστικών στερεών αποβλήτων.

8. Νέοι στόχοι τέθηκαν το 2019⁶, ώστε η επαναχρησιμοποίηση και η ανακύκλωση των αστικών αποβλήτων να αυξηθούν τουλάχιστον 65% και η ποσότητα αυτών που καταλήγουν σε ταφή να μην υπερβαίνει το 10% της συνολικής παραχθείσας ποσότητας. Νέο Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Διαχείρισης Αποβλήτων εκπονήθηκε το 2021 σε συμμόρφωση με ενωσιακή νομοθεσία⁷.

9. Ο ρόλος των Δήμων στη διαδικασία της ανακύκλωσης είναι καθοριστικός. Οι Δήμοι καλούνται να διαχειριστούν τα απόβλητα που παράγουν με τρόπο οικονομικό, αποδοτικό και αποτελεσματικό, είτε μόνοι τους, είτε σε συνεργασία με Συλλογικά Συστήματα Διαχείρισης Ανακυκλώσιμων Υλικών (Σ.Ε.Δ.), τα οποία εποπτεύονται από τον Ελληνικό Οργανισμό Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ). Υποχρεούνται να συλλέγουν χωριστά τα υλικά συσκευασίας σε 4 ρεύματα (χαρτί, γυαλί, μέταλλα, πλαστικά) αναπτύσσοντας δίκτυα διαλογής στην Πηγή

⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Σχέδιο Δράσης της ΕΕ για την Κυκλική Οικονομία, (COM {2015} 614 final , Πλαίσιο Παρακολούθησης για την κυκλική οικονομία (COM {2018} 29 final

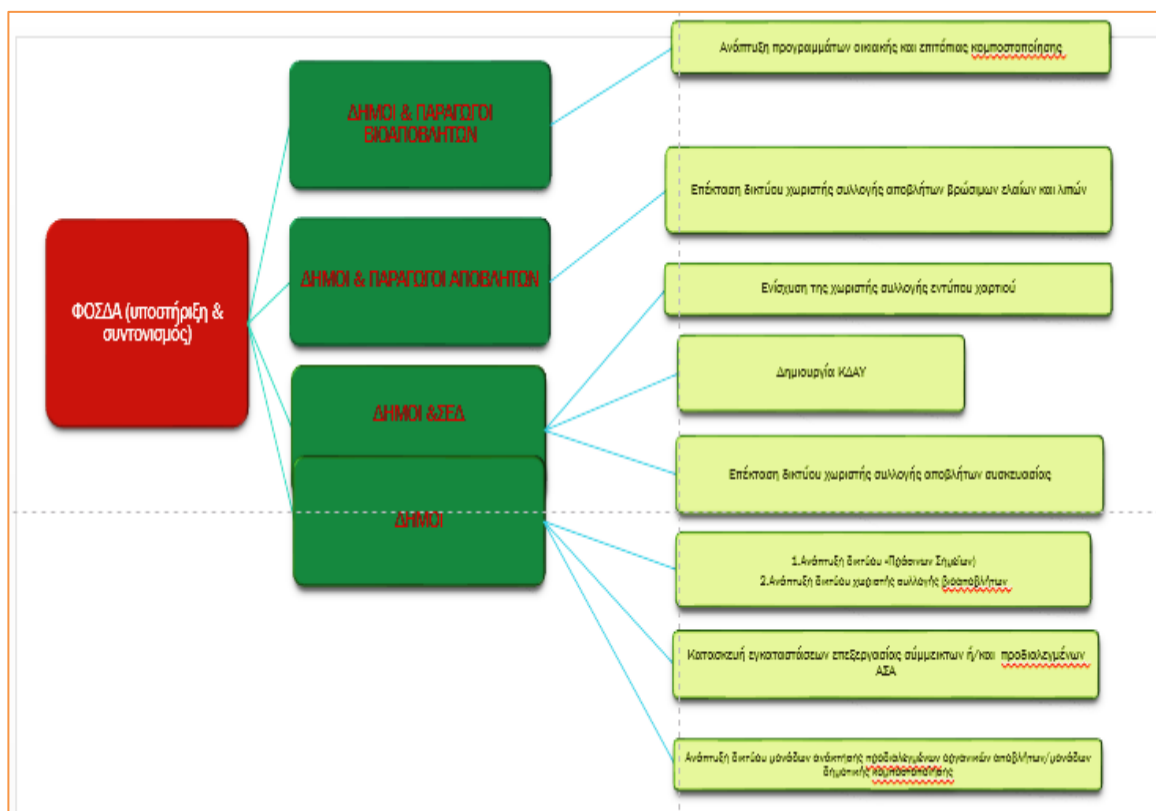
⁵ Οδηγίες 2008/98/ΕΚ για τα απόβλητα και 2015/720 ΕΕ για την εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών, οι οποίες μεταφέρθηκαν στην εθνική έννομη τάξη με τους νόμους 4042/2012 (Α', 24) και 4496/2017 (Α', 170)

⁶ Οδηγία (ΕΕ) 2018/850 που τροποποίησε την Οδηγία 1999/31/ΕΚ για την υγειονομική ταφή. Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (COM 2019 640 final), Στρατηγική για τη Κυκλική Οικονομία (1ο και 2ο Σχέδιο Δράσης και Στρατηγική για τις Πλαστικές Ύλες (COM 2018 28 final), ΕΣΔΑ 2020-2030 όπως εγκρίθηκε από το ΥΣ και δημοσιεύτηκε με την ΠΥΣ 39/31.08.2020 (Α'185))

⁷ ν. 4819/2021(Α', 129)

(ΔσΠ), καθώς και τα βιοαπόβλητα (υπολείμματα τροφίμων), τόσο αυτά που παράγονται από τα νοικοκυριά όσο και αυτά που παράγονται από εστιατόρια, ξενοδοχεία και λοιπούς μεγάλους παραγωγούς.

Το σύστημα αυτό συλλογής και διαχείρισης ρυθμίζεται νομοθετικά και αποσκοπεί στην επίτευξη οικονομίας κλίμακας και χώρου. Παρακολουθείται και ελέγχεται από την Κεντρική Διοίκηση, η οποία θέσπισε και το τέλος της πλαστικής σακούλας⁸.

Εικόνα 1: Εμπλεκόμενοι φορείς στο σύστημα διαχείρισης ανακυκλώσιμων υλικών συσκευασίας και βιοαποβλήτων

⁸ ν.4496/2017 (Α', 170)

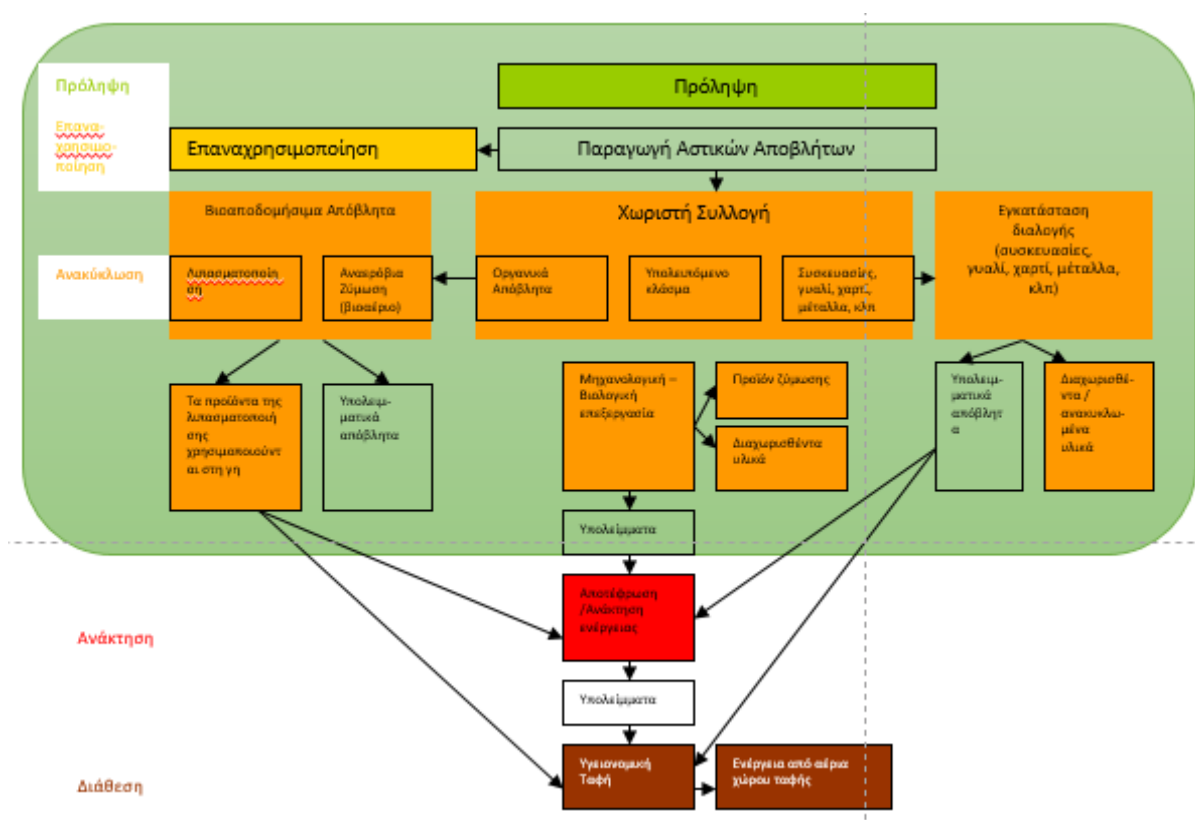
Μέρος Πρώτο

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Εμβέλεια, αντικείμενο και μεθοδολογία του ελέγχου

10. Κεντρική έννοια στα συστήματα διαχείρισης των αστικών στερεών αποβλήτων (Α.Σ.Α.), αποτελεί η πρόληψη και η χωριστή συλλογή (ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση) των ανακυκλώσιμων υλικών και των βιοαποβλήτων. Όπως δείχνει και η Εικόνα 2, πρόκειται για τα σημαντικότερα στάδια στην αλυσίδα διαχείρισης των απορριμμάτων, η αποτελεσματική λειτουργία των οποίων μειώνει τις ποσότητες που τελικώς οδηγούνται σε ταφή, συμβάλλοντας έτσι ουσιαστικά στην προστασία του περιβάλλοντος και των πολιτών.

11. Με το ν.4496/2017 αναβαθμίστηκε ο ρόλος των Δήμων από απλούς «συλλέκτες» σε «διαχειριστές», καθώς οι Δήμοι συλλέγουν, δεματοποιούν, δημοπρατούν και διαθέτουν στην αγορά ανακυκλώσιμα υλικά, μεγιστοποιώντας τα οφέλη της κυκλικής οικονομίας. Οι Δήμοι καλούνται να εφαρμόσουν επαρκή δίκτυα διαλογής στην πηγή σε 4 ρεύματα για τα υλικά εναλλακτικής διαχείρισης, δηλαδή τα υλικά συσκευασίας (χαρτί, γυαλί, μέταλλα, πλαστικά),

Εικόνα 2 Σύστημα Διαχείρισης Αστικών Αποβλήτων από την πηγή των αποβλήτων έως την τελική διάθεση (Πηγή : Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, Έκθεση 20/2012, σελ. 48)

παράλληλα με τη διαλογή των βιοαποβλήτων (υπολείμματα τροφίμων), με την κατασκευή Πράσινων Σημείων⁹, Γωνιών Ανακύκλωσης¹⁰

Εικόνα 3 Παράδειγμα Διαλογή στην πηγή σε 4 ρεύματα (τετραπλέτα)

και Κέντρων Εκπαίδευσης (ΚΑΕΔΙΣΠ)¹¹ στα δημοτικά τους όρια.

Εικόνα 4 ΚΑΕΔΙΣΠ Δήμου Θεσσαλονίκης

Εικόνα 5 Γωνιά Ανακύκλωσης σε Δήμο

Εικόνα 6 Πράσινο σημείο σε Δήμο

⁹ Το **Πράσινο Σημείο** είναι ένας οριοθετημένος και διαμορφωμένος χώρος με κατάλληλη κτιριακή υποδομή (όπου απαιτείται) και εξοπλισμό, οργανωμένος από το Δήμο, ώστε οι δημότες να αποθέτουν ανακυκλώσιμα υλικά, χωριστά συλλεγόμενα, όπως χαρτί, γυαλί, μέταλλα, πλαστικά, υφάσματα, βρώσιμα έλαια ή χρησιμοποιημένα αντικείμενα και εξοπλισμό (όπως ρουχισμό, έπιπλα, ηλεκτρικό και ηλεκτρονικό εξοπλισμό), προκειμένου να προωθηθούν στη συνέχεια για ανακύκλωση ή για επαναχρησιμοποίηση.

¹⁰ Πρόκειται για δημόσιους ή ιδιωτικούς χώρους πολύ μικρής έκτασης, όπου οι πολίτες εναποθέτουν χωριστά συλλεγόμενα ανακυκλώσιμα αστικά απόβλητα τα οποία εν συνεχεία συλλέγονται από τον οικείο Ο.Τ.Α. Α' βαθμού. Έχουν τη μορφή μικρών οικίσκων, είτε σε σταθερή βάση είτε σε κινητή ή είναι ρυμουλκούμενοι. Οι **γωνιές ανακύκλωσης** αποτελούν ελεύθερους – μονίμως προσβάσιμους χώρους από τους πολίτες, χωρίς περίφραξη ή οποιεσδήποτε κατασκευές.

¹¹ Πρόκειται ουσιαστικά για χώρους αποθήκευσης ανακυκλώσιμων αποβλήτων και χρησιμοποιημένων αντικειμένων και εξοπλισμού, εν αναμονή υποβολής τους σε κάποια εργασία ανάκτησης ή επαναχρησιμοποίησης. Στους χώρους αυτούς μπορούν να λάβουν χώρα και κάποιες προκαταρκτικές εργασίες, όπως χειροδιαλογή, διαχωρισμός, συμπαγοποίηση, τεμαχισμός και ανασυσκευασία.

12. Αναφορικά με το δίκτυο χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων (υπολειμμάτων τροφίμων-καφέ κάδοι), προβλέπεται στα οικεία Τοπικά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων η συνεργασία των Δήμων με τους οικείους Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων(Φο.Δ.Σ.Α.). Ειδικότερα εξειδικεύονται δράσεις ανάπτυξης δικτύων διαλογής στην Πηγή (ΔσΠ) τόσο για τα οικιακά απόβλητα, όσο και συλλογής και διαλογής που αφορούν τους μεγάλους παραγωγούς των Δήμων (εστιατόρια, ξενοδοχεία κλπ). Η διαχείριση των λοιπών ρευμάτων Αστικών Στερεών Αποβλήτων (πράσινο, ογκώδη κλπ) πραγματοποιείται μέσω του δικτύου των Πράσινων Σημείων και των Γωνιών Ανακύκλωσης.

13. Το σύστημα διαχείρισης ανακυκλώσιμων υλικών συσκευασίας (μπλε κάδοι και κώδωνες) ρυθμίζεται νομοθετικά και αποσκοπεί στην επίτευξη οικονομίας κλίμακας και χώρου. Τον κύριο ρόλο αναλαμβάνουν οι Δήμοι, είτε μόνοι τους, είτε σε συνεργασία με Συλλογικά Συστήματα Διαχείρισης Ανακυκλώσιμων Υλικών (ή Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης-Σ.Ε.Δ.)¹², τα οποία εποπτεύονται από τον Ελληνικό Οργανισμό Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ).

Εικόνα 7 Το σύστημα διαχείρισης ανακυκλώσιμων υλικών συσκευασίας (μπλε κάδοι και κώδωνες)

14. Χαρακτηριστικά μιας αποτελεσματικής συνεργασίας μεταξύ Δήμου και Συστήματος Εναλλακτικής Διαχείρισης είναι η αύξηση των πόρων του Δήμου με τη μορφή ανταποδοτικών εσόδων, η αναβάθμιση της ποιότητας των δευτερογενών υλικών και η μείωση του κόστους διαχείρισης, προς όφελος των δημοτών. Προβλήματα καταγράφονται¹³ στην ως άνω συνεργασία που αφορούν στη συγκέντρωση οικονομικών πόρων στα Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης, οι οποίοι δεν διατίθενται στην «εναλλακτική διαχείριση», σε φαινόμενα σύγκρουσης συμφερόντων, στη μη υιοθέτηση του προβλεπόμενου Κανονισμού του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης κατά τη κατάρτιση των σχετικών συμβάσεων με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και την αδιαφάνεια στη λειτουργία τους. Αναφέρεται επίσης η ανάγκη της οργάνωσης της χωριστής συλλογής τόσο από τα Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης όσο και από τους ίδιους τους Δήμους, ώστε να εξαλειφθεί το φαινόμενο της εξάρτησης των τελευταίων σε συνθήκες μονοπωλιακών αγορών.

15. Οι Δήμοι, ως παραγωγοί αποβλήτων υποχρεούνται να υποβάλουν ετήσια στοιχεία για τα απόβλητα που παράγουν, ανά ρεύμα αποβλήτων στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων (ΗΜΑ) του Υπουργείου Περιβάλλοντος και

¹² Είναι: η Ελληνική Εταιρεία Ανακύκλωσης, η Ανταποδοτική Ανακύκλωση Α.Ε., η ΑΒ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε., τα Κέντρα Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών, ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης.

¹³ Βλ. αιτιολογική έκθεση ν.4496/2017

Ενέργειας. Όσον αφορά τα στοιχεία συλλογής και ανάκτησης ανακυκλώσιμων υλικών και βιοαποβλήτων μέσω των οικείων Φο.Δ.Σ.Α, τηρούνται απολογιστικά στοιχεία, τα οποία αποστέλλουν στην αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Συντονισμού και Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Όσον αφορά τα στοιχεία για την ανακύκλωση υλικών συσκευασίας, αυτά τηρούνται μέσω των απολογιστικών εκθέσεων των Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης στον Ελληνικό Οργανισμό Ανακύκλωσης που είναι και ο αρμόδιος φορέας όσον αφορά το σχεδιασμό και την εφαρμογή της πολιτικής για την πρόληψη και την εναλλακτική διαχείριση προϊόντων και αποβλήτων για τα οποία εφαρμόζονται προγράμματα εναλλακτικής διαχείρισης.

16. Απόρροια της μη θεσμοθέτησης από το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων ενός συγκεντρωτικού συστήματος καταγραφής της παραγωγής και διαχείρισης των αποβλήτων (στάδια επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης) είναι η παράλληλη λειτουργία διαφορετικών συστημάτων, τα οποία δεν επικοινωνούν μεταξύ τους με αποτέλεσμα η πληροφόρηση να είναι διάσπαρτη και μη συστηματική.

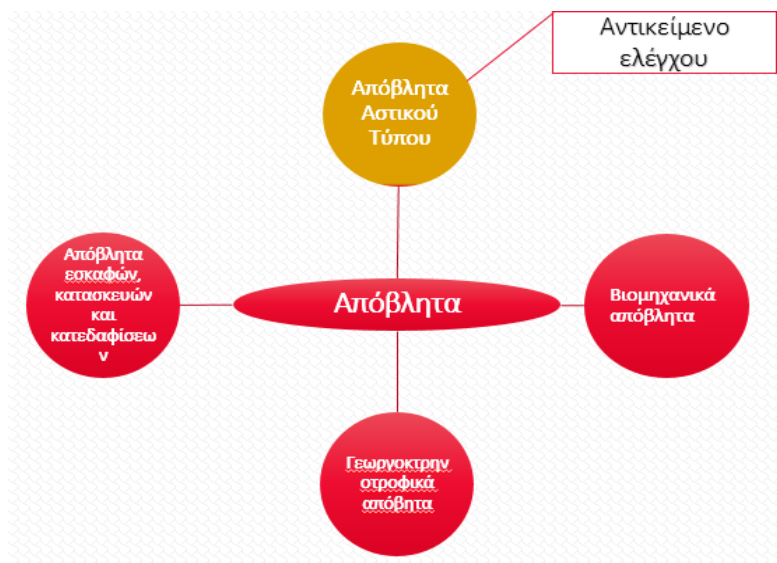
17. Ο έλεγχος εντάχθηκε στο Ετήσιο Πρόγραμμα Ελέγχων έτους 2021 του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το οποίο εγκρίθηκε από την Ολομέλεια του Δικαστηρίου¹⁴ και παρουσιάστηκε στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής στις 17.12.2020. Ο έλεγχος σχεδιάστηκε από το Τμήμα Ελέγχων του Ελεγκτικού Συνεδρίου ως οριζόντιος δειγματοληπτικός, υπό την έννοια της διενέργειάς του σε συγκεκριμένους Δήμους¹⁵. Κάθε ένας από τους ελεγχθέντες Δήμους έχει ιδιαιτερότητες που επηρεάζουν το σύστημα διαχείρισης των αποβλήτων που παράγει. Η παραλιακή ζώνη του **Δήμου Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης** αποτελεί υπεροπικό πόλο, εξαιτίας της ύπαρξης ελεύθερων και οργανωμένων πλαζ, με τη λειτουργία και 20 ξενοδοχείων (η εκτίμηση του θερινού πληθυσμού του Δήμου Βάρης- Βούλας- Βουλιαγμένης ανέρχεται σε 109.392 κατοίκους¹⁶). Τα **Γρεβενά** και η **Κόρινθος** εξυπηρετούν μεγάλο μέρος ορεινών περιοχών, η **Λάρισα** συγκεντρώνει πλήθος καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος (πάνω από 3.000), έξι (6) στρατόπεδα και πάνω από 220 δομές εκπαίδευσης, ενώ από το 2016 λειτουργεί και προσφυγικός καταυλισμός στην περιοχή Κουτσόχερου όπου φιλοξενούνται γύρω στα 1.500 άτομα, ο **Δήμος Παύλου Μελά** αποτελεί πυκνοκατοικημένη αστική περιοχή σε ποσοστό 60%, διαθέτει δύο νοσοκομεία που εξυπηρετούν τη Κεντρική Μακεδονία ενώ χαρακτηρίζεται και από εκτεταμένη ζώνη οργανωμένης υποδοχής παραγωγικών δραστηριοτήτων (εργοστάσια και βιοτεχνίες).

¹⁴ Πρακτικά 30^{ης} Γεν. Συν./2.12.2020 και 1^{ης} Γεν. Συν./11.1.2021

¹⁵ **Δήμους Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης, Γρεβενών, Κορινθίων, Λαρισαίων και Παύλου Μελά**

¹⁶ Τα στοιχεία αντλήθηκαν από το Γενικό Επιχειρησιακό Πλαίσιο του Δήμου Κορινθίων (2015-2019).

18. Το αντικείμενο του ελέγχου

19. Ο έλεγχος διενεργήθηκε από τις κατά τόπο αρμόδιες Υπηρεσίες Επιτρόπου ΟΤΑ V (Δήμου Ηλιούπολης) για το Δήμο Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης, ΟΤΑ II (Καλαμαριάς) για το Δήμο Παύλου Μελά, Περιφερειακών Ενοτήτων Γρεβενών, Κορινθίας, Λάρισας για τους ομώνυμους Δήμους (Γρεβενών, Κορινθίων, Λαρισαίων), υπό την εποπτεία δικαστικού λειτουργού μέλους του Τμήματος Ελέγχων του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

20. Τα ερωτήματα που απαντήθηκαν με τον έλεγχο:

- Προωθείται από τους Δήμους η οικολογική διαχείριση των αστικών αποβλήτων μέσω αποδοτικών συστημάτων και πολιτικών για την ανακύκλωση;
- Οι υφιστάμενες επιχειρησιακές διαδικασίες διασφαλίζουν την μέγιστη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων;
- Τα αποτελέσματα της διαχείρισης των προγραμμάτων ανακύκλωσης από τους Δήμους είναι τα αναμενόμενα;
- Υλοποιούνται οι απαραίτητες συμπληρωματικές ενέργειες για την επίτευξη των στόχων ανακύκλωσης;

21. Προηγήθηκε προκαταρκτική μελέτη, στο πλαίσιο της οποίας έγινε συλλογή έγγραφου κυρίως υλικού και ερωτηματολογίων. Το υλικό αυτό στη συνέχεια εμπλουτίστηκε με έγγραφα τεκμήρια που συγκεντρώθηκαν από τους ελεγχθέντες Δήμους και τρίτους εμπλεκόμενους φορείς¹⁷, ενώ πραγματοποιήθηκαν και συνεντεύξεις με στελέχη των αρμόδιων υπηρεσιών. Τα αποτελέσματα των ελεγκτικών εργασιών καταγράφηκαν αρχικά σε εκθέσεις αρχικών διαπιστώσεων, επί των οποίων απάντησαν οι ελεγχθέντες Δήμοι, και τελικώς σε 5 εκθέσεις ελέγχου των ανωτέρω Υπηρεσιών Επιτρόπου. Στην παρούσα έκθεση, συνοψίζονται τα πορίσματα γενικότερου ενδιαφέροντος που προκύπτουν από τις ως άνω εκθέσεις.

¹⁷ Ηλεκτρονικού Μητρώου Αποβλήτων, Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης, Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Μέρος Δεύτερο

ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

I

Οι Δήμοι παρουσιάζουν αδυναμίες στην εκπόνηση προγραμμάτων πρόληψης παραγωγής αποβλήτων και προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση.

Βασικά χαρακτηριστικά των ελεγχθέντων Δήμων

22. Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται τα βασικά χαρακτηριστικά των ελεγχθέντων Δήμων.

	BBB	Γρεβενών	Κορινθίων	Λαρισαίων	Παύλου Μελά
Συνολικός πληθυσμός που εξυπηρετεί ο Δήμος	48.399	25.905	58.192	162.591	99.245
Συνολική περιοχή ευθύνης Δήμου (χλμ ²)	33,94	1.859,00	611,00	329,93	23.763
Περιοχή που εξυπηρετεί ο Δήμος (χλμ ²)	33,94	1.859,00	611,00	329,93	23.763
Βαθμός κάλυψης με υπηρεσίες συλλογής %	100%	100%	100%	100%	100%

Πίνακας 1 Υπηρεσίες συλλογής – Βασικά χαρακτηριστικά Δήμων (βάση απογραφής ΕΛΣΤΑΤ 2011)

23. Ο Δήμος Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης έχει 48.399 κατοίκους και 17.980 νοικοκυριά, εξυπηρετώντας μια περιοχή 33,64 τ. χλμ και συλλέγοντας καθημερινά κατά μέσο όρο 103,45 τόνους στερεών αποβλήτων το έτος 2020 (αύξηση σχεδόν 13,16% σε σχέση με την αντίστοιχη ποσότητα το 2018) ήτοι 2,1 κιλά/κάτοικο ημερησίως. Οι 11,6 τόνοι ημερησίως συλλέγονται από τον μπλε κάδο (μικτή συσκευασία), ενώ τελικά περίπου το 43% της ποσότητας που συλλέγεται, οδηγείται προς ανακύκλωση, ενώ η υπόλοιπη αποτελεί υπόλειμμα που μεταφέρεται σε χώρους υγειονομικής ταφής. Επιπλέον, για το έτος 2020 όσον αφορά τα πράσινα-κλαδέματα συλλέγονται κατά μέσο όρο ημερησίως 17,14 τόνοι και 0,95 τόνοι οργανικών αποβλήτων (κουζίνας από τους καφέ κάδους).

24. Ο Δήμος Γρεβενών εξυπηρετεί 25.905 δημότες, συλλέγοντας καθημερινά κατά μέσο όρο 22,73 τόνους δημοτικών στερεών αποβλήτων το 2020 ήτοι 0,880 κιλά/κάτοικο ημερησίως (μείωση σχεδόν 2,31% σε σχέση με την αντίστοιχη ποσότητα για το 2018), έχοντας αναπτύξει δίκτυο εναλλακτικής διαχείρισης και στα τέσσερα ρεύματα αποβλήτων. **Εκτρέπεται από την ταφή περίπου το 68% της ποσότητας των απορριμμάτων**, δηλαδή κατά μέσο όρο 15,52 τόνοι ημερησίως, ήτοι 0,59 kg/κάτοικο ημερησίως.

25. Ο Δήμος Κορινθίων δεν συλλέγει χωριστά τα αστικά απόβλητα και τα ανακυκλώσιμα υλικά συσκευασίας σε ξεχωριστά ρεύματα (χαρτί, αλουμίνιο, πλαστικό). Δεν διατίθενται σε μονάδα επεξεργασίας αποβλήτων ή μονάδα επεξεργασίας για τα βιοαπόβλητα, με εξαίρεση το γυαλί η συλλογή του οποίου όμως, γίνεται από την Ελληνική Εταιρία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης χωρίς την παρέμβαση ή την διάθεση ιδίων μέσων από το Δήμο. Τα τελευταία τρία έτη η ποσότητα των ανακυκλώσιμων υλικών μειωνόταν διαρκώς, με μόλις 1,93 τόνους ημερησίως για το 2020, ποσότητα κατά 63,38% μικρότερη από το 2019 και κατά 80,95% μικρότερη από το 2018, κυρίως λόγω προβλημάτων λειτουργίας του Κέντρου Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι συλλεχθείσες ποσότητες των ανακυκλώσιμων υλικών συσκευασίας που δεν υπέστησαν περαιτέρω επεξεργασία οδηγήθηκαν προς ταφή μαζί με τα σύμμεικτα απόβλητα.

26. Ο Δήμος Λαρισαίων εξυπηρετεί 162.591 δημότες. Παρ' όλο που η καθημερινή συλλογή δημοτικών στερεών αποβλήτων αυξήθηκε από 163,8 τόνους το 2018 σε 174,7 τόνους ημερησίως (ποσοστό αύξησης σχεδόν 7%) το 2020, εντούτοις διαπιστώθηκε ότι μόλις οι 17,5 τόνοι ημερησίως προέρχονται από το ρεύμα του μπλε κάδου (μικτή συσκευασία), δηλαδή μόλις 0,11 κιλά/κάτοικο κατά μέσο όρο ημερησίως¹⁸. Η απόκλιση αυτή δικαιολογείται από το γεγονός ότι **ο Δήμος δεν έχει αναπτύξει συστήματα συλλογής για επιμέρους ρεύματα, όπως τα βιοαπόβλητα, τα οποία αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος της σύστασης των δημοτικών αποβλήτων και τα οποία τελικά θάβονται**, ενώ θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν.

27. Ο Δήμος Παύλου Μελά έχει 99.245 κατοίκους και 38.171 νοικοκυριά, εξυπηρετώντας μια περιοχή 23.763 τετραγωνικών χιλιομέτρων και συλλέγοντας καθημερινά κατά μέσο όρο 92,69 τόνους στερεών αποβλήτων το έτος 2020 (μείωση σχεδόν 12,9% σε σχέση με την αντίστοιχη ποσότητα το 2018), ήτοι 0,93 κιλά/κάτοικο ημερησίως. **Εξ αυτών οι 9,15 τόνοι ημερησίως συλλέγονται από τον μπλε κάδο (μικτή συσκευασία) ενώ τελικά περίπου το 53% της ποσότητας που συλλέγεται οδηγείται προς ανακύκλωση, ενώ η υπόλοιπη αποτελεί υπόλειμμα που μεταφέρεται σε χώρους υγειονομικής ταφής.** Επιπλέον, για το έτος 2020 όσον αφορά τα πράσινα-κλαδέματα συλλέγονται κατά μέσο όρο ημερησίως 1,23 τόνοι.

Έλλειψη επιχειρησιακού σχεδιασμού

28. Η στρατηγική των Δήμων περιλαμβάνει την εκπόνηση 5ετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων¹⁹, τα οποία εξειδικεύονται σε ετήσια Προγράμματα Δράσης, αναπόσπαστο μέρος των οποίων είναι τα Τεχνικά Προγράμμά τους. Η οργάνωση και η επίβλεψη των συστημάτων συλλογής ανακυκλώσιμων αποβλήτων καταγράφονται στους Κανονισμούς Καθαριότητας των Δήμων, ενώ οι στόχοι και τα προγράμματα ανακύκλωσης στα 5ετή Τοπικά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων. Τα Επιχειρησιακά Σχέδια των ελεγχθέντων Δήμων της 5ετίας 2015-2019 απέβλεπαν στην προώθηση της ευρύτερης τοπικής και εσωτερικής ανάπτυξης, σε εναρμόνιση με τις κατευθύνσεις του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Διαπιστώθηκαν σημαντικές αδυναμίες αναφορικά με:

¹⁸ απογραφή 2011

¹⁹ Άρθρα 203-217 του Δημοτικού Κώδικα, όπως ισχύουν, και 266 ν.3852/2010, όπως ισχύουν.

- την παντελή έλλειψη επιχειρησιακού σχεδιασμού (**Δήμοι Κορινθίων, Γρεβενών**) με αρνητική επίπτωση στην ικανότητα των Δήμων να παρακολουθήσουν τη χρήση των διαθέσιμων πόρων,
- το ελλιπές περιεχόμενο των επιχειρησιακών προγραμμάτων, το οποίο συνίσταται είτε στην μη ύπαρξη προβλέψεων για τη βέλτιστη χρήση των πόρων, πλην του εντοπισμού κρίσιμων περιοχών παρέμβασης, ώστε να διασφαλιστεί η επιτυχής υλοποίησή του (**Δήμος Λαρισαίων**), είτε στις τεθείσες βραχυχρόνιες προτεραιότητες χωρίς δείκτες μέτρησης των επιδόσεων και διαδικασίες παρακολούθησης οδηγώντας τελικά σε μη αξιοποιήσιμα συμπεράσματα (**Δήμος Παύλου Μελά**).
- τους παρωχημένους Κανονισμούς Καθαριότητας (**Δήμοι Βάρης-Βούλας - Βουλιαγμένης** του 2015, **Κορινθίων** του 2017, **Λαρισαίων** του 2012, **Γρεβενών** του 2013, **Παύλου Μελά** 2011)

Το 2015 ο **Δήμος Κορινθίων** επένδυσε στη προμήθεια και εγκατάσταση υπόγειων κάδων απορριμμάτων στο κέντρο της πόλης καθώς και γερανών ανύψωσης, χωρίς να έχει προηγηθεί εκτίμηση των αναγκών και πρόβλεψη της χρήσης αυτού του τρόπου διαχείρισης των αστικών αποβλήτων, με αποτέλεσμα η χρήση τους να σταματήσει πολύ γρήγορα και οι υπόγειοι κάδοι να σφραγιστούν και να τεθούν σε αχρηστία.

Έλλειψη οργανωτικής επάρκειας

29. Οργανωτική επάρκεια. Η οργανωτική δομή των Δήμων δεν έχει προσαρμοστεί στις ανάγκες υλοποίησης του τοπικού σχεδιασμού διαχείρισης της ανακύκλωσης.

- **Στο Δήμο Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης** έχει εκκινήσει διαδικασία εκσυγχρονισμού του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας.
- **Ο Δήμος Γρεβενών** δεν έχει μεριμνήσει για την έκδοση του προβλεπόμενου στον Ο.Ε.Υ.²⁰ Κανονισμού Λειτουργίας των Δημοτικών Υπηρεσιών με αποτέλεσμα να μην υπάρχει εποπτεία και έλεγχος. Επίκειται όμως, η έγκριση του νέου Ο.Ε.Υ., στον οποίον προβλέπεται και Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου.
- **Ο Δήμος Κορινθίων** δεν ανέλαβε τις προβλεπόμενες στο Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων ενέργειες για την αναδιοργάνωση και τον εκσυγχρονισμό της Διεύθυνσης Καθαριότητας και Ανακύκλωσης με τον καθορισμό ετήσιων στόχων για την υλοποίηση των δράσεων και την υποβολή έκθεσης στο Δημοτικό Συμβούλιο, στο τέλος κάθε έτους, με την αποτίμηση και αξιολόγηση της επίτευξης ή μη των ετήσιων στόχων.
- **Στο Δήμο Λαρισαίων** δεν υπάρχει συνοχή μεταξύ της οργανωτικής δομής του και της κατανομής του προσωπικού του. Ο Ο.Ε.Υ. τροποποιήθηκε αρκετές φορές, οι οποίες όμως δεν συνέβαλαν στην βελτίωση της απόδοσής του, καθόσον κινήθηκαν σε αντίθετη κατεύθυνση από τον Περιφερειακό και Τοπικό Σχεδιασμό, η ενεργοποίηση του οποίου για τη διαχείριση της ανακύκλωσης

²⁰ άρθρα 21 και 22 του Ο.Ε.Υ.

απαιτούσε αυξημένο και εξειδικευμένο προσωπικό. Απόρροια των τροποποιήσεων αυτών ήταν η μείωση θέσεων, η κατάργηση ειδικοτήτων αναγκαίων για τη διαχείριση της ανακύκλωσης (όπως των κλάδων ΠΕ Μηχανικών Περιβάλλοντος, ΤΕ Μηχανικών Βιοσυστημάτων), ενώ σε νευραλγικές Διευθύνσεις, όπως η Διεύθυνση Καθαριότητας & Ανακύκλωσης, είτε δεν λειτουργούν μονάδες διοικητικής υποστήριξης είτε αυτές είναι υποστελεχωμένες, με αποτέλεσμα να αναλώνεται παραγωγικός χρόνος από υπαλλήλους του κλάδου ΠΕ Μηχανικών για τη διεκπεραίωση διοικητικών υποθέσεων. Περαιτέρω, ο Δήμος διαχειρίζεται τις θέσεις εργασίας ως ενιαίες, σε όλες τις επιχειρησιακές μονάδες, μη λαμβάνοντας υπόψη την κατανομή ανά οργανική μονάδα αλλά κριτήρια ad hoc, όπως για παράδειγμα, για την τοποθέτηση στη Διεύθυνση Καθαριότητας & Ανακύκλωσης συνεκτιμάται η φυσική καταλληλότητα του εργαζομένου. Η ανακολουθία μεταξύ των τροποποιήσεων του εσωτερικού οργανισμού του Δήμου και της κατανομής του υπηρετούντος προσωπικού δεν επιτρέπει σε αυτόν τον ορθολογικό σχεδιασμό των προσλήψεων με βάση τις πραγματικές του ανάγκες.

Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού και κατάλληλης εκπαίδευσης

30. Υποστελέχωση Διεύθυνσης Ανακύκλωσης

Στη Διεύθυνση Ανακύκλωσης των Δήμων δεν υπηρετεί προσωπικό υψηλών προσόντων. Οι Δήμοι δεν αξιοποίησαν το Ενιαίο Σύστημα Κινητικότητας, προκειμένου να στελεχωθούν με εξειδικευμένο προσωπικό, αν και κατάρτισαν έγκαιρα τα απαιτούμενα Ψηφιακά Οργανογράμματα και είχαν εγκρίνει τα περιγράμματα των θέσεων εργασίας²¹. Διαχειρίζονται τη σημαντική υποστελέχωσή τους με προσλήψεις προσωρινού χαρακτήρα ή με μετακίνηση του προσωπικού μεταξύ Διευθύνσεων ή η ανάθεση καθηκόντων σε υπαλλήλους άλλης Διεύθυνσης. Οι ενέργειες αυτές δεν επιλύουν μακροπρόθεσμα το πρόβλημα, ενώ οι ως άνω μετακινήσεις ή αναθέσεις καθηκόντων έχουν αρνητικές επιπτώσεις στη συνοχή της οργανωτικής δομής του Δήμου και ενέχουν τον κίνδυνο της επικάλυψης αρμοδιοτήτων.

Όπως παρατίθεται στον παρακάτω πίνακα η συντριπτική πλειονότητα των υπαλλήλων είναι μέσης ή υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

²¹ www.apografi.gov.gr-Ψηφιακά Οργανογράμματα-Οργανογράμματα Φορέων

Επίπεδο Εκπαίδευσης	Κατανομή Προσωπικού ανά Δήμο– Αρμόδια Διεύθυνση Ανακύκλωσης				
	Βάρης Βούλας Βουλιαγμένης	Γρεβενών	Κορινθίων	Λαρισαίων	Παύλου Μελά
ΠΕ	2	1	1	5	16
% επί συνόλου	1	3,2	1,2	1,1	6,2
ΤΕ	1	1	3	0	7
% επί συνόλου	0,5	3,2	3,6	0	2,7
ΔΕ	80	6	35	112	87
% επί συνόλου	38,5	19,4	42,1	25,2	33,3
ΥΕ	125	23	44	327	151
% επί συνόλου	60	74,2	53,1	73,7	57,8
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ	208	31	83	444	261

Πίνακας 2 Κατανομή προσωπικό για την ανακύκλωση ανά επίπεδο εκπαίδευσης (2020)

31. Ελλείψεις σε υπεύθυνους περιβαλλοντικής πολιτικής

Από την καταγραφή των κενών θέσεων στα ψηφιακά οργανογράμματα εντοπίζονται σημαντικές ελλείψεις σε θέσεις υπευθύνων περιβαλλοντικής πολιτικής, κατηγορίας ΠΕ και ΤΕ. Η υποστελέχωση αυτή με εξειδικευμένο προσωπικό δημιουργεί προβλήματα στον τρόπο σχεδιασμού και οργάνωσης των Δήμων. Ειδικότερα,

- **ο Δήμος Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης** έχει ενεργοποιηθεί εσωτερικά για την πρόσληψη κατάλληλα καταρτισμένου προσωπικού (ΠΕ Μηχανικοί Περιβάλλοντος, ΠΕ Οικονομολόγοι-Λογιστές, ΠΕ Μηχανολόγοι, ΠΕ ή ΤΕ Γεωπόνοι κλπ),
- **στο Δήμο Γρεβενών** η Διεύθυνση Καθαριότητας (αρμόδια για την ανακύκλωση) έχει κενές τις 14 από τις 45 προβλεπόμενες θέσεις εργασίας (31,11% περίπου), το δε Τμήμα Αποκομιδής Απορριμμάτων & Ανακύκλωσης Υλικών δεν έχει καν προϊστάμενο και παραμένει κενή η προβλεπόμενη θέση του Μηχανικού Περιβάλλοντος.
- Στο **Δήμο Κορινθίων** οι κενές θέσεις της Διεύθυνσης Καθαριότητας και Ανακύκλωσης είναι 24%, ενώ διαδικασία πρόσληψης που εκκίνησε το 2020 για ένα μόνιμο υπάλληλο ΠΕ Μηχανολόγων Μηχανικών δεν έχει ολοκληρωθεί μέχρι σήμερα.
- στο **Δήμο Λαρισαίων** και στο Τμήμα Εναλλακτικής Διαχείρισης & Πράσινων Σημείων, όπου ανήκει η αρμοδιότητα της διαχείρισης της ανακύκλωσης, διαπιστώθηκαν 4 κενές οργανικές θέσεις κατηγορίας Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης, από τις 5 που συνολικά προβλέπονται, των κλάδων Χημικών Μηχανικών, Χημικών, Περιβαλλοντολόγων και Μηχανολόγων Μηχανικών, και
- στο **Δήμο Παύλου Μελά** τα ποσοστά των κενών θέσεων των υπευθύνων περιβαλλοντικής πολιτικής κατηγορίας ΠΕ και ΤΕ στις Διευθύνσεις Σχεδιασμού,

Αστικής Ανάπτυξης και Χρηματοδοτικών Προγραμμάτων, στη Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών και στη Διεύθυνση Περιβάλλοντος-Πρασίνου κυμαίνονται από 43-50%.

32. Μη αξιολόγηση, εκπαίδευση και επιμόρφωση προσωπικού- έλλειψη στοχοθεσίας στις αρμόδιες για την διαχείριση της ανακύκλωσης διευθύνσεις

Η αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων της ανακύκλωσης ρυθμίζεται από τον ν. 4369/2016²². Διαπιστώθηκε αδυναμία των Δήμων να αξιολογήσουν την αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα των υπαλλήλων, καθόσον α) οι τιθέμενοι στόχοι είναι γενικοί και δεν εξειδικεύονται, β) δεν είναι μετρήσιμοι σε κάθε δεδομένη χρονική περίοδο αξιολόγησης, γ) δεν ακολουθούνται οι θεσμοθετημένες διαδικασίες μέτρησης και αξιολόγησης στη βάση συγκεκριμένων προτύπων και δεσμεύσεων, δ) δεν έχουν δοθεί κίνητρα για την ενίσχυση της αποδοτικότητάς τους (αμοιβές συνδεδεμένες με τα καθήκοντα της θέσης ή το βαθμό επίτευξης των στόχων).

33. Οι Δήμοι δεν έχουν πολιτική εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των υπαλλήλων τους, με αποτέλεσμα η διοίκηση του ανθρώπινου δυναμικού που απασχολείται με την υλοποίηση προγραμμάτων ανακύκλωσης να κρίνεται μη αποτελεσματική και μη ικανή να συμβάλει στην ενίσχυση της παραγωγικότητας της οικείας Διεύθυνσης.

Ελλιπής συντονισμός και αδύναμοι μηχανισμοί επικοινωνίας των Υπηρεσιών των Δήμων που εμπλέκονται στην ανακύκλωση.

34. Στο Δήμο Λαρισαίων διαπιστώθηκαν κενά στην επικοινωνία και το συντονισμό μεταξύ των επιχειρησιακών μονάδων του που έχουν νευραλγικό ρόλο στην υλοποίηση των πολιτικών ανακύκλωσης, που, λόγω του όγκου και της ταχύτητας των διακινούμενων πληροφοριών και των πεπερασμένων δυνατοτήτων των παραδοσιακών μορφών επικοινωνίας, ενέχουν κινδύνους για την αποτελεσματική επιχειρησιακή λειτουργία του. Ειδικότερα, διαπιστώθηκε απουσία τακτικής και συστηματοποιημένης επικοινωνίας μεταξύ της Υπηρεσίας Καθαριότητας & Ανακύκλωσης και: α) της Διεύθυνσης Επιχειρησιακού Σχεδιασμού, προκειμένου να εξειδικευθούν οι δράσεις στο πεδίο της ανακύκλωσης βάσει του Επιχειρησιακού Προγράμματος και η από κοινού διαμόρφωση της στρατηγικής επίτευξης των στόχων του Δήμου στον τομέα αυτό, β) της Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών για την εξεύρεση των αναγκαίων πόρων για την υλοποίηση των επιμέρους δράσεων και γ) της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών για τη συντήρηση του εξοπλισμού και την υλοποίηση αναγκαίων υποδομών. Παρόμοια προβλήματα συντονισμού και επικοινωνίας εντοπίστηκαν και στους υπόλοιπους τέσσερις Δήμους.

²² ΦΕΚ Α'33/27.2.2016 «Εθνικό Μητρώο Επιτελικών Στελεχών Δημόσιας Διοίκησης, βαθμολογική διάρθρωση θέσεων, συστήματα αξιολόγησης, προαγωγών και επιλογής προϊσταμένων (διαφάνεια αξιοκρατία και αποτελεσματικότητα της Δημόσιας Διοίκησης) και άλλες διατάξεις».

II

Η επιχειρησιακή επάρκεια των Δήμων και η διαθεσιμότητα των αναγκαίων υποδομών για την εξασφάλιση της εφαρμογής των προγραμμάτων ανακύκλωσης παρουσιάζει σοβαρές ελλείψεις. Παράλληλα το κόστος διαχείρισης της ανακύκλωσης αυξάνεται διαχρονικά.

35. Η βέλτιστη χρήση των πόρων σημαίνει ότι οι Δήμοι έχουν εξασφαλίσει και χρησιμοποιούν τον βέλτιστο αριθμό υπαλλήλων, μηχανημάτων και εξοπλισμού/εγκαταστάσεων, ώστε να αποδίδουν έγκαιρα υπηρεσίες ανακύκλωσης, υψηλής ποιότητας και ποσότητας στους δημότες. Αξιολογήθηκε κατά πόσον η επιχειρησιακή λειτουργία των Δήμων ανταποκρίνεται επαρκώς στις απαιτήσεις του ρόλου τους ως αρμόδιων για τη βέλτιστη διαχείριση της ανακύκλωσης των δημοτικών στερεών αποβλήτων, ο βαθμός επάρκειας σε ανθρώπινο δυναμικό και οι διαδικασίες ενίσχυσης τους τόσο επικοινωνιακά όσο και επιχειρησιακά, καθώς και ο βαθμός αξιοποίησης της τεχνολογίας στην ενίσχυση της αποδοτικότητας τους. Για το σκοπό αυτό, καταρτίστηκαν σχετικοί δείκτες αποδοτικότητας με βάση τη διεθνή βιβλιογραφία στη διαχείριση των δημοτικών στερεών αποβλήτων²³ οι οποίοι χρησιμοποιήθηκαν για την οριζόντια αξιολόγηση των ελεγχθέντων Δήμων. Το σύνολο των δεικτών αυτών παρατίθεται στο τέλος της έκθεσης.

Οι Δήμοι δεν δημιούργησαν κατάλληλες υποδομές ανακύκλωσης, ανάκτησης ή διάθεσης (όπως Πράσινα Σημεία, Γωνιές Ανακύκλωσης, Μονάδες Κομποστοποίησης).

36. Οι υποδομές και τα συστήματα διαχείρισης των ανακυκλώσιμων υλικών εμφανίζουν σοβαρές ελλείψεις στους ελεγχθέντες Δήμους, πλην του Δήμου Γρεβενών, όπως έλλειψη μονάδων επεξεργασίας αποβλήτων, κεντρικών ή μικρών πράσινων σημείων, υπολειτουργία Γωνιών Ανακύκλωσης, με σοβαρό αντίκτυπο στην ικανότητά τους να εκτρέπουν τα ανακυκλώσιμα υλικά στο ρεύμα του μπλε κάδου. **Στο Δήμο Κορινθίων δεν υπάρχει καμία υποδομή για την ανακύκλωση**, και η μέση ημερήσια απόσταση που διανύουν τα ήδη πεπαλαιωμένα απορριμματοφόρα της ανακύκλωσης επιβαρύνεται καθώς η παραγωγή αποβλήτων αυξάνει. Η έλλειψη δε φυσικού χώρου για την εναπόθεση ανακυκλώσιμων υλικών και την μετέπειτα επεξεργασία τους **επιφέρει σοβαρό περιβαλλοντικό αποτύπωμα**, καθώς όλο και μεγαλύτερο μέρος αυτών εναποτίθεται προς ταφή. Ειδικότερα:

²³ Rehan Sadiq et al “Performance Assessment Model for Municipal Solid Waste Management Systems “Development and Implementation”, Journal of Environments, Feb 2019

ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΣΕ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Μόνο ο Δήμος Γρεβενών διαθέτει υποδομή για ολοκληρωμένη διαχείριση των αποβλήτων (Μονάδα Επεξεργασίας Αποβλήτων & Βιοαποβλήτων, Κέντρο Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών και Πράσινα Σημεία & Γωνιές Ανακύκλωσης)

Τα Κέντρα Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών των Δήμων Λαρισαίων και Παύλου Μελά συχνά διακόπτουν την λειτουργία τους λόγω παλαιότητας με αποτέλεσμα οι συλλεγθείσες ποσότητες ανακύκλωσης είτε αποθηκεύονται προσωρινά είτε μεταφέρονται σε άλλα Κ.Δ.Α.Υ.

Ο Δήμος BBB διαθέτει Γωνιά Ανακύκλωσης που όμως υπολειτουργεί ενώ το έργο κατασκευής Πράσινου Σημείου δεν έχει υλοποιηθεί.

Ο Δήμος Κορινθίων δεν διαθέτει καμία υποδομή διαχείρισης της ανακύκλωσης και το μεγαλύτερο ποσοστό των δημοτικών αποβλήτων θάβεται

37. Ο Δήμος Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης παρουσιάζει αδυναμία να λειτουργήσει αποτελεσματικά και αποδοτικά δομές και δίκτυα απόθεσης υλικών όπως είναι οι Γωνιές Ανακύκλωσης, ενώ δεν διαθέτει Πράσινο Σημείο. Επιπλέον δεν έχει προβλεφθεί κατασκευή δομών όπως τα Κέντρα Ανακύκλωσης Εκπαίδευσης για τη Διαλογή στη Πηγή (ΚΑΕΔΙΣΠ) -παρόλο που υπάρχει σχετική πρόβλεψη στον Περιφερειακό Σχεδιασμό- καθώς και Κέντρων Δημιουργικής Επαναχρησιμοποίησης Υλικών. Έχει μεν κοστολογήσει και χωροθετήσει τη δημιουργία **Πράσινου Σημείου**, πλην όμως, η περιοχή χωροθέτησης χαρακτηρίστηκε δασική έκταση και πλέον αναζητείται άλλη τοποθεσία. Δεν έχει κατασκευαστεί **ολοκληρωμένη μονάδα αξιοποίησης αποβλήτων** και δεν έχει ενεργοποιηθεί για τη λειτουργία **Κινητών Πράσινων Σημείων** και **επιπλέον Γωνιών Ανακύκλωσης**, υποδομές οι οποίες θα ενθάρρυναν σημαντικά τους δημότες να ανακυκλώνουν. Το 2019 ανατέθηκε σε ιδιωτική εταιρεία η παροχή υπηρεσιών κινητού πράσινου σημείου, μέσω της μίσθωσης ειδικού οχήματος με δμηνή διάρκεια σύμβασης και συνολικό συμβατικό τίμημα 24.725,60 ευρώ. Όμως η συγκεκριμένη δράση χαρακτηρίστηκε από μικρή επαναλαμβανόμενη επισκεψιμότητα των κατοίκων κυρίως λόγω της μη εκτεταμένης λειτουργίας σε χρονική και γεωγραφική έκταση, της μη ύπαρξης κάποιου σοβαρού ανταποδοτικού οφέλους από την εξαργύρωση των πόντων που συγκέντρωναν οι επισκέπτες και της απουσίας επαρκούς ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των δημοτών για το συγκεκριμένο πρόγραμμα. **Η υφιστάμενη Γωνιά Ανακύκλωσης** που εξυπηρετεί τέσσερα ρεύματα με ημιβυθιζόμενους κάδους για χαρτί, αλουμίνιο, πλαστικά και απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού υπολειτουργεί λόγω έλλειψης προσωπικού και μικρή συμμετοχή των δημοτών.

38. Ο Δήμος Γρεβενών έθεσε συγκεκριμένους στόχους στο Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων προβλέποντας την ανάπτυξη δικτύου επαναχρησιμοποίησης υλικών με τη δημιουργία μικρών Πράσινων Σημείων γειτονιάς και δύο μεγάλων στη πόλη των Γρεβενών και στην Τοπική Μονάδα Διαχείρισης Αποβλήτων. Όμως η δημιουργία των Πράσινων Σημείων Γειτονιάς

(μικρά Πράσινα Σημεία), δεν έχει προχωρήσει²⁴, πλην της αναβάθμισης της Τοπικής Μονάδας Διαχείρισης Αποβλήτων Γρεβενών και της λειτουργίας της ως «Πράσινου Σημείου, έργο που υλοποιήθηκε από την ΔΙΑΔΥΜΑ το 2018. Το Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων δεν προβλέπει τη κατασκευή Κέντρων Ανακύκλωσης, Εκπαίδευσης για τη Διαλογή στην Πηγή, παρόλο που ο Περιφερειακός Σχεδιασμός²⁵ προβλέπει την ανάπτυξη τέτοιων δομών από τους Δήμους. Ο οικείος Φο.Δ.Σ.Α. (ΔΙΑΔΥΜΑ) έχει προχωρήσει στην κατασκευή Κέντρου Δημιουργικής Επαναχρησιμοποίησης Υλικών, συμβατικού κόστους 306.668,13 € πλέον ΦΠΑ με ορίζοντα ολοκλήρωσης τις αρχές του 2022²⁶. Σημειώνεται πάντως ότι η λειτουργία της Μονάδας Επεξεργασίας Αποβλήτων αποδείχτηκε καθοριστική για τον Δήμο Γρεβενών στην σημείωση υψηλών επιδόσεων στην επίτευξη των τιθέμενων στόχων ανακύκλωσης.

39. Ο Δήμος Κορινθίων ξεκίνησε στο τέλος 2020 την κατασκευή Μονάδας Επεξεργασίας Βιοαποβλήτων, πλην όμως μέχρι σήμερα έχει παραδοθεί το μεγαλύτερο μέρος του παραγωγικού εξοπλισμού, αλλά το έργο δεν μπόρεσε να ολοκληρωθεί λόγω μη σύνταξης Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Οι συνέπειες της απραξίας του δήμου είναι πολυεπίπεδες: ο εξοπλισμός της μονάδας παραμένει αποθηκευμένος με υπαρκτό τον κίνδυνο απώλειας του ή να καταστεί απαρχαιωμένος πριν καν την έναρξη λειτουργίας του ενώ η επιβολή προστίμου λόγω της ακύρωσης της άδειας δόμησης της Μονάδας θα επιβαρύνει τα αποτελέσματα του δήμου. Καμία πρόοδος δεν έχει πραγματοποιηθεί επίσης στη δημιουργία του Πράσινου Σημείου, ελλείψει αδειοδότησης, αν και ο Δήμος έχει από το 2014 μισθώσει οικοπέδο²⁷. Στον μισθωμένο αυτό χώρο, ο δήμος εναποθέτει έως σήμερα, κατά τους χειμερινούς μήνες, τα υπολείμματα από τα κλαδέματα της Διεύθυνσης Πρασίνου καθώς και υπολείμματα από κλαδέματα, χόρτα και γρασίδια που συλλέγει η Διεύθυνση Καθαριότητας και Ανακύκλωσης από δημότες και τα οποία καίγονται ύστερα από σχετική άδεια. Η ολιγωρία του δήμου στην ολοκλήρωση της διαδικασίας αδειοδότησης του Πράσινου Σημείου, έχει επιπτώσεις στην ορθολογική διαχείριση των πόρων του²⁸.

40. Ο Δήμος Λαρισαίων δεν υποστηρίζεται από Μονάδα Επεξεργασίας Αποβλήτων/Βιοαποβλήτων αν και ο Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης Αποβλήτων προέβλεπε την κατασκευή της εντός του Χώρου Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (Χ.Υ.Τ.Α.) Λάρισας, ως δράση Α' προτεραιότητας με χρονικό ορίζοντα υλοποίησης το τέλος του έτους 2019. Ο Δήμος αδυνατεί να υλοποιήσει τον στόχο της βιολογικής επεξεργασίας του οργανικού κλάσματος των σύμμεικτων απορριμμάτων και της ανάκτησης με μηχανική διαλογή των υπόλοιπων ανακυκλώσιμων υλικών. Δεν έχει δημιουργηθεί το δίκτυο Πράσινων Σημείων (ενός Κεντρικού και των τοπικών πράσινων σημείων) και το Κέντρο Ανακύκλωσης Εκπαίδευσης Διαλογής στην Πηγή (ΚΑΕΔΙΣΠ), ως νέων

²⁴ η ΔΙΑΔΥΜΑ ΑΕ το έτος 2014 προκήρυξε διαγωνισμό με βραβεία για τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό των πράσινων σημείων (ΦΕΚ ΤΔΔΣ 617/26-9-2014) προκειμένου να ξεκινήσει την κατασκευή τους. Μετά από τη διαγωνιστική διαδικασία, βραβεύθηκε με το πρώτο βραβείο σχετική αρχιτεκτονική πρόταση, μεταξύ δώδεκα προτάσεων. Το επόμενο όμως διάστημα η αρμοδιότητα κατασκευής των πράσινων σημείων μεταφέρθηκε αποκλειστικά στους Δήμους.

²⁵ ΠΕ.Σ.Δ.Α., Δυτικής Μακεδονίας (ΦΕΚ 4151 Β'/22.12.2016)

²⁶ αρ. σύμβασης 2848/03.12.2020 – Πρόγραμμα INTEREG IPA Cross Border operation program Greece –Albania 2014-2020

²⁷ Ο Δήμος Κορινθίων, την 10/12/2014 προχώρησε στη μίσθωση οικοπέδου στη θέση Μπαθαρίστρα, έκτασης 14.462 τμ. με κτήριο 14,4 τμ. με διάρκεια οκτώ (8) έτη και μηνιαίο μίσθωμα 1.200 ευρώ.

²⁸ Βλ. και άρθρο 21 του Ν.4447/2016, όπως ισχύει

δράσεων για τα έτη 2018 και 2019, προσυπολογιζόμενης ετήσιας δαπάνης 150.000 ευρώ, χρηματοδοτούμενων μέσω του ΕΣΠΑ 2014-2020 και του Πράσινου Ταμείου, με υψηλή προτεραιότητα για την πόλη της Λάρισας δεν έχουν υλοποιηθεί. Ειδικότερα, η κατασκευή και λειτουργία Κέντρου Ανακύκλωσης Εκπαίδευσης Διαλογής στην Πηγή και η δημιουργία εργαστηρίων επαναχρησιμοποίησης και επιδιόρθωσης προϊόντων και ανάκτησης ανταλλακτικών συμπεριελήφθη στην πρόταση του Δήμου για την κατασκευή Πράσινου Σημείου, χωροθετημένου στην έκταση του Αμαξοστασίου, ωστόσο ζητήθηκε η περικοπή του στη β' φάση της αξιολόγησης. Η υποβληθείσα αίτηση χρηματοδότησης αποσύρθηκε ως μη επιλέξιμη²⁹.

Έλλειψη ανθρώπινων πόρων για την ανακύκλωση

41. Με βάση τα στοιχεία αυτά και σε συνδυασμό με τη ποσότητα αποβλήτων που καλούνται να διαχειριστούν οι Δήμοι (με εξαίρεση το ρεύμα του μπλε κώδωνα/γυαλί και του χαρτιού, όπου δεν απασχολείται προσωπικό των Δήμων), ο **Δήμος Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης** έχει 0,7 υπαλλήλους/500 νοικοκυριά (ο οποίος μάλιστα επιβαρύνεται πολύ το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου από εποχικό πληθυσμό). Ο **Δήμος Γρεβενών** αποτελεί αγροτική και αραιοκατοικημένη περιοχή και ο δείκτης επάρκειας παραμένει αμετάβλητος την τελευταία τριετία παρά τη μείωση παραγωγής αποβλήτων με αναλογία 0,37/500 νοικοκυριά ή 2,70 εργαζόμενους/10.000 κατοίκους. Ο **Δήμος Κορινθίων** εξυπηρετεί και ορεινά χωριά, αν και συλλέγει τη μικρότερη ποσότητα ανακυκλώσιμων παρά ταύτα απασχολεί 0,38 υπαλλήλους/500 νοικοκυριά. **Στο Δήμο Λαρισαίων**, μια καθαρά αστική πόλη, οι ανθρώπινοι πόροι που διατίθενται για την ανακύκλωση ημερησίως μειώνονται, παρόλο που οι απαιτήσεις (όγκος) συλλογής αυξάνονται διαχρονικά με ρυθμό πάνω του 5% ετησίως, με αποτέλεσμα να μην επαρκούν αυτοί για την αποδοτική λειτουργία του συστήματος ανακύκλωσης και ο δείκτης επάρκειας παραμένει αμετάβλητος, αντιστοιχώντας 0,34 υπαλλήλους/500 νοικοκυριά. Ο **Δήμος Παύλου Μελά** με μεγάλο αριθμό εξυπηρετούμενων νοικοκυριών (38.171 νοικοκυριά) με μέση ημερήσια παραγωγή αστικών αποβλήτων και ανακυκλώσιμων υλικών το 2020 92,69 τόνους, από τους οποίους οι 9,15 τόνοι συλλέχθηκαν μέσα από το ρεύμα του μπλε κάδου της ανακύκλωσης, απασχολεί 1,14 υπαλλήλους/500 νοικοκυριά.

²⁹ Υπερέβαινε τις βασικές υποδομές και τον απαραίτητο εξοπλισμό για την κατασκευή ενός οργανωμένου πράσινου σημείου, σύμφωνα με την αρμόδια Ειδική Υπηρεσία Διαχείριση (ΕΥΔ) Ε.Π. της Περιφέρειας Θεσσαλίας.

Επάρκεια ανθρώπινων πόρων (στοιχεία 2020)	Βάρης Βούλας Βουλιαγμένης	Γρεβενών	Κορινθίων	Λαρισαίων	Παύλου Μελά
συνολική παραγωγή αστικών αποβλήτων (tn)	33.135	8.295	21.019	63.779	33.831
μέσο ημερήσιο βάρος αστικών αποβλήτων (tn)	103,2	22,73	57,59	174,7	92,69
μέσο ημερήσιο βάρος ανακύκλωσης	11,58	1,31	1,93	17,55	9,15
αριθμός νοικοκυριών (1=500 νοικοκυριά)	36	19	40*	118*	76,3
αρ. προσωπικού Υπηρεσίας Καθαριότητας (μέγιστη δυναμικότητα)	208	60	139	366	137
αρ. προσωπικού που ασχολείται με την ανακύκλωση	26	7	15	40	87
αρ. προσωπικού ανά ημερήσιο τόνο αστικών αποβλήτων	2	2,64	2	2	1,48
αρ. προσωπικού ανά ημερήσιο τόνο ανακυκλώσιμων	2,24	5,34	8	2	9,5
αρ. προσωπικού που ασχολείται με την ανακύκλωση ανά 500 νοικοκυριά	0,7	0,37	0,38	0,34	1,14

Πίνακας 3 Δείκτες αποδοτικότητας – επάρκεια ανθρώπινων πόρων (2020)

Ελλείψεις στο σύστημα κοστολόγησης - Έξοδα συντήρησης εξοπλισμού.

42. Οι Δήμοι δεν καταχωρούν λογιστικά σε ξεχωριστή εγγραφή τα προϋπολογισθέντα και βεβαιωθέντα έξοδα συντήρησης του πάγιου εξοπλισμού διαχείρισης της ανακύκλωσης και κατά συνέπεια δεν είναι σε θέση να αποτιμήσουν το κόστος και να αναλύσουν την οικονομική λειτουργία από τη χρήση των υπηρεσιών ανακύκλωσης. **Ο Δήμος Παύλου Μελά** δεν τηρεί την αναλυτική λογιστική, με αποτέλεσμα να υπάρχει αδυναμία ορθού υπολογισμού κόστους ανά κέντρο λειτουργίας του και συγκεκριμένα υπολογισμό κόστους για τον τομέα της ανακύκλωσης. Δεν συντάχθηκαν απολογιστικές μελέτες οι οποίες να εμφανίζουν το πραγματικό κόστος υλοποίησης των έργων ανακύκλωσης και σύγκρισή του με το προϋπολογισθέν, καθώς και εκτίμηση εναλλακτικών σεναρίων, ούτως ώστε να διαπιστωθεί ότι η συγκεκριμένη κοστολόγηση εξασφάλισε τη βέλτιστη ποσότητα πόρων.

Πίνακας 4 Έξοδα συντήρησης οχημάτων και κόστος προμήθειας ανταλλακτικών

Έξοδα Συντήρησης Οχημάτων Καθαριότητας & Ανακύκλωσης Έτος 2020	BBB	Κορινθίων	Λαρισαίων	Παύλου Μελά
Προμήθεια Ανταλλακτικών (€)	235.693	32.299	365.722	20.948
Συντήρηση και Επισκευή (€)	125.799	283.368	85.542	136.470
Σύνολο εξόδων Συντήρησης (€)	361.492	315.667	506.917	157.417
% εξόδων προμήθειας ανταλλακτικών	65,2%	10,23%	72%	13,31%
% εξόδων συντήρησης	34,8%	89,77%	16,8%	86,69%

43. Πλην του Δήμου Γρεβενών (η δαπάνη προμήθειας ανταλλακτικών και υπηρεσιών συντήρησης των απορριμματοφόρων βαρύνει τον οικείο Φο.Δ.Σ.Α. με βάση προγραμματική σύμβαση), το μεγαλύτερο μέρος των εξόδων των λοιπών Δήμων αφορά την προμήθεια ανταλλακτικών προκειμένου τα οχήματα καθαριότητας να είναι ενεργά, ενώ σε κάποιους δήμους (**Λαρισαίων**) υπερδιπλασιάστηκαν τα έξοδα συντήρησής τους. Η συντήρηση του εξοπλισμού **στο Δήμο Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης** γίνεται με τη διαδικασία ανάθεσης κατόπιν διαγωνιστικής διαδικασίας σε τρίτους (στο συμβατικό ποσό περιλαμβάνεται εκτός από το κόστος των υπηρεσιών και αυτό των ανταλλακτικών). Τα έξοδα συντήρησης και επισκευής των οχημάτων της Δ/σης Καθαριότητας και Ανακύκλωσης αυξήθηκαν κατά 78% από το 2018 στο 2019, ενώ μειώθηκαν κατά 58,30% από το 2019 στο 2020, με τη ποσοστιαία σχέση μεταξύ προμήθειας ανταλλακτικών και συντήρησης (με βάση τα εκδοθέντα τιμολόγια) να είναι το 2020 65:35.

44. Στον Δήμο Κορινθίων η συντήρηση του εξοπλισμού της Υπηρεσίας Καθαριότητας, είναι σημαντικά μεγαλύτερη από την προμήθεια των υλικών και ανταλλακτικών, κυρίως λόγω της παλαιότητας του στόλου των απορριμματοφόρων καθόσον από το 2010 έως το 2020 δεν έγινε προμήθεια νέων απορριμματοφόρων, με αποτέλεσμα ο Δήμος να επιβαρύνεται με την υψηλή δαπάνη συντήρησης και επισκευής τους. Η αύξηση στις δαπάνες συντήρησης κατά το τελευταίο έτος (2019-2020) ήταν περίπου 55%, ενώ από το 2018 έως το 2020 σχεδόν τριπλασιάστηκε σημειώνοντας αύξηση 144%. Θετική εξέλιξη είναι η επικείμενη προμήθεια εκ μέρους του Δήμου νέων απορριμματοφόρων, σαρώθρων και μηχανημάτων έργου καθώς θα μειώσει σημαντικά το κόστος συντήρησης και προμήθειας των ανταλλακτικών.

45. Η αποθήκη των ανταλλακτικών δεν είναι μηχανογραφημένη, τα στοιχεία τηρούνται σε χειρόγραφο αρχείο excel, χωρίς ηλεκτρονική σύνδεση με τα οικεία Τμήματα Προμηθειών ώστε να διασφαλίζεται η βέλτιστη χρήση των πόρων και η διαφάνεια στις διαδικασίες ανάθεσής τους. **Ο Δήμος Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης** έχει ήδη καταγράψει στο επιχειρησιακό του σχέδιο ότι ο χώρος στάθμευσης και επισκευής των οχημάτων δεν είναι κατάλληλος για την ασφαλή φύλαξή τους, ενώ δεν έχει δημιουργήσει Κεντρικό Τεχνικό Συνεργείο Οχημάτων, αν και προβλέπονταν στο επιχειρησιακό σχέδιο 2015-2019. **Στο Δήμο Γρεβενών** οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες (Διευθύνσεις Οικονομικού και Καθαριότητας και Τμήμα Κίνησης Οχημάτων) δεν συνεργάζονται μεταξύ τους

για τη συντήρηση των οχημάτων, το σχεδιασμό ανανέωσης αυτών, με αποτέλεσμα να διαπιστώνονται αδυναμίες στη λειτουργία συστημάτων ελέγχου και στις δικλίδες ασφαλείας στην οργανωτική του δομή. Για την επίλυση του προβλήματος αυτού ο Δήμος βρίσκεται σε διαδικασία αναμόρφωσης του οργανισμού του και ανάπτυξης συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

Το λειτουργικό κόστος για τη συλλογή και απόθεση των δημοτικών αποβλήτων διαχρονικά αυξάνεται.

46. Όσον αφορά το κόστος συλλογής ή και απόθεσης των δημοτικών αποβλήτων ανά συλλεγόμενο τόνο, ο Δήμος Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης αναλώνει 154,71 ευρώ/τόνο, αν και αυξήθηκε μέσα στην τριετία κατά 9,9%, κυρίως λόγω της αύξησης των δαπανών σε αμοιβές και έξοδα προσωπικού (16,71% μεταξύ 2018-2020). Στο Δήμο Γρεβενών οι αμοιβές προσωπικού αναλογούν περίπου 44 % του συνόλου των δαπανών για την περισυλλογή καθώς ένα μεγάλο μέρος της συνολικής δαπάνης αντιστοιχεί στην προγραμματική σύμβαση με τον οικείο Φο.Δ.Σ.Α.. Το κόστος συλλογής και απόθεσης των αστικών αποβλήτων έχει ανάλογα μεταβληθεί από 220,9 ευρώ/τόνο το 2018 σε 213 ευρώ/τόνο το 2019 και σε 232 ευρώ/τόνο το 2020, το οποίο αντανάκλα και την υψηλή συμμετοχή στο κόστος λόγω λειτουργίας της Μονάδας Επεξεργασίας Αποβλήτων/Βιοαποβλήτων. Ο Δήμος Κορινθίων αναλώνει 128 ευρώ/τόνο το 2018, 142 ευρώ/τόνο το 2019 και 212 ευρώ/τόνο το 2020 και οφείλεται στην αύξηση των εξόδων λειτουργίας και συντήρησης των υποδομών ανακύκλωσης που οδήγησαν σε αντίστοιχη αύξηση του συνολικού λειτουργικού κόστους του σε δραστηριότητες διαχείρισης αποβλήτων (4.450.144 ευρώ το 2020 έναντι 3.467.683 ευρώ το 2019 και 3.066.162 ευρώ το 2018). Στο Δήμο Λαρισαίων αυξήθηκε το συνολικό κόστος λειτουργίας της Διεύθυνσης Καθαριότητας & Ανακύκλωσης σε δραστηριότητες διαχείρισης αποβλήτων, διότι, αν και μειώθηκε καταρχήν το μισθολογικό κόστος της Υπηρεσίας σε απόλυτο ποσοστό (από 78,7% το 2018 σε 62,1% το 2020), ταυτόχρονα, όμως, αυξήθηκαν τα έξοδα λειτουργίας και συντήρησης των υποδομών ανακύκλωσης, χωρίς, ωστόσο, η αύξηση αυτή να συνοδεύεται από αυξημένες επιδόσεις, υψηλά αποτελέσματα ανάκτησης ή βελτίωση της παραγωγικότητας του προσωπικού. Από την ανάλυση των ποσοτικών στοιχείων διαπιστώθηκε ειδικότερα ότι το κόστος συλλογής και απόθεσης των αστικών αποβλήτων αυξήθηκε αναλογικά από 165 ευρώ/τόνο το 2018-2019 σε 177 ευρώ/τόνο το 2020, ενώ το ποσοστό εκτροπής στο ρεύμα του μπλε κάδου παρέμεινε αμετάβλητο, κινούμενο σε χαμηλά επίπεδα (γύρω στο 10% του συνολικού όγκου παραγωγής δημοτικών αποβλήτων). Ο Δήμος Παύλου Μελά παρουσιάζει σημαντικό κόστος για τη συλλογή και απόθεση των αστικών αποβλήτων με 229,26 ευρώ/τόνο.

Κόστος λειτουργίας 2020	Βάρης Βούλας Βουλιαγμένης	Γρεβενών	Κορινθίων	Λαρισαίων	Παύλου Μελά
συνολική παραγωγή αστικών αποβλήτων (σύμμεικτα και μικτής συσκευασίας απόβλητα) (tn)	37.135,85	8.291	20.972	63.779	33.831
Λειτουργικό κόστος Δήμου σε δραστηριότητες διαχείρισης αποβλήτων (€)	5.745.486	1.927.396	4.450.144	11.285.108	7.756.03
Αμοιβές και Έξοδα Προσωπικού Δ/σης Καθαριότητας (€)	3.486.750	836.971	2.048.094	7.008.050	3.999.176
% κόστος αμοιβών προσωπικών επί συνολικού λειτουργικού κόστους σε δραστηριότητες διαχείρισης αποβλήτων	71,04%	43,42%	46,02%	62,10%	52%
κόστος συλλογής/απόθεσης αστικών αποβλήτων ανά συλλεγόμενο τόνο (€/tn)	154,71	232,35	212	177	229,26

Πίνακας 5 Δείκτες αποτελεσματικότητας – λειτουργικά κόστη/τόνο παραγόμενων αποβλήτων

Πεπαλαιωμένα ή και αναξιοποίητα οχήματα συλλογής ανακύκλωσης

47. Στο Δήμο Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης χρησιμοποιούνταν για την αποκομιδή της ανακύκλωσης 4 απορριμματοφόρα (>10ετίας) τα έτη 2018 και 2019 και 5 το 2020. Δύο απορριμματοφόρα αποκομιδής οργανικών αποβλήτων που παραχωρήθηκαν στο Δήμο από τον ΕΔΣΝΑ δεν θεωρούνται κατάλληλα³⁰ και έχουν τεθεί εκτός χρήσης³¹. Όσον αφορά στον αριθμό των πλύσεων εξοπλισμού το έτος 2020 έληξε η σύμβαση που είχε ο Δήμος με ιδιωτική εταιρεία, με συνέπεια να μειωθεί ο αριθμός τους κατά 57% σε σχέση με το 2019 καθώς οι διαδικασίες γίνονταν με ίδια μέσα.

Πίνακας 6 Δείκτες αποτελεσματικότητας συστήματος συλλογής - Οχήματα

Οχήματα συλλογής ανακύκλωσης	BBB	Γρεβενών	Κορινθίων	Λαρισαίων	Παύλου Μελά
Συνολικός αριθμός απορριμματοφόρων ανακύκλωσης	5	4	3	10	4
Μη αποδοτικός μηχανοκίνητος εξοπλισμός συλλογής (αρ. οχημάτων)	2	0	3	7	0
Συνολικός αριθμός ενεργών απορριμματοφόρων ανακύκλωσης	5	4	3	3	4
Αριθμός Πλύσεων στη διάρκεια ενός έτους	2/μήνα	1 /μήνα	2 /μήνα	1/τρίμηνο	2/εβδομάδα
Παλαιότητα μη ενεργού μηχανοκίνητου εξοπλισμού	2 (<5ετίας)		3 (>15ετίας)	4 (10ετίας), 2 (>15ετίας), 1 (28ετίας)	

³⁰ Τα συγκεκριμένα απορριμματοφόρα ήταν σχεδιασμένα για την μεταφορά των απορριμμάτων στο εργοστάσιο της ΕΜΑΚ. Η σύμβαση του Δήμου με άλλη εταιρεία επεξεργασίας βιοαποβλήτων καθιστά τα συγκεκριμένα απορριμματοφόρα ακατάλληλα λόγω του τρόπου θρυμματισμού του υλικού που συλλέγεται.

³¹ Σύμφωνα με το Δήμο η διαδικασία κατά την οποία γίνεται η αποκομιδή των βιοαποβλήτων από τα εν λόγω απορριμματοφόρα δεν είναι σύμφωνη με τις προδιαγραφές που έχει θέσει το εργοστάσιο αξιοποίησης του συγκεκριμένου ρεύματος με το οποίο έχει υπογραφεί σύμβαση από το έτος 2018.

48. Στο Δήμο Γρεβενών, αν και ο αριθμός των οχημάτων αποκομιδής ανακυκλώσιμων υλικών είναι επαρκής, η μεγάλη διασπορά των οικισμών, ο μικρός πληθυσμός και το δυσπρόσιτο περιοχών, έχουν ως συνέπεια τα απορριμματοφόρα να διανύουν μεγάλες αποστάσεις αυξάνοντας το κόστος αποκομιδής και τον κύκλο ζωής τους. Η αναβάθμιση του εξοπλισμού της Υπηρεσίας Καθαριότητας πραγματοποιείται μέσω χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, αν και απουσιάζει σαφής επιχειρησιακός σχεδιασμός αυτών των δράσεων. Ο Δήμος μέσω χρηματοδοτικών προγραμμάτων προμηθεύτηκε οχήματα για τη διαχείριση βιοαποβλήτων (απορριμματοφόρα) χωρητικότητας 12,0 και 6,0 κ.μ., συνολικού προϋπολογισμού 272.800,00 ευρώ και 3,5 tn προϋπολογισμού 34.240,00 ευρώ. Ο αριθμός των πλύσεων των κάδων κρίνεται ικανοποιητικός, δεδομένου ότι πραγματοποιούνται περίπου 10 πλύσεις/έτος με περισσότερες τους θερινούς μήνες. Επισημαίνεται ότι ο Δήμος έχει αυτοκινούμενο καδοπλυντήριο που μετά από τη πρόσφατη συντήρησή του, θα συμβάλλει στην αύξηση του αριθμού των πλύσεων/κάδο.

49. Ο Δήμος Κορινθίων διαθέτει 3 απορριμματοφόρα ανακύκλωσης τα οποία είναι φθαρμένα, παλαιά ή σε αχρησία, ενώ τα οχήματα είναι πέραν της 15ετίας. Ο αριθμός των πλύσεων κρίνεται ικανοποιητικός, δεδομένου ότι παραμένει σταθερός με 5,83 πλύσεις/3μηνο. Τα δρομολόγια συγκεντρώνονται τις εργάσιμες ημέρες. Η συντήρηση των οχημάτων προγραμματίζεται και ελέγχεται από το τμήμα Οχημάτων και οι εργασίες πραγματοποιούνται από τους Μηχανοτεχνίτες αυτοκινήτων του Δήμου ή από συνεργαζόμενα ιδιωτικά συνεργεία.

50. Αν και ο Δήμος Λαρισαίων διαθέτει 10 απορριμματοφόρα ανακύκλωσης μόλις τα 3 είναι σταθερά ενεργά, ενώ τα οχήματα είναι πέραν της 15ετίας. Ο αριθμός των πλύσεων κρίνεται μη ικανοποιητικός, με μόλις 1 πλύση/3μηνο παρά την αύξηση του αριθμού των δρομολογίων και του όγκου των συλλεγόμενων αποβλήτων. Τα δρομολόγια πραγματοποιούνται κυρίως τις εργάσιμες ημέρες.

51. Ο Δήμος Παύλου Μελά λειτουργεί 4 πλήρως λειτουργικά οχήματα ανακύκλωσης και ένα container πρέσσας, η συντήρηση των οποίων γίνεται έγκαιρα μέσω συμβάσεων συντήρησης των οχημάτων και των κάδων ανακύκλωσης, καθώς και τακτικός έλεγχος και απόσυρση παλαιωμένου εξοπλισμού.

Το δίκτυο διανομής των κάδων ανακύκλωσης χρήζει βελτιώσεων και επανασχεδιασμού.

52. Στο Δήμο Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης ο αριθμός των μπλε κάδων παραμένει σταθερός κατά την τελευταία τριετία. Στις περιοχές εκτός αστικού ιστού ο δημότης χρειάζεται να διανύσει 200-300 μ. για να βρει μπλε κάδο, ενώ εντός αστικού ιστού 30-50 μ.. Ο Δήμος διαθέτει επιπλέον 38 κώδωνες για γυαλί και 32 κάδους για χαρτί.

53. Στο Δήμο Γρεβενών δεν είναι επαρκής ο αριθμός των κάδων των 4 ρευμάτων, ιδιαίτερα για το πλαστικό και τα μέταλλα. Έχουν τοποθετηθεί 15 κώδωνες ανακύκλωσης γυαλιού από έναν στα τρία μεγάλα χωριά του Δήμου και οι λοιποί 12 περιφερειακά και στο κέντρο της πόλης των Γρεβενών. Όσον αφορά τα βιοαπόβλητα, έχει αναπτυχθεί πρόγραμμα οικιακής κομποστοποίησης με διανομή ειδικών κάδων σε νοικοκυριά με υπαίθριους χώρους (κήποι, αυλές) .

54. Στο Δήμο Λαρισαίων, ο αριθμός των μπλε κάδων/οικοδομικό τετράγωνο και η απόσταση μεταξύ σημείων ανακύκλωσης, καθώς και η απόσταση που διανύουν τα απορριμματοφόρα δεν έχουν αλλάξει σημαντικά την τελευταία τριετία. Σε αραιοκατοικημένους οικισμούς και αποκεντρωμένες εγκαταστάσεις του Δήμου, ο δημότης χρειάζεται να διανύσει μεγαλύτερη απόσταση για να βρει μπλε κάδο, από εκείνον που κατοικεί στον αστικό ιστό με προφανείς επιπτώσεις στην ποσότητα των ανακυκλώσιμων υλικών. Ο Δήμος σημειώνει ικανοποιητικές επιδόσεις αναφορικά με την εξυπηρέτηση των δημοτών όσον αφορά τον αριθμό των κάδων ανά οικοδομικό τετράγωνο και την αναλογία κάδων/ κάτοικο, ωστόσο το δίκτυο των μπλε κάδων περιλαμβάνει αποκλειστικά κάδους χωρητικότητας 1,1 m³(μικρής χωρητικότητας), τους οποίους ο Δήμος τοποθετεί ικανοποιώντας παράπονα των δημοτών, χωρίς να υπάρχει κατανομή τους μετά από σχετική μελέτη.

55. Στο Δήμο Κορινθίων ο αριθμός των μπλε κάδων/οικοδομικό τετράγωνο και η απόσταση μεταξύ σημείων ανακύκλωσης έχουν βελτιωθεί το 2020. Η απόσταση που διανύουν τα απορριμματοφόρα δεν έχει βελτιωθεί την τελευταία τριετία. Ειδικότερα στις γειτονιές εκτός αστικού ιστού, ο δημότης για να βρει μπλε κάδο χρειάζεται να διανύσει 170 μ., τριπλάσια απόσταση σε σχέση με τον κάτοικο στον αστικό ιστό.

Πίνακας 7 Δείκτες αποδοτικότητας συστήματος συλλογής – Δίκτυο Κάδων

Κάδοι συλλογής ανακύκλωσης	Βάρης Βούλας Βουλιαγμένης	Γρεβενών	Κορινθίων	Λαρισαίων	Παύλου Μελά
Μέση απόσταση μεταξύ κάδων ανακύκλωσης (μέτρα)	40	50	55	75	Δ/Υ
Μέση απόσταση εκτός αστικού ιστού (μέτρα)	300	100	170	500	Δ/Υ
Μέση ημερήσια απόσταση που διανύουν τα απορριμματοφόρα ανακύκλωσης (χλμ)	40	100	52	73-75	183,71
Αριθμός μπλε κάδων ή συστοιχίας πολλαπλών ρευμάτων ανά οικοδομικό τετράγωνο	5	3	Δ/Υ	0,5	Δ/Υ
Δείκτης εξυπηρέτησης κάδος/κάτοικος	1: 83	Δ/Υ	Δ/Υ	1:66,12	1:69
Στόχος εξυπηρέτησης	1 κάδος ανά 75 κατοίκους				

Έλλειψη αξιοποίησης νέων τεχνολογιών στα συστήματα συλλογής της ανακύκλωσης.

56. Ο Δήμος Γρεβενών δεν έχει αξιοποιήσει χρηματοδοτικά εργαλεία ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας του συστήματος συλλογής και διαχείρισης των ανακυκλώσιμων υλικών (έξυπνα συστήματα, χρήση GPS, αισθητήρες βάρους και άλλα), γεγονός που περιορίζει την ικανότητά του να συμμετέχει πιο στοχευμένα στις νέες περιβαλλοντικές απαιτήσεις της πρόσφατης νομοθεσίας(νόμοι 4819/2021 και 4736/2020) για την ενίσχυση των ποσοστών ανακύκλωσης από τους Δήμους.

57. Ο Δήμος Κορινθίων έχει εγκαταστήσει στα απορριμματοφόρα του το σύστημα γεωεντοπισμού -GPS-, όπου μέσω του πληροφοριακού συστήματος EXANDAS παρακολουθούνται οι διαδρομές των οχημάτων καθαριότητας, οι στάσεις τους, καθορίζονται οι ζώνες της καθημερινής δραστηριότητας και οι ζώνες επέμβασης ικανοποιώντας αιτήματα δημοτών ή έκτακτες ανάγκες. Ωστόσο, δεν έχει επενδύσει στην ψηφιακή αναβάθμιση των συστημάτων παρακολούθησης και την εφαρμογή της νέας τεχνολογίας στις διαδικασίες αποκομιδής των ανακυκλώσιμων υλικών συσκευασίας, όπως συστήματα παρακολούθησης μέσω διαδικτύου GIS (γεωγραφικά συστήματα πληροφοριών) που βοηθούν στον εντοπισμό μεθόδων λαθρεμπορίας/κλοπής ανακυκλώσιμων υλικών και στον ορθό διαχωρισμό των διαφόρων τύπων αποβλήτων. Όταν συνδυάζονται στατιστικές πληροφορίες και γεωγραφικά δεδομένα, ο Δήμος μπορεί να αξιολογήσει τη σοβαρότητα του προβλήματος των νοικοκυριών που αποκλείονται από το σύστημα συλλογής απορριμμάτων καθώς και να εντοπίσει πιθανές εστίες ρύπανσης.

58. Στο Δήμο Λαρισαίων δεν έχουν εγκατασταθεί έξυπνα συστήματα συλλογής και διαχείρισης του δικτύου ανακύκλωσης για την βελτιστοποίηση των δρομολογίων των απορριμματοφόρων του, ενώ μόλις το 2021 υποβλήθηκε σχετική πρόταση για την ανάπτυξη συστήματος έξυπνης διαχείρισης κάδων απορριμμάτων, με την εγκατάσταση ειδικών αισθητήρων παρακολούθησης της πληρότητας³². Παράλληλα, ο σχεδιασμός ενίσχυσης της λειτουργίας της Υπηρεσίας Καθαριότητας μέσω της εγκατάστασης συστήματος ελέγχου και εντοπισμού θέσης και αισθητήρων στο 1/3 των οχημάτων της (88 οχήματα σε σύνολο 241 δημοτικών οχημάτων), ώστε να παρακολουθείται η κίνησή τους και να λαμβάνεται αναφορά για διάφορα λειτουργικά ζητήματα που τα αφορούν, δεν έχει ακόμα τεχνικά ωριμάσει.

59. Ο Δήμος Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης χρησιμοποιεί σύγχρονες τεχνολογίες στον αυτοματοποιημένο έλεγχο των λειτουργιών. Στα απορριμματοφόρα έχουν τοποθετηθεί ηλεκτρονικά συστήματα (ταχογράφοι και συστήματα τηλεματικής με τα οποία παρέχεται η δυνατότητα ζύγισης του βάρους εκάστου κάδου απορριμμάτων), ώστε η αρμόδια Δ/ση να παρακολουθεί τα προγράμματα και τις εργασίες που εκτελούνται καθημερινά.

Παράδειγμα καλής πρακτικής: Πιλοτικό Σύστημα Τηλεματικής στο Δήμο Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης

Στην περιοχή Πηγαδάκια της Βούλας από τις αρχές 2019 εφαρμόζεται σύστημα χωριστής συλλογής απορριμμάτων από νοικοκυριά σε 6 ρεύματα (χαρτί, γυαλί, πλαστικό, μέταλλο και μικτές συσκευασίες, βιοαπόβλητα και σύμμεκτα απορρίμματα). Η συλλογή ανά ρεύμα γίνεται με ειδικούς σάκους που φέρουν QR Κωδικό³³, ο οποίος καταχωρείται σε ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα και ταυτοποιείται το πρόσωπο που είναι ιδιοκτήτης του κάθε σάκου και αντιστοιχίζονται οι πόνοι επιβράβευσης. Για την αποκομιδή στην περιοχή εφαρμόζεται σύστημα τηλεματικής με στόχο την καταγραφή των συλλεγόμενων ποσοτήτων. Για το σκοπό αυτό έχουν τοποθετηθεί στους κάδους της περιοχής RFID tags και στο απορριμματοφόρο ζυγαριά και scanner. Τα δεδομένα της ζύγισης προβλέπεται να φορτώνονται αυτόματα στην ηλεκτρονική πλατφόρμα με την ονομασία e-track

³² Πρόταση AT08: «Smart cities, ευφυείς εφαρμογές κ.λ.π.»

³³ Ο κώδικας QR (Quick Response) σημαίνει «γρήγορη ανταπόκριση».

κατά την διαδικασία αποκομιδής των απορριμμάτων, με αποτέλεσμα να ταυτοποιείται ο παραγωγός αποβλήτων του κάθε ρεύματος που συλλέγεται. Στη παρούσα φάση η ανωτέρω διαδικασία εφαρμόζεται για τα τέσσερα από τα έξι ρεύματα και συμμετοχή 498 νοικοκυριά σε σύνολο 912.

III

Μικρή πρόοδος σημειώθηκε στην επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί από τους Δήμους στα Τοπικά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων για τη πρόληψη παραγωγής αποβλήτων, την επαναχρησιμοποίηση, τη διαχείριση της ανακύκλωσης και τελικά την δραστική μείωση των παραγόμενων αποβλήτων.

60. Η ευρωπαϊκή νομοθεσία για τη διαχείριση των αστικών αποβλήτων³⁴ που ενσωματώθηκε στο εθνικό πλαίσιο για τα απόβλητα θέσπισε την υποχρεωτική ιεράρχηση των επιλογών διαχείρισης βάσει της «**Πυραμίδας Ιεράρχησης των Αποβλήτων**» (βλ. **σχήμα παρακάτω**), υιοθετώντας ως ύψιστη προτεραιότητα τη μείωση ή ελαχιστοποίηση της παραγωγής αποβλήτων μέσω της πρόληψης παραγωγής και της επαναχρησιμοποίησης των αποβλήτων στη δημιουργία νέων προϊόντων. Πολιτικές όπως η επεξεργασία και η αγορά προϊόντων που προέρχονται από ανακυκλώσιμα υλικά ενθαρρύνεται και ενισχύεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση εδώ και δεκαετίες.

61. Αξιολογήθηκαν οι επιδόσεις των 5 Δήμων στην μείωση της παραγωγής αποβλήτων και στην ενθάρρυνση της επαναχρησιμοποίησης καθώς και στα αποτελέσματα που πέτυχαν τα προγράμματα ανακύκλωσης που εφαρμόστηκαν

³⁴ Οδηγία 2008/98/ΕΚ

(προγράμματα Διαλογής στην Πηγή και στα τέσσερα ρεύματα αποβλήτων, διαχείριση των πράσινων αποβλήτων και των βιοαποβλήτων), μέσω επαρκών και αποτελεσματικών συστημάτων διαλογής στην Πηγή (ΔσΠ), στη μείωση των ποσοτήτων που τελικά οδηγούνται προς ταφή.

Οι Δήμοι δεν μείωσαν την παραγωγή αστικών αποβλήτων.

62. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του Ηλεκτρονικού Μητρώου Αποβλήτων (Η.Μ.Α.) αλλά και από τις ετήσιες απολογιστικές εκθέσεις των οικείων Φορέων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων – Φο.Δ.Σ.Α. , οι Δήμοι κατέγραψαν τις ακόλουθες επιδόσεις :

63. Στο Δήμο Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης, η ετήσια παραγωγή/κάτοικο³⁵ αυξήθηκε από 680kg/κάτοικο το 2018 σε 770 kg/κάτοικο το 2020 (αύξηση 13,14%). Η παραγωγή ανά κατηγορία Αστικών Στερεών Αποβλήτων (ΑΣΑ) παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΑΣΑ	ΕΤΗΣΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ (τόνοι)		
	2018	2019	2020
Σύμμεκτα απόβλητα (πράσινος κάδος)	24.290,00	24.424,90	26.529,320
Ανακυκλώσιμα υλικά συσκευασίας	3.654,27	4.251,33	4.254,88
Βιοαπόβλητα (καφέ κάδος)	14,65	1.505,78	285,89
Πράσινα απόβλητα (κήποι-πάρκα)	4.954,46	6.799,09	6.170,66
ΣΥΝΟΛΟ	32.913,38	36.981,10	37.240,75
κιλά ανά κάτοικο (kg/κάτοικο) ετησίως	680	764	770

Πίνακας 8 Παραγωγή Αστικών Στερεών Αποβλήτων Δήμου Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης (2018-2020)

64. Στο Δήμο Γρεβενών η συνολική παραγωγή αποβλήτων μειώθηκε κατά 2,3% στη τριετία 2018-2020, με 8.298,9 τόνους το 2020 (έναντι πρόβλεψης 9.670 τόνους για το ίδιο έτος) σημειώνοντας μια τάση μείωσης την τελευταία πενταετία. Το 2020 η παραχθείσα ποσότητα αντιστοιχούσε σε 320,2 κιλά/κάτοικο, 11,2% λιγότερη σε σχέση με το 2015 και 22,4% λιγότερη σε σχέση με το 2011. Η μέση παραγωγή/κάτοικο στο σύνολο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για το 2020 ήταν 349,11 κιλά/κάτοικο³⁶.

Το 2019, η παραγωγή αποβλήτων του Δήμου Γρεβενών ήταν 326,8 kg/κάτοικο, ενώ ο αντίστοιχος εθνικός δείκτης για το ίδιο έτος ήταν 524kg/κάτοικο και ο ευρωπαϊκός μέσος όρος ήταν 502kg/κάτοικο³⁷.

³⁵ 48.399 κατοίκους (στοιχεία απογραφής 2011)

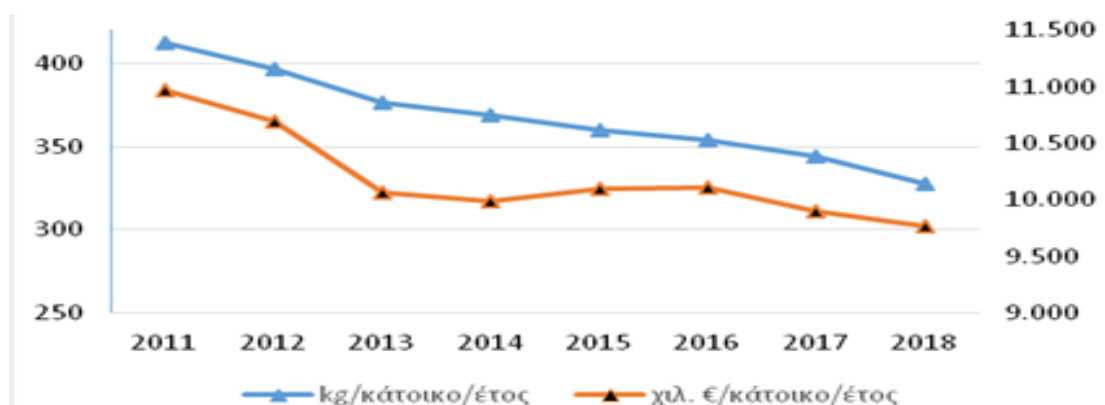
³⁶ απολογιστική έκθεση ΔΙ.Α.Δ.ΥΜΑ έτους 2020

³⁷ στοιχεία Eurostat “Municipal waste generated, in selected years, 1995-2019), Ιούνιος 2021

Πίνακας 9 Παραγωγή Αστικών αποβλήτων Δήμου Γρεβενών (2018-2020)

Παραγωγή	2015	2016	2017	2018	2019	2020	kg/κάτοικο ΕΛ (2019)	kg/κάτοικο ΕU-27 (2019)
χιλ. τόνοι	9.325	9.177	8.912	8.491	8.467	8.295		
kg/κάτοικο	360,0	354,3	344,0	327,8	326,8	320,2	524	502
κατά κεφαλή ΑΕΠ Δ. Γρεβενών	10.100	10.110	9.902	9.762	Σε ευρώ. Σε τρέχουσες τιμές Ενημέρωση 18/01/2021 www.statistics.gr (προσωρινά στοιχεία 2018)			
κατά κεφαλή ΑΕΠ ΠΔΜ.	17.082	15.798	15.912	15.319				

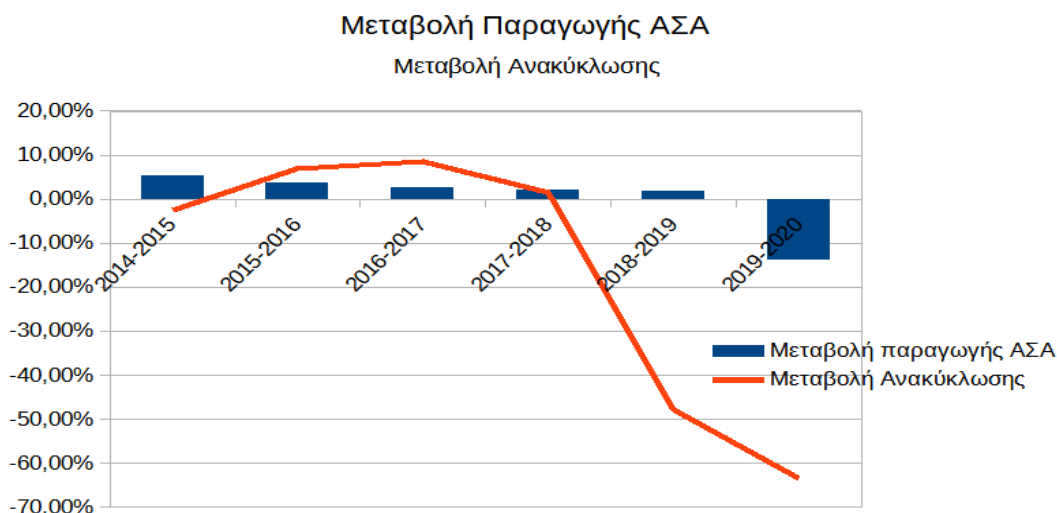
Η μεγάλη διαφορά στον όγκο των αποβλήτων που παράγεται στο Δήμο Γρεβενών σε σχέση με τον αντίστοιχο Περιφέρειας και Εθνικό, οφείλεται σε πολλούς παράγοντες. Με πυκνότητα 13,86 κατοίκους/km² αποτελεί την πιο αραιοκατοικημένη περιοχή στη Δυτική Μακεδονία. Επιπρόσθετα το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι χαμηλό σε σύνολο Περιφέρειας, και τελευταίο σε σειρά πριν την Ξάνθη σε σύνολο Χώρας³⁸. Στο Γράφημα που ακολουθεί αποτυπώνεται η σχέση μεταξύ παραγωγής αποβλήτων και οικονομικής ανάπτυξης σε επίπεδο Νομού (σε όρους ΑΕΠ, χιλιάδες ευρώ).

Γράφημα 1 Διαχρονική εξέλιξη ΑΕΠ και παραγωγή αποβλήτων Νομός Γρεβενών

³⁸ www.statistics.gr : Ελληνική Στατιστική Αρχή, Κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν κατά περιφέρεια και νομό (Προσωρινά Στοιχεία) (2000 - 2018)

65. Στο Δήμο Κορινθίων οι ποσότητες παραγωγής των αστικών αποβλήτων ήταν 20.984 τόνοι το 2014, 24.400 τόνοι το 2019 και 21.019 το 2020. Η μείωση που παρατηρήθηκε το 2020 σε ποσοστό 9,62% σε σχέση με το προηγούμενο έτος οφείλεται στην αναστολή λειτουργίας πολλών επιχειρήσεων λόγω της πανδημίας. Όσον αφορά στα ανακυκλώσιμα υλικά συσκευασίας που κατέληξαν σε περαιτέρω επεξεργασία, παρατηρείται μια μικρή αύξηση κατά τα έτη 2014-2018, από τους 3.223 τόνους στους 3.698, ενώ τα δύο τελευταία έτη οι ποσότητες μειώθηκαν κατακόρυφα στους 1.925 και 705 τόνους για το 2019 και 2020 αντίστοιχα.

Γράφημα 2 Μεταβολή Παραγωγής Αστικών Στερεών Αποβλήτων και Μεταβολή των Ανακυκλώσιμων Αποβλήτων προς επεξεργασία, Πηγή : Δήμος Κορινθίων

66. Ο Δήμος Λαρισαίων προέβη σε εκτίμηση της εξέλιξης των αποβλήτων σε βάθος 5/ετίας, υιοθετώντας την παραδοχή ότι επί σταθερού ρυθμού παραγωγής αποβλήτων κάθε είδους (65.356 τόνους ετησίως), θα μειωθεί σημαντικά ο ρυθμός παραγωγής Αστικών Στερεών Αποβλήτων, που καταλήγουν στον ΧΥΤΑ, από 59.414³⁹ τόνους το 2016 σε 17.444⁴⁰ τόνους το 2020, ήτοι ποσοστό μείωσης 71%, με αμετάβλητο πληθυσμό στα επίπεδα του 2011. Ωστόσο, όπως προκύπτει από την ανάλυση των στοιχείων του Ηλεκτρονικού Μητρώου Αποβλήτων, η μέση παραγωγή αποβλήτων για την τριετία 2018-2020 ανήλθε σε 62.180 τόνους, αυξήθηκε δηλ. κατά περίπου 4,65% έναντι του 2016, φθάνοντας τους 63.779,08 τόνους το 2020, ήτοι απόκλιση περίπου 72% σε σχέση με τον στόχο του 2020⁴¹.

Το 2020 η παραχθείσα ποσότητα αντιστοιχούσε σε 392,27 κιλά/κάτοικο, 7,3% μεγαλύτερη σε σχέση με το 2016, ενώ η μέση κατά κεφαλή παραγωγή στην Περιφερειακή Ενότητα Λάρισας για το ίδιο έτος ήταν 373,45 κιλά/κάτοικο⁴². Σε σύγκριση με εθνικούς δείκτες, το 2019, η παραγωγή αποβλήτων του Δήμου

³⁹ Στοιχεία Υπηρεσίας Καθαριότητας & Ανακύκλωσης για το 2016.

⁴⁰ Πίνακας 33 σελ.89 ΤΣΔΑ (στοχοθεσία 2020).

⁴¹ Περιλαμβάνονται ποσότητες σύμμεικτων και ανακυκλώσιμων συσκευασιών, όπως δόθηκαν από το ΗΜΑ.

⁴² Περιλαμβάνεται τόσο η παραγωγή κοινών ΑΣΑ (ΕΚΑ 20.03.01) όσο και ανακυκλώσιμων υλικών.

ανήλθε στα 387,21 kg/κάτοικο το 2019, αρκετά πιο χαμηλά από τον αντίστοιχο εθνικό δείκτη για το ίδιο έτος (524/kg/έτος) και τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο (502kg/κάτοικο/έτος)⁴³.

Πίνακας 10 Παραγωγή Αστικών αποβλήτων Δήμου Λαρισαίων (2018-2020)

Παραγωγή	2015	2016	2017	2018	2019	2020	kg/κάτοικο EL (2019)	kg/κάτοικο EU-27 (2019)
χλ. τόνοι	57.442	59.414	62.732	59.805	62.957	63.779		
kg/κάτοικο	353,17	365,42	385,83	367,83	387,21	392,27	524	502
κατά κεφαλή ΑΕΠ Δ. Λαρισαίων	13.774	13.448	13.826	14.065	Σε ευρώ. Σε τρέχουσες τιμές Ενημέρωση 18/01/2021 www.statistics.gr (προσωρινά στοιχεία 2018)			
κατά κεφαλή ΑΕΠ Π. Θεσσαλίας.	12.262	12.122	12.331	12.578				

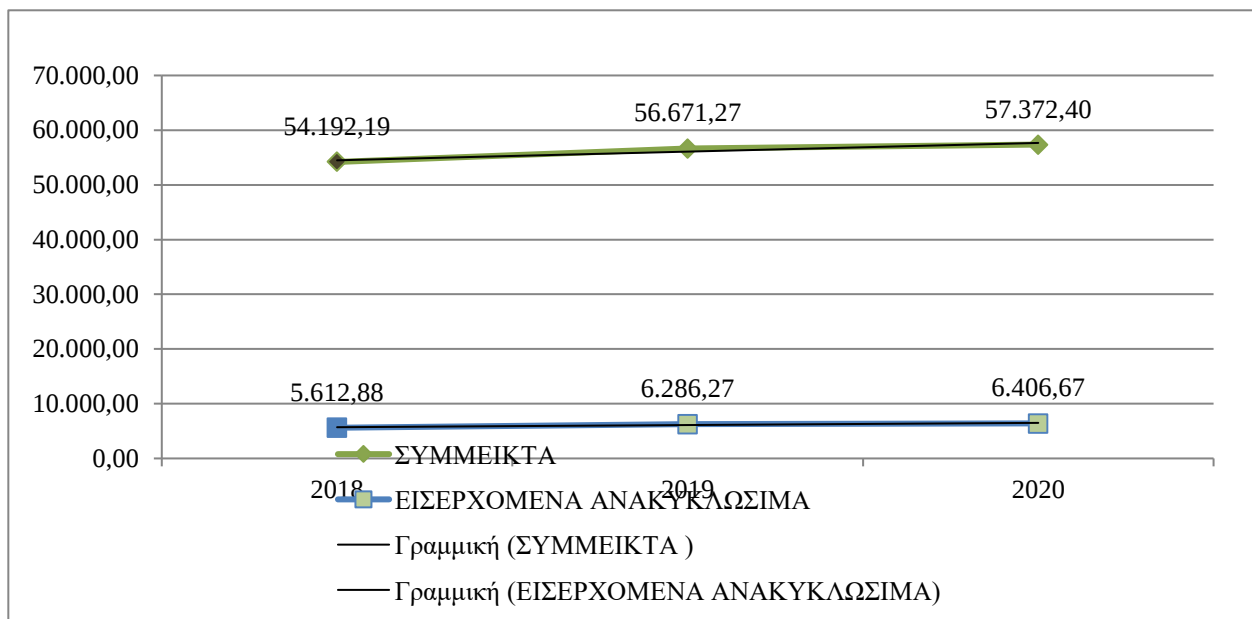
Αν και ο Δήμος Λαρισαίων, συγκεντρώνει λειτουργίες οικισμού πρώτου επιπέδου και αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα και δυναμικώς αναπτυσσόμενα αστικά κέντρα της χώρας, η δε έδρα του (η πόλη της Λάρισας) είναι η μεγαλύτερη, σε έκταση και πληθυσμό πόλη της Κεντρικής Ελλάδος, με πυκνότητα 416 κατοίκους/km² και μία από τις δυναμικότερες αστικές περιοχές, λόγω της γεωγραφικής θέσης που κατέχει και των πολλών σημείων οικονομικού και διοικητικού ενδιαφέροντος που συγκεντρώνει⁴⁴, εντούτοις ο παραγόμενος όγκος αποβλήτων στο Δήμο είναι σημαντικά κατώτερος του αντίστοιχου εθνικού. Η παραγωγή σύμμεικτων αυξάνεται διαχρονικά σε σχέση με τα ανακυκλώσιμα υλικά συσκευασίας.

67. Στο Δήμο Παύλου Μελά μειώθηκε η παραγωγή αστικών αποβλήτων για την τριετία 2018-2020 και στα τέσσερα ρεύματα ανακύκλωσης (γυαλί, πλαστικό μέταλλο, χαρτί). Το 2020 η παραχθείσα ποσότητα αντιστοιχούσε σε 340,89 κιλά/κάτοικο, 5% λιγότερη σε σχέση με το 2019 και 13% λιγότερη σε σχέση με το 2018. Σε σύγκριση με εθνικούς δείκτες, το 2019, η κατά κεφαλή παραγωγή αποβλήτων του Δήμου ανήλθε στα 358,53 kg/κάτοικο το 2019, αρκετά πιο χαμηλά από τον αντίστοιχο εθνικό δείκτη για το ίδιο έτος (524/kg/έτος) και τον ευρωπαϊκό μέσο ετήσιο όρο (502kg/κάτοικο)⁴⁵.

⁴³ στοιχεία Eurostat “Municipal waste generated, in selected years, 1995-2019), Ιούνιος 2021

⁴⁴ με κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι 17^ο σε σύνολο Χώρας, όπου το μέσο κατά κεφαλήν εθνικό εισόδημα ανέρχεται σε 16.745 ευρώ www.statistics.gr : Ελληνική Στατιστική Αρχή, Κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν κατά περιφέρεια και νομό (Προσωρινά Στοιχεία) (2000 - 2018)

⁴⁵ στοιχεία Eurostat “Municipal waste generated, in selected years, 1995-2019), Ιούνιος 2021

Γράφημα 3 Εξέλιξη συμμείκτων και ανακυκλώσιμων αστικών αποβλήτων Δήμου Λαρισαίων (2018-2020)

Μη ενθάρρυνση της επαναχρησιμοποίησης

68. Η επαναχρησιμοποίηση χαρακτηρίζεται ως «κλασική» μορφή πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων, και στο Εθνικό Σχέδιο Πρόληψης Παραγωγής Αποβλήτων προβλέπεται σειρά δράσεων με τη συμμετοχή των Δήμων, όπως οι Πράσινες Συμβάσεις και η ενίσχυση της Ψηφιακής Λειτουργίας των Δήμων. Δεν σημειώθηκε πρόοδος στην προώθηση των Πράσινων Συμβάσεων στους Δήμους, καθώς δεν ανελήφθησαν δράσεις επιμόρφωσης των αρμοδίων υπαλλήλων, ούτε συντάχθηκαν «πράσινες προδιαγραφές». Δεν βελτιώθηκε η ψηφιακή λειτουργία του Δήμου, ώστε να μειώνεται η κατανάλωση χάρτου.

69. Ο Δήμος Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης εντάχθηκε στο δίκτυο ανακύκλωσης έχοντας συνάψει πενταετή σύμβαση από 18-6-2018 με την εταιρεία “RECYCOM” με αντικείμενο την πρόληψη, συλλογή και διαχείριση των αποβλήτων ειδών ένδυσης και υπόδησης. Η εταιρεία διαθέτει στο Δήμο κόκκινους κάδους, τους οποίους τοποθετεί σε ειδικά επιλεγμένα σημεία, αναλαμβάνει την εποπτεία της δράσης και προσφέρει κάθε μήνα το ποσό των 150 ευρώ υπό τη μορφή δωροεπιταγών τροφίμων σε οικονομικά ευπαθείς δημότες. Επιπλέον κατά την περίοδο των Χριστουγέννων και Πάσχα προσφέρει το ποσό των 500 ευρώ υπό τη μορφή δωροεπιταγών τροφίμων.

70. Ο Δήμος Γρεβενών ενσωμάτωσε στη στρατηγική του παρεμβάσεις, για την υλοποίηση δράσεων επαναχρησιμοποίησης και πρόληψης παραγωγής αποβλήτων, όπως την λειτουργία Κοινωνικών Παντοπωλείων την προώθηση πράσινων συμβάσεων και ψηφιακών υπηρεσιών για την εξοικονόμηση χαρτιού.

71. Ο Δήμος Κορινθίων υλοποίησε μερικές μόνο από τις εξειδικευμένες και συντονισμένες δράσεις για την επαναχρησιμοποίηση και την πρόληψη παραγωγής αποβλήτων που προβλέπονταν στο Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων. Δεν λειτουργεί ειδικό γραφείο, ούτε έχει δοθεί ειδικότερη

αρμοδιότητα σε υπάλληλο της Υπηρεσίας Ανακύκλωσης του Δήμου για την υλοποίηση και τον συντονισμό των προβλεπόμενων στο Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για την πρόληψη παραγωγής αποβλήτων. Η έλλειψη αυτή έχει ως αποτέλεσμα την απουσία συντονισμένων ενεργειών ευαισθητοποίησης των δημοτών, συνεργειών με τον επιχειρηματικό κόσμο και τους μεγάλους παραγωγούς αποβλήτων.

72. Ο Δήμος Λαρισαίων έχει συνάψει πενταετή σύμβαση από 30-4-2020 με αντικείμενο την ανακύκλωση-επαναχρησιμοποίηση-αξιοποίηση ειδών ένδυσης, ιματισμού, υπόδησης, ωστόσο ο Δήμος δεν έχει αναλάβει ενέργειες ενημέρωσης και ενεργοποίησης των δημοτών για τη συμμετοχή τους στην εν λόγω δράση, με αποτέλεσμα η συμμετοχή τους να κρίνεται μη ικανοποιητική, αφού το ετήσιο έσοδο ανέρχεται σε μόλις 1.000 ευρώ.

73. Ο Δήμος Παύλου Μελά έχει αναλάβει δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των δημοτών με τη διοργάνωση ημερίδων, τη διανομή ενημερωτικού υλικού, δελτίων τύπου στα ΜΜΕ και ανακοινώσεων στην ιστοσελίδα του Δήμου, είναι δε, σε εξέλιξη συνεργασίες με νέους χορηγούς και τοπικές επιχειρήσεις, με Φο.Δ.Σ.Α. για εκμετάλλευση των σημείων του προγράμματος *trova verde* και λειτουργίας του ως σημεία παραλαβής και επαναχρησιμοποιούμενων παιδικών παιχνιδιών και βιβλίων. Επίσης, στις 24/04/2018 σύναψε πενταετή σύμβαση με τον ανάδοχο East West Greece, για τη συλλογή και ανακύκλωση μεταχειρισμένων ενδυμάτων. Η επίδοση της δράσης επαναχρησιμοποίησης υλικών (ιματισμός) είναι βεβαίως θετική, αλλά αφορά μικρές ποσότητες απορριμμάτων (72,76 τόνους το 2018, 151,71 τόνους το 2019 και 148,02 τόνους το 2020).

Οι Δήμοι δεν οργανώνουν και δεν εφαρμόζουν τη διαλογή στην πηγή σε συνεργασία με τα Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης ενώ το ποσοστό χωριστής συλλογής ανακυκλώσιμων υλικών παραμένει σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

74. Η διαχείριση της ανακύκλωσης γίνεται με δράσεις χωριστής συλλογής στα ρεύματα υλικών εναλλακτικής διαχείρισης⁴⁶ όπου απαιτείται ο συντονισμός των τοπικών σχεδιασμών με τις δράσεις των Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΕΔ), για την επίτευξη οικονομίας κλίμακας και χώρου⁴⁷. Οι Δήμοι υποχρεούνται να αναπτύξουν δίκτυα διαλογής στην Πηγή (ΔσΠ) τόσο για τα

⁴⁶ Η εναλλακτική διαχείριση περιλαμβάνει τις εργασίες συλλογής, στις οποίες περιλαμβάνεται και η εγγυοδοσία, καθώς και τις εργασίες μεταφοράς, μεταφόρτωσης, αποθήκευσης, προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωσης και κάθε άλλο είδος ανάκτησης των χρησιμοποιημένων συσκευασιών πολλαπλής χρήσης ή των αποβλήτων συγκεκριμένων άλλων προϊόντων.

⁴⁷ Σύμφωνα με το άρθρο 8 του ν. 2939/2001 οι ΟΤΑ Α΄ Βαθμού φέρουν την ευθύνη της εναλλακτικής διαχείρισης των δημοτικών αποβλήτων συσκευασίας. Ειδικότερα, η οργάνωση της εναλλακτικής διαχείρισης των δημοτικών αποβλήτων συσκευασιών πραγματοποιείται από: α) τους ΟΤΑ Α΄ Βαθμού ή β) τους ΟΤΑ Α΄ Βαθμού σε συνεργασία με τους φορείς ΣΣΕΔ αποβλήτων συσκευασιών ή και τους φορείς κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας του άρθρου 3 του ν. 4430/2016 (Α΄ 205), εφόσον αυτό προβλέπεται στα Τοπικά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων (ΤΣΔΑ) ή υπάρχει έγγραφη συμφωνία αυτών με τους ΟΤΑ Α΄ Βαθμού, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στα διοικητικά όρια της περιφερειακής ενότητας ή των όμορων ΟΤΑ.

οικιακά απόβλητα, όσο και για τους μεγάλους παραγωγούς (εστιατόρια, ξενοδοχεία κλπ). Το σύστημα αυτό αποτυπώνεται στην ακόλουθη εικόνα:

Πηγή: Συντάκτης

Οι στόχοι των Τοπικών Σχεδίων Διαχείρισης Αποβλήτων δεν επιτεύχθηκαν, καθόσον το ρυθμιστικό πλαίσιο για την εναλλακτική διαχείριση θεσπίστηκε μόλις το 2017, ενώ δεν έχουν αναπτυχθεί τα Πράσινα Σημεία και οι Γωνιές Ανακύκλωσης.

75. Οι Δήμοι Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης, Κορινθίων, Λαρισαίων και Παύλου Μελά διαχειρίζονται οι ίδιοι τη χωριστή συλλογή ανακύκλωσης συσκευασιών μέσω του δικτύου μπλε κάδων (πλαστικό, μέταλλο, χαρτί και γυαλί). Παράλληλα με το ρεύμα του μπλε κάδου υπάρχει επιπλέον διακριτό ρεύμα συλλογής γυάλινων συσκευασιών (μπλε κώδωνες) την ευθύνη συλλογής του οποίου έχουν τοπικοί συνεργάτες της Ελληνικής Εταιρείας Αξιοποίησης-Ανακύκλωσης Α.Ε. Όπως αποτυπώνεται στον κάτωθι πίνακα, το ποσοστό χωριστής συλλογής ανακυκλώσιμων υλικών (η λεγόμενη μεικτή συσκευασία) παραμένει σε πολύ χαμηλά επίπεδα, ενώ ο αρχικός σχεδιασμός προέβλεπε ποσοστά χωριστής συλλογής άνω του 60 % (τιμή στόχος για το έτος 2020).

Πίνακας 11 Ποσοστό συλλογής ανακυκλώσιμων υλικών (μπλε κάδος) - 4 Δήμοι (στοιχεία 2018-2020)

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΔΙΑΛΟΓΗΣ ΣΤΗ ΠΗΓΗ		Βάρης Βούλας Βουλαγμένης	Κορινθίων	Λαρισαίων	Παύλου Μελά
(1) Χωριστή συλλογή (μπλε κάδος) χιλιάδες τόνοι	2018	3.606	3.698	5.613	2.410
	2019	4.154	1.925	6.287	2.859
	2020	4.170	705	6.407	3.341
Ποσοστό χωριστής συλλογής στο σύνολο των ΑΣΑ (%)	2018	11%	15,4	9,3%	6,2%
	2019	11,23%	7,8	9,98%	8,03%
	2020	11,2%	3,35	10,04	9,87%

Οι ποσότητες αυτές αφορούν τα δημοτικά απόβλητα που συλλέγονται στο μπλε κάδο και μεταφέρονται στο Κέντρο Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (Κ.Δ.Α.Υ.) προς υποδοχή, διαχωρισμό-διαλογή και δεματοποίηση των προς ανάκτηση υλικών (χαρτί, πλαστικό, γυαλί, μέταλλα). Από την ποσότητα μεικτού ανακυκλώσιμου υλικού που συλλέγεται στους μπλε κάδους, το ποσοστό που διατίθεται τελικά στην αγορά δευτερογενών υλικών κυμαίνεται μεταξύ 31% και 58%, στους 4 Δήμους, καθώς το υπόλοιπο υλικό δεν είναι αξιοποιήσιμο και μεταφέρεται με απορριμματοφόρα στους Χώρους Υγειονομικής Ταφής Αποβλήτων.

Κοινό συμπέρασμα και στους 4 Δήμους (πλην του Γρεβενών βλ επ. παρ.) που εφαρμόζουν το σύστημα του μπλε κάδου και δεν έχουν αναπτύξει δίκτυο Διαλογής στην Πηγή, είναι ότι **τα ποσοστά ανάκτησης, με βάση τα στοιχεία που διαθέτει ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης από τα Κέντρα Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών δεν αντανακλούν την πραγματική εικόνα κάθε Δήμου ανά ρεύμα αποβλήτων, καθώς η επιστροφή του υπολείμματος γίνεται με οριζόντια μέθοδο (ίδιο ποσοστό) σε όλους τους Δήμους, ανεξάρτητα από την καθαρότητα του μπλε κάδου που καταλήγει στο Κέντρο Διαλογής.** Στο Κέντρο Διαλογής γνωρίζουν μόνο το τονάζ των απορριμματοφόρων που εισέρχονται - αλλά δεν γίνεται ποιοτική ανάλυση του κάδου (σε πλαστικό, χαρτί, πλαστικό και αλουμίνιο)- και το υπόλειμμα της ανακύκλωσης που εξέρχεται. Η ανάκτηση ανά ρεύμα και οι ποσότητες που τελικά προωθήθηκαν στην αγορά δευτερογενών υλικών αφορούν οριζόντια όλους τους Δήμους και το ποσοστό ανάκτησης ανά ρεύμα και ανά Δήμο γίνεται κατά εκτίμηση με αναγωγή, βάσει μελέτης ποιοτικής σύστασης, που όμως αφορά στοιχεία του 2014 και που δεν επικαιροποιήθηκε για καμία περιφέρεια.

Η απουσία πραγματικής εικόνας για την επίδοση των Δήμων, από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη αποτελεί ένα σοβαρό πρόβλημα που έχει αναδειχθεί από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και τους λοιπούς φορείς, και ο νέος Εθνικός Σχεδιασμός Διαχείρισης Αποβλήτων θέτει ως στόχο τόσο για τον Ελληνικό Οργανισμό Ανακύκλωσης, την Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης, όσο και για τα Κέντρα Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών τον υπολογισμό της ανάκτησης ανά Δήμο με βάση τις πραγματικές ποσότητες που ανακτώνται σε κάθε ρεύμα αποβλήτων.

76. Όσον αφορά τον Δήμο Γρεβενών, σε αντίθεση με την απόθεση των ανακυκλώσιμων υλικών στον «μπλε» κάδο, τακτική που επικρατεί στους

περισσότερους Δήμους την τελευταία εικοσαετία, έχει αναπτύξει δίκτυο 4 ρευμάτων με ξεχωριστούς διακριτούς χρωματιστούς κάδους (μπλε για το χαρτί, γαλάζιο για το πλαστικό, κόκκινο για το μέταλλο & κίτρινο για το γυαλί). Η συλλογή και μεταφορά τους γίνεται από 1 ειδικό απορριμματοφόρο για όλα τα ρεύματα, πλην του ρεύματος των υλικών συσκευασίας από χαρτί, για τη συλλογή του οποίου χρησιμοποιείται διαφορετικό όχημα. Ο Δήμος δεν στηρίζεται σε συμβάσεις με Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης (Σ.Ε.Δ.) αλλά συνεργάζεται αποκλειστικά με τον οικείο Φο.Δ.Σ.Α. (ΔΙ.Α.ΔΥ.ΜΑ. Α.Ε) μέσω προγραμματικής σύμβασης. Με την στήριξη της ΔΙ.Α.ΔΥ.ΜΑ. Α.Ε η Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας υποστηρίζεται από δέκα (10) Τοπικές Μονάδες Διαχείρισης που επιτρέπουν ευελιξία στα δρομολόγια των απορριμματοφόρων ανακύκλωσης. Η συλλογή μέσω της Διαλογής στην Πηγή αν και έχει διπλασιαστεί σε όγκο (20,3 κιλά/κάτοικο το 2020 έναντι 12,9 κιλά/κάτοικο το 2011), παραμένει σε χαμηλά επίπεδα καθώς μόλις το 6,3% των συλλεγέντων αποβλήτων προέρχεται από τους ειδικούς κάδους διαλογής των προγραμμάτων Διαλογής στην Πηγή και των βιοαποβλήτων στο σύνολο της παραγωγής των Αστικών Στερεών Αποβλήτων (3,1% το 2011).

Πίνακας 12 Στοιχεία παραγωγής αστικών αποβλήτων στο Δήμο Γρεβενών – ποσοστό ανάκτησης από Διαλογή στη Πηγή (ΔσΠ)

ΑΣΑ		2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΙΜΩΝ ΥΛΙΚΩΝ - ΔσΠ (kg/κάτοικο/έτος)											
Υλικά Συσκευ ασίας	Kg/κάτοικο	20,3	17,9	18,3	18,3	18,7	18,6	17,4	16,2	14,8	12,9
	% ΔσΠ	6,3%	5,5%	5,6%	5,3%	5,3%	5,2%	4,7%	4,3%	3,7%	3,1%
	Χαρτί	14,7	13,7	13,6	13,8	14,2	14,0	13,6	12,7	12,4	12,4
	Πλαστικό	3,0	2,6	2,8	2,7	2,8	2,9	2,6	2,6	1,9	0,5
	Γυαλί	1,5	1,2	1,4	1,4	1,4	1,4	1,0	0,7	0,5	0,0
	Μέταλλο	0,5	0,4	0,5	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,0	0,0
Βιοαπόβλητα		0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Πράσινα		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Σύμμεκτα		299,6	308,9	309,4	325,8	335,6	341,4	351,7	360	381,5	399,5
Σύνολο		320	326,8	327,7	344	354,3	360,0	369	376,3	396,3	412,3

Αναλύοντας περαιτέρω την επίδοση στην ανακύκλωση για τα ανακυκλώσιμα υλικά συσκευασιών από το Κέντρο Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών, έναντι της ανάκτησης (ποσότητα που ανακτάται στη Μονάδα Επεξεργασίας μέσω του πράσινου κάδου των σύμμεκτων), παρατηρούμε ότι το ποσοστό ανακύκλωσης με Διαλογή στην Πηγή **στον Δήμο Γρεβενών** παραμένει σχετικά σταθερό (αύξηση 1,7kg/κάτοικο μεταξύ 2017-2020), ενώ η ανάκτηση μέσω της Μονάδας Επεξεργασίας Αποβλήτων αυξήθηκε από 19,9 kg/κάτοικο το 2017 σε 46,6kg/κάτοικο (αύξηση 57,2%).

Πίνακας 13 Δείκτες επίδοσης ανακύκλωσης (ΔσΠ) πλην οργανικών και ανάκτηση μέσω ΜΕΑ στο Δήμο Γρεβενών

	2020	2019	2018	2017
Παραγωγή Ανακυκλώσιμων Υλικών συσκευασίας (Kg/κάτοικο/έτος)	110,0	113,0	120,3	114,3
Ανακύκλωση με ΔσΠ (Kg/κάτοικο/έτος)	19,7	17,9	18,4	18,2
Ανάκτηση με ΜΕΑ (Kg/κάτοικο/έτος)	46,6	39,0	34,0	19,9
Υπόλειμμα (Kg/κάτοικο/έτος)	44,0	56,3	68,3	76,0
Επίδοση ανακύκλωσης/ανάκτησης %	60,1%	50,1%	43,0%	33,3%
Στόχος 2020 %	50%	50%	50%	50%
Απόκλιση %	10,30%	0,1%	-7%	-17%

Στο σύνολο, η επίδοση ανακύκλωσης υλικών συσκευασίας (είτε μέσω των ειδικών ρευμάτων είτε μέσω της ανάκτησης μέσω της Μονάδας Επεξεργασίας Αποβλήτων βρίσκεται στο ποσοστό της τάξης του 60,1%, **υπερβαίνοντας τον τεθέντα στόχο κατά 10,3 ποσοστιαίες μονάδες**. Η συνεισφορά της λειτουργίας της Μονάδας Επεξεργασίας Αποβλήτων αποδεικνύεται καθοριστική στην επίτευξη αυτής της επίδοσης.

Οι Δήμοι δεν οργανώνουν και δεν εφαρμόζουν προγράμματα χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων και κλαδεμάτων, η επεξεργασία των οποίων είναι ακόμα σε πρώιμο στάδιο.

77. Για την χωριστή συλλογή των βιοαποβλήτων οι Δήμοι συνεργάζονται με τους Φο.Δ.Σ.Α. και αναπτύσσουν το δίκτυο των καφέ κάδων. Η διαχείριση των λοιπών ρευμάτων Αστικών Στερεών Αποβλήτων (πράσινο, ογκώδη κλπ) πραγματοποιείται μέσω του δικτύου των Πράσινων Σημείων και των Γωνιών Ανακύκλωσης. **Οι Δήμοι Λαρισαίων και Κορινθίων** δεν έχουν αναπτύξει δίκτυο συλλογής βιοαποβλήτων και πράσινων, ενώ το πιλοτικό πρόγραμμα του **Δήμου Παύλου Μελά** (πρόγραμμα οικιακής κομποστοποίησης με διανομή 350 κάδων σε ισάριθμα νοικοκυριά) και του **Δήμου Γρεβενών** (54 κάδοι χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων με περίπου 0,6 κιλά/ κάτοικο συλλογή το 2020) δεν έχει ευρύτητα.

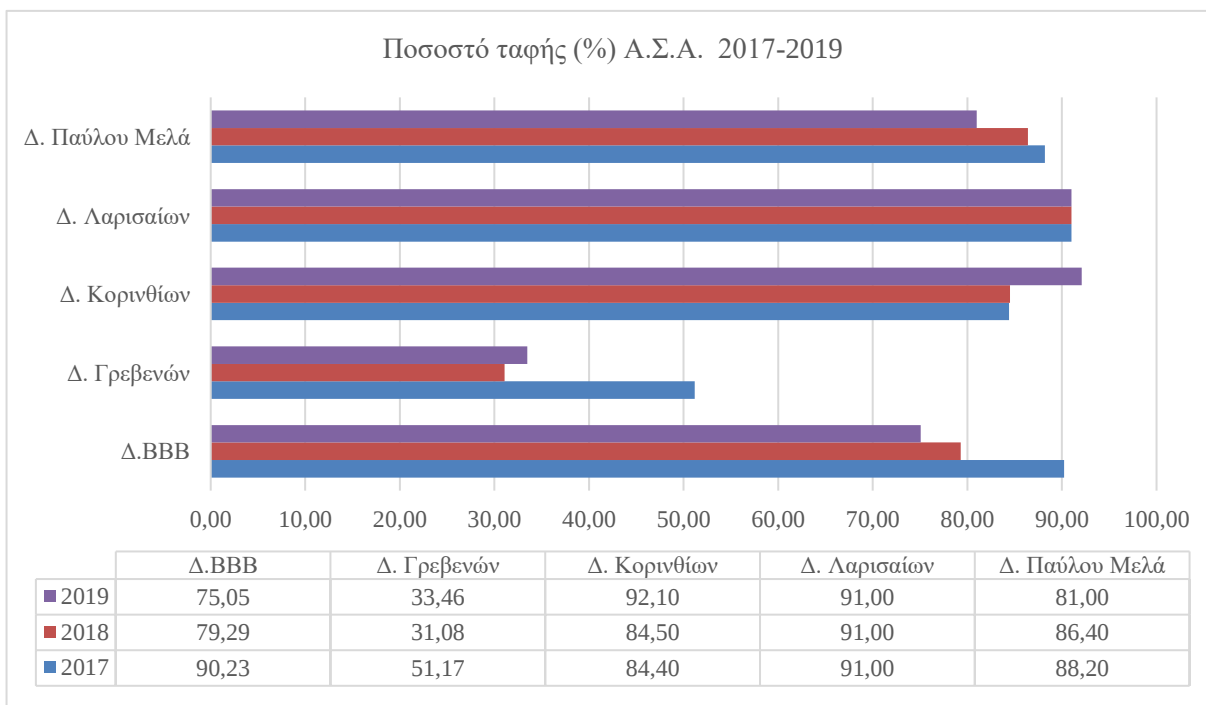
78. Όσον αφορά τα πράσινα απόβλητα, λόγω της ιδιομορφίας του **Δήμου Γρεβενών** (ορεινοί οικισμοί, οι δημότες επαναχρησιμοποιούν τα πράσινα απόβλητα) οι συλλεγόμενες ποσότητες είναι αμελητέες (περίπου 8 τόνοι το 2020). Ελλείπει κατάλληλων υποδομών, το σύνολο των βιοαποβλήτων και πράσινων αποβλήτων καταλήγουν σε ταφή (ή σε ορυχεία προς αποκατάσταση αυτών στη περίπτωση του Δήμου Γρεβενών) και τιμολογούνται με την υφιστάμενη τιμολογιακή πολιτική των σύμμεικτων απορριμμάτων, στερώντας έτσι τους Δήμους τη δυνατότητα αξιοποίησής τους στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας (παραγωγή κομπόστ).

Πιλοτικό Πρόγραμμα Δήμου Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης – ενθαρρυντικά τα πρώτα αποτελέσματα

Η χωριστή συλλογή βιοαποβλήτων στο Δήμο Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης κυμάνθηκε την τριετία 2018-2020 στο 18,3% της συνολικής παραγωγής Αστικών Στερεών Αποβλήτων, στο πλαίσιο υλοποίησης από το 2017 πιλοτικού προγράμματος αποκομιδής οργανικών αποβλήτων από καταστήματα εστίασης και επιλεγμένα νοικοκυριά, ενώ δεν προέκυψε οργανικό υπόλειμμα, αφού το σύνολο των βιοαποβλήτων που συλλέχθηκε ανακτήθηκε. Μέσω της επεξεργασίας των βιοαποβλήτων και των κλαδεμάτων παράγονται υψηλής ποιότητας εδαφοβελτιωτικά VITA GREEN & VITA GREEN plus τα οποία επιστρέφουν στους παραγωγούς ως αντάλλαγμα. Το 2019 η συμμετοχή των δημοτών στη χωριστή συλλογή βιοαποβλήτων ανήλθε σε 3,5 τόνους/νοικοκυριό.

Το ποσοστό εκτροπής από την ταφή είναι χαμηλό πλην ελαχίστων εξαιρέσεων

79. Στο παρακάτω διάγραμμα παρατίθενται στοιχεία ταφής και στον πίνακα που ακολουθεί στοιχεία εκτροπής από την ταφή των αστικών στερεών αποβλήτων των 5 Δήμων:

Πίνακας 14 Δείκτης επίδοσης εκτροπή των ΑΣΑ από την ταφή

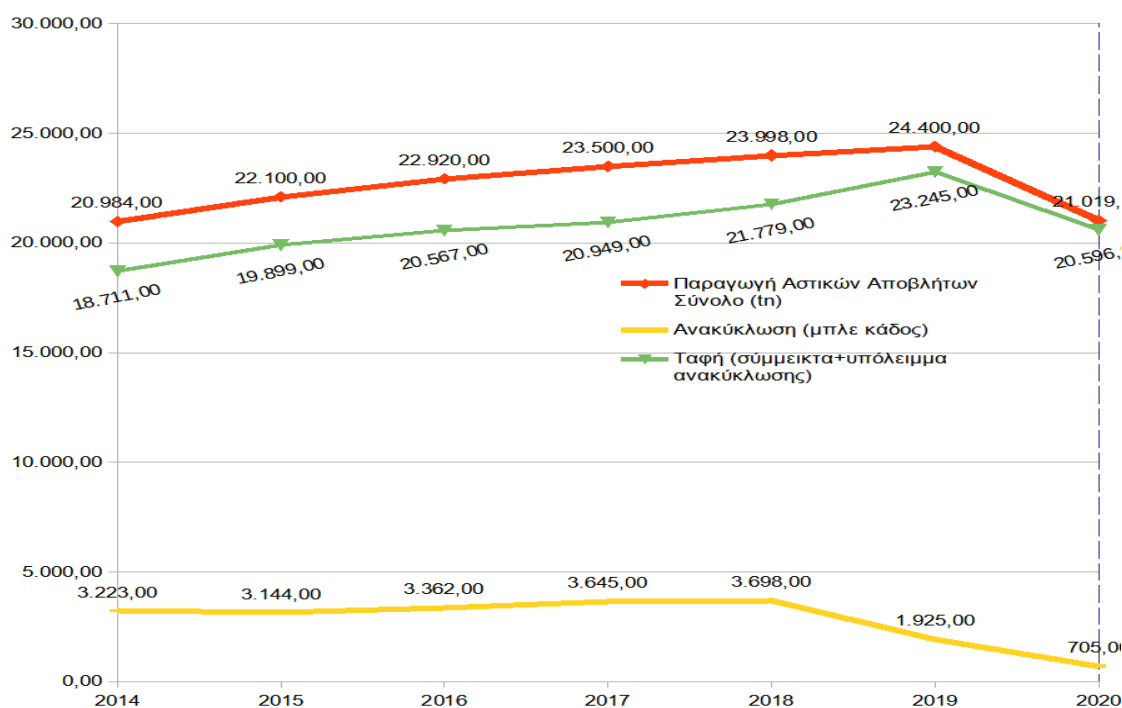
		Βάρης- Βούλας- Βουλιαγμένης	Γρεβενών	Κορινθίων	Λαρισαίων	Παύλου Μελά
Παραγωγή (χιλ. τόνους)	2018	32.913	8.491	23.998	59.805	38.850
	2019	36.981	8.467	24.400	62.957	35.582
	2020	37.241	8.295	21.019	63.779	33.831
Εκτροπή από την υγειονομική ταφή (%)	2018	22,3	68,8%	9%	9,38%	3,52%
	2019	27,25	66,4%	4,7%	9,98%	5,26%
	2020	18,83	68,3%	2%	10,04%	5,28%
Στόχος εκτροπής από την υγειονομική ταφή : 70% έως το τέλος 2020						

80. Στον Δήμο Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης η υγειονομική ταφή αποτελεί σταθερά την κυρίαρχη επιλογή διαχείρισης, καθώς η ταφή αγγίζει για το διάστημα 2018-2020 κατά μέσο όρο, ποσοστό 77,38% της παραγωγής αστικών στερεών αποβλήτων απέχοντας αρκετά από τον ελάχιστο στόχο του 26%-30% που είχε τεθεί για το έτος 2020 και ακόμα περισσότερο από τον αντίστοιχο μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (22,6%). Αποδεικνύεται δε ιδιαίτερα κοστοβόρα επιλογή, αφού ο Δήμος καταβάλει ετησίως υπέρογκα ποσά σε τέλη υγειονομικής ταφής. Συγκεκριμένα το 2018 κατέβαλε το ποσό του 1.597.817,47 ευρώ και το 2019 1.606.050,78 ευρώ. **Ο Δήμος Γρεβενών** παρουσιάζει τις υψηλότερες επιδόσεις στη μείωση της ταφής, με το ποσοστό εκτροπής από υγειονομική ταφή να υπολείπεται οριακά του καθοριζόμενου στον εθνικό και περιφερειακό σχεδιασμό στόχου, αν και σε βάθος τριετίας οι ποσότητες που οδηγούνται σε ταφή οριακά αυξάνονται. **Στους Δήμους Λαρισαίων και Παύλου Μελά**, το ποσοστό εκτροπής από υγειονομική ταφή αν και αυξάνεται, παραμένει σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

81. Ο Δήμος Κορινθίων παρουσιάζει τις χαμηλότερες επιδόσεις, καθώς ο όγκος των σύμμεικτων αποβλήτων και του υπολείμματος της ανακύκλωσης που οδηγήθηκαν προς ταφή, αυξανόταν σταθερά από το 2014 έως το 2019, οπότε και ανήλθε σε 23.245 τόνους. Τα υψηλά αυτά ποσοστά απόρριψης/ταφής των αστικών αποβλήτων έρχονται σε ευθεία αντίθεση με το στόχο του Περιφερειακού Σχεδιασμού Διαχείρισης Αποβλήτων της Περιφέρειας Πελοποννήσου⁴⁸ για περιορισμό της υγειονομικής ταφής του συνόλου των Αστικών Στερεών Αποβλήτων σε ποσοστό μικρότερο του 26%, έως το έτος 2020. Η μείωση των ανακυκλώσιμων που οδηγήθηκαν προς επεξεργασία το 2019 ήταν 48% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, και το 2020 η μείωση αυτή ήταν 63%. Ο Δήμος Κορινθίων δεν έχει σημειώσει καμία σημαντική πρόοδο στον τομέα της ανακύκλωσης, δεδομένου ότι η παραγωγή αστικών αποβλήτων είναι 6,5 φορές μεγαλύτερη από τον όγκο ανακυκλώσιμων υλικών που οδηγούνται προς περαιτέρω επεξεργασία και τα απορρίμματα που οδηγούνται προς απόρριψη υπερβαίνουν το 90% της παραγωγής των Αστικών Στερεών Αποβλήτων, προκαλώντας σημαντική περιβαλλοντική επιβάρυνση, καθώς μεγάλο μέρος των δημοτικών αποβλήτων αποτίθεται σε Χώρο Ανεξέλεγκτης

⁴⁸ ΚΥΑ 2044 Β'/14.06.2017 «Κύρωση της απόφασης έγκρισης του Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) της Περιφέρειας Πελοποννήσου»

Διάθεσης Αποβλήτων (ΧΑΔΑ) στη θέση “Κάτω Κολοβός” της Δημοτικής Ενότητας Τενέας. Ο Δήμος έχει τη συνολική διαχείριση και ευθύνη αποκομιδής, μεταφοράς και απόθεσης στερεών αποβλήτων. Το ποσοστό των σύμμεικτων απορριμμάτων και του υπολείμματος ανακύκλωσης που τελικά οδηγήθηκε σε ταφή ανήλθε σε 90% για τα έτη 2014-2018 και έφθασε σε 95% το 2019 και 98% το 2020, που ισοδυναμεί σε 20.000-23.000 τόνους ετησίως. Η Διεύθυνση Περιβάλλοντος & Χωρικού Σχεδιασμού της Π.Ε. Κορινθίας βεβαίωσε πρόστιμα σε βάρος του Δήμου Κορινθίων ύψους 28.000 ευρώ την τριετία 2018-2020, για την υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Ο Δήμος δεν μερίμνησε για την αδειοδότηση και κατασκευή ΧΥΤΥ στη θέση Μάντρα της τοπικής κοινότητας Στεφανίου για την εξυπηρέτηση των αναγκών του ως προς την τελική διάθεση του υπολείμματος, παρότι αποτελούσε βασική επιδίωξή του, σύμφωνα με τον τοπικό του σχεδιασμό.

Γράφημα 4 Παραγωγή αστικών αποβλήτων του Δήμου Κορινθίων για τα έτη 2014-2020 - Ανακυκλώσιμα Υλικά που οδηγήθηκαν για περαιτέρω επεξεργασία (τόνοι) - Αστικά Απόβλητα που οδηγήθηκαν σε απόρριψη

IV

Έλλειψη εφαρμογής συνοδευτικών υποστηρικτικών μέτρων για την ανακύκλωση (δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης πολιτών) και απουσία οικονομικών εργαλείων επιβράβευσης ή συμμόρφωσης.

82. Τα αποτελέσματα μελέτης που εκπονήθηκε για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁴⁹ δείχνουν ότι η χρήση συνοδευτικών μέτρων (εκστρατείες ενημέρωσης, οικονομικά εργαλεία) έχουν καθοριστική σημασία και είναι αποτελεσματικά για την επίτευξη των στόχων της ανακύκλωσης, καθώς η εφαρμογή τους μπορεί να συνεισφέρει στην μείωση της παραγωγής αστικών

	Ενημερωτικά Μέτρα	• φυλλάδια, δελτία τύπου • Ηλεκτρονικές δημοσιεύσεις • Εγκύκλιοι, οδηγίες • Εκδηλώσεις, σεμινάρια • Βιωματικά εργαστήρια	Λειτουργούν συμπληρωματικά και ενισχύουν την επίτευξη των στόχων πρόληψης και ανακύκλωσης αποβλήτων μέσω της επίδρασης της καταναλωτικής συμπεριφοράς και την ενίσχυση της περιβαλλοντικής συνείδησης των πολιτών
	Οικονομικά εργαλεία	• Φόροι, πρόστιμα, τέλη • Επιδοτήσεις, μειώσεις φόρων • Εκπτώσεις, επιστροφές • Κουπόνια επιβράβευσης	Περιλαμβάνουν τόσο την διάθεση κινήτρων (εκπτώσεις, κουπόνια επιβράβευσης) όσο και αντικινήτρων (φόροι και συστήματα διαμόρφωσης τελών, όπως ο φόρος ταφής, τέλη χρήσης προϊόντων, για παράδειγμα στη χρήση πλαστικής σακούλας, συστήματα «Πληρώνω όσο Πετάω»
	Διοικητικά Μέτρα	• Διοικητικές κυρώσεις & πρόστιμα • Κανονιστικές πράξεις	Στοχεύουν στον περιορισμό <u>παραβατικών συμπεριφορών</u> μέσω της εφαρμογής διοικητικών προστίμων και κυρώσεων

αποβλήτων, στην ενθάρρυνση των δημοτών στην επαναχρησιμοποίηση και στην ανακύκλωση άρα στη μείωση της ποσότητας των δημοτικών αποβλήτων που τελικά διατίθενται προς ταφή και τέλος στην βελτίωση του σχεδιασμού των προϊόντων (για παράδειγμα ενθαρρύνοντας τη χρήση ανακυκλώσιμων πρώτων υλών στη παραγωγή τους).

Οι Δήμοι δεν ενημερώνουν συντονισμένα και δεν ευαισθητοποιούν τους δημότες και τις επιχειρήσεις που λειτουργούν στα διοικητικά τους όρια μέσω ενημερωτικών δράσεων.

83. Αναφορικά με ενέργειες ευαισθητοποίησης των δημοτών και ενθάρρυνσης της ανακύκλωσης, πλην του Δήμου Παύλου Μελά, στους υπόλοιπους τέσσερις Δήμους, οι δράσεις ενημέρωσης είτε δεν εφαρμόζονταν είτε ήσαν αποσπασματικές με περιορισμένο εύρος εφαρμογής, κυρίως απευθυνόμενες στη σχολική κοινότητα. Διαπιστώθηκε επίσης ποικιλομορφία στο περιεχόμενο των ενημερωτικών μέτρων για την ευαισθητοποίηση των δημοτών. Συγκεκριμένα, ο **Δήμος Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης** ενημερώνει τους δημότες χρησιμοποιώντας σύγχρονα ψηφιακά μέσα τηρώντας

⁴⁹ http://ec.europa.eu/environment/waste/pdf/final_report_10042012.pdf

ενημερωμένη την ιστοσελίδα του με τα προγράμματα ανακύκλωσης που εφαρμόζονται, στέλνοντας ενημερωτικά sms στους κατοίκους, διεξάγοντας εκδηλώσεις με θέμα την εναλλακτική διαχείριση των απορριμμάτων και διανέμοντας ενημερωτικό υλικό (φυλλάδια) σε δημότες. Οι δράσεις αυτές υλοποιούνται από τρίτους παρόχους υπηρεσιών, καθόσον το προσωπικό του Δήμου δεν διαθέτει την απαραίτητη τεχνογνωσία σχετικά με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ενημερωτικών εκστρατειών. Ως εκ τούτου, οι ενημερωτικές εκστρατείες έχουν αποσπασματικό χαρακτήρα επικεντρωνόμενες στο εκάστοτε πρόγραμμα εναλλακτικής διαχείρισης και δεν αποτελούν μέρος μιας ολοκληρωμένης δημοτικής πολιτικής, για την πλήρη ενημέρωση και εκπαίδευση των δημοτών ώστε να αποκτήσουν περιβαλλοντικές συνήθειες και κουλτούρα ανακύκλωσης.

Ο **Δήμος Γρεβενών** δεν έχει αναπτύξει μια ολοκληρωμένη συστηματική και αποτελεσματική επικοινωνιακή στρατηγική. Η πλειονότητα των δράσεων έχει εκπαιδευτικό και εθελοντικό περιεχόμενο μέσα από τη συνεργασία με σχολεία της πόλης και συμμετοχής των δημοτών σε εθελοντικές δράσεις (πρόγραμμα «ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ: Ανακαλύπτοντας τον Κρυμμένο Θησαυρό», εθελοντική εκστρατεία «Let's do it Greece», διοργάνωση ημερίδας στο πλαίσιο του προγράμματος «Promotion of waste prevention and recycling at the cross-border area - LESS WASTE II» προϋπολογισμού 6.350 ευρώ) με την ολοκλήρωση των οποίων ο Δήμος απέστειλε ενημερωτικά δελτία και ευχαριστήριες επιστολές στους βασικούς συμμετέχοντες. Οι περισσότερες δράσεις του **Δήμου Λαρισαίων** έχουν εκπαιδευτικό αλλά και ψυχαγωγικό περιεχόμενο μέσα από τη συνεργασία με σχολεία της πόλης (λειτουργία του Λούνα Παρκ Ανακύκλωσης, η διοργάνωση επισκέψεων σχολικών τάξεων στη Γωνιά Ανακύκλωσης και βιωματικών εργαστηρίων στο πλαίσιο λειτουργίας του δημοτικού προγράμματος «Κατασκήνωση στην Πόλη»). Ο Δήμος **Κορινθίων**, αν και προέβλεπε στον σχεδιασμό του την ενημέρωση των δημοτών με αναρτήσεις στην ιστοσελίδα του, εντούτοις δεν έχει αναρτηθεί σχετικό πληροφοριακό υλικό για τη σωστή απόθεση των ανακυκλώσιμων αποβλήτων. Μόλις το 2020 πραγματοποιήθηκε η δράση «Όλοι Μαζί Μπορούμε»⁵⁰, στο πλαίσιο της οποίας ο Δήμος υλοποίησε ενέργειες ευαισθητοποίησης των δημοτών για τη σημασία της ανακύκλωσης και το περιβαλλοντικό αποτύπωμα που φέρει η ανεξέλεγκτη απόρριψη αποβλήτων, με την υλοποίηση εθελοντικών δράσεων σε τρεις παραλίες του Δήμου, ενώ το ίδιο έτος διενήργησε εκστρατεία ενημέρωσης των επιχειρήσεων (ενημέρωση “πόρτα-πόρτα”) για την ορθή διαχείριση/ανακύκλωση χαρτονιών/χαρτοκιβωτίων με σκοπό τη μείωση του όγκου των απορριπτόμενων υλικών συσκευασίας στον μπλε κάδο. Δεν προκύπτει πρόοδος υλοποίησης των προβλεπόμενων στον τοπικό σχεδιασμό δράσεων και ενημέρωσης των σχολείων Α΄Βάθμιας και Β΄Βάθμιας Εκπαίδευσης.

⁵⁰ σε συνεργασία του Δήμου με τον τηλεοπτικό σταθμό ΣΚΑΙ,

Παράδειγμα καλής πρακτικής – Δήμος Παύλου Μελά

Ο Δήμος Παύλου Μελά δεν περιορίστηκε μόνο στη σχολική κοινότητα αλλά υλοποίησε ποικίλες δράσεις σε ένα ευρύ κοινό. Διοργάνωσε αρκετές ημερίδες, συναντήσεις, εκδηλώσεις (με τον σύλλογο ΠΑΕ ΠΑΟΚ οργανώθηκε Δράση ανακύκλωσης σε αθλητικό αγώνα, Γιορτή Ανακύκλωσης στη νέα «Πλατεία Ελευθερίας (Συναυλία με μουσικά όργανα από ανακυκλώσιμα υλικά, ενημέρωση με εργαστήρια ανακύκλωσης και Λούνα Παρκ Ανακύκλωσης), συμμετοχή στις Ευρωπαϊκές Εβδομάδες Μείωσης Αποβλήτων (EWW), με δράσεις, όπως καθαρισμός γειτονικών στα σχολεία πάρκων, συλλογή με διαλογή στην πηγή, συμπλήρωση ερωτηματολογίου, εργαστήριο καλών πρακτικών. Επιπρόσθετα, συμμετείχε ως πρωτοπόρος πανελλαδικά, με το Πρόγραμμα «ανακύκλωση με διαλογή στην πηγή» για τα σχολεία του Δήμου. Η δράση γίνεται σήμερα σε 50 σχολεία με στόχο να φτάσουν τα 80. Οι μαθητές συλλέγουν χωριστά στον κίτρινο κάδο το χαρτί, στο μπλε κάδο το αλουμίνιο και στον κόκκινο κάδο το πλαστικό. Στόχος είναι η ευαισθητοποίηση των μαθητών-μελλοντικών πολιτών, αλλά και η ενεργός συμμετοχή των οικογενειών τους. Προκειμένου να επιβραβεύει τα σχολεία που συμμετέχουν αποτελεσματικά στο πρόγραμμα, ο Δήμος προχώρησε σε έκτακτες επιχορηγήσεις, δωρεές υλικών που χρειάζονταν η σχολική μονάδα ή άλλες παροχές όπως για παράδειγμα σχολική εκδρομή περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος. Τα αποτελέσματα του προγράμματος είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά, και η Ελληνική Εταιρία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης επιβράβευσε τον Δήμο για την σημαντική πρόοδο που σημείωσε στο έργο της ανακύκλωσης με ένα νέο ειδικό αυτοκίνητο συλλογής ανακυκλώσιμων υλικών.

Οι Δήμοι δεν έχουν ευαισθητοποιήσει τους δημότες σχετικά με την πρόληψη παραγωγής αποβλήτων.

84. Αν και οι 5 Δήμοι έδωσαν σημασία στον σχεδιασμό τους την ανάγκη ανάδειξης της έννοιας της πρόληψης παραγωγής αποβλήτων ως την πρώτη και ίσως την πιο βασική δραστηριότητα, διαπιστώθηκε ότι δεν έχει υιοθετηθεί τελικά επικοινωνιακά από κανέναν Δήμο η έμφαση στην πρόληψη παραγωγής αστικών αποβλήτων και οι ενημερωτικές πολιτικές που υιοθετούνται και εφαρμόζονται επικεντρώνονται περισσότερο στις διαδικασίες διαχωρισμού των αποβλήτων στη πηγή παραγωγής, ως τον πλέον δόκιμο τρόπο συλλογής, και λιγότερο στην πρόληψη δημιουργίας τους. Ειδικότερα:

- Ο **Δήμος Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης** έχει συμπεριλάβει μεν στον επιχειρησιακό του σχεδιασμό και τον κανονισμό καθαριότητας ενέργειες ενημέρωσης-εκπαίδευσης-ευαισθητοποίησης των δημοτών, με σκοπό την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων, πλην όμως η ενημέρωση των δημοτών δεν καλύπτει την πρόληψη, αφού περιορίζεται σε αναλύσεις, πληροφορίες και οδηγίες για τη σωστή ανακύκλωση.
- Ο **Δήμος Γρεβενών** στο σχεδιασμό του περιλάμβανε μεν ειδική ενότητα δράσεων για την ενημέρωση των δημοτών, των επαγγελματιών και των επιχειρήσεων για την πρόληψη της παραγωγής απορριμμάτων, πλην όμως, δεν υλοποίησε τις σχετικές δράσεις.
- Ο σχεδιασμός του **Δήμου Κορινθίων** περιλάμβανε δράσεις ευαισθητοποίησης στην πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων, στη μείωση χρήσης συσκευασιών και την προώθηση τσαντών πολλαπλών χρήσεων μέσω της ιστοσελίδας του Δήμου και με καταχωρήσεις και σχετικά άρθρα σε τοπικά ΜΜΕ, στην επαναχρησιμοποίηση βιβλίων σε συνεργασία με τις Δ/νσεις Α/Βάθμιας και Β/βάθμιας εκπαίδευσης, όμως η υλοποίηση υστερεί σημαντικά. Μέσα στο 2020 εξέδωσε δελτία τύπου και υλοποίησε προωθητικές ενέργειες ευαισθητοποίησης των δημοτών σε θέματα επαναχρησιμοποίησης ενδυμάτων και υποδημάτων.
- Ο **Δήμος Λαρισαίων** σχεδίασε μεν πρόγραμμα ενημέρωσης των δημοτών για τη σημασία της πρόληψης (ειδική ιστοσελίδα, ηλεκτρονικά newsletters και άλλα), πλην όμως, δεν έχει υλοποιήσει καθώς δεν έχει δημιουργηθεί η προβλεπόμενη ειδική ενότητα στην ιστοσελίδα του Δήμου και παραμένει ανενεργή στην ιστοσελίδα η ενότητα «Εκπαιδευτικό Υλικό».
- Ο **Δήμος Παύλου Μελά** πέτυχε το στόχο που έθεσε στο τοπικό σχεδιασμό του για την ευαισθητοποίηση των δημοτών, δίδοντας όμως μεγαλύτερη έμφαση στην ανακύκλωση και τον διαχωρισμό των ανακυκλώσιμων υλικών αποβλήτων και λιγότερο στην πρόληψη παραγωγής αποβλήτων. Αν και ενσωμάτωσε στη στρατηγική του παρεμβάσεις επαναχρησιμοποίησης και πρόληψης παραγωγής αποβλήτων, η επίδοση των υλοποιούμενων δράσεων (πενταετής σύμβαση για τη συλλογή και ανακύκλωση ιματισμού) είναι βεβαίως θετική αλλά αφορά ακόμα μικρές ποσότητες (148,02 τόνοι το 2020, 151,71 τόνοι το 2019 και 72,76 τόνοι το 2018).

Απουσία οικονομικών εργαλείων βασισμένων στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»

85. Στην Ελλάδα το ειδικό τέλος ταφής⁵¹ που αντικαταστάθηκε με την περιβαλλοντική εισφορά, και θα αποδίδονταν στο Πράσινο Ταμείο⁵², για χρηματοδότηση αποκλειστικά δράσεων πρόληψης, επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης ουδέποτε εφαρμόσθηκε και καταργήθηκε⁵³, με αποτέλεσμα οι Δήμοι να μην διαθέτουν οικονομικά εργαλεία βασισμένα στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». **Επιπλέον**, από την επισκόπηση των τελών διαχείρισης αποβλήτων που χρεώνουν οι 5 δήμοι στα νοικοκυριά **και τους λοιπούς παραγωγούς αποβλήτων** προκύπτει ότι σε όλες τις περιπτώσεις τα τέλη είναι ενιαία, **ενώ στα όποια πιλοτικά προγράμματα «πληρώνω όσο πετάω» εφαρμόστηκαν**, δεν επιβραβεύονται οι συμμετέχοντες με χαμηλότερες χρεώσεις δημοτικών τελών ώστε να αποτρέπεται ή να περιορίζεται την παραγωγή αποβλήτων

86. Ο Δήμος Κορινθίων, στα πλαίσια της πιλοτικής εφαρμογής της κομποστοποίησης το 2015, οργάνωσε και υλοποίησε πρόγραμμα ενημέρωσης που αφορούσε στα υπολείμματα που πρέπει να απορρίπτονται στον κάδο με το κίτρινο καπάκι. Υπήρχε ξύλινο περίπτερο ενημέρωσης σε κεντρικό σημείο της πόλης και γινόταν διανομή δωρεάν έντυπου υλικού. Ωστόσο έχουν ανασταλεί οι εργασίες κατασκευής της Μονάδας Επεξεργασίας Βιοαποβλήτων που ξεκίνησε το έτος 2018, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει η απαραίτητη υποδομή των βιοαποβλήτων και οι λίγοι κάδοι με κίτρινο καπάκι που υπάρχουν στο Δήμο, χρησιμοποιούνται για την απόρριψη σύμμεικτων αποβλήτων και καταμετρούνται από την αρμόδια Διεύθυνση ως πράσινοι κάδοι. Δεν υλοποιήθηκε η προβλεπόμενη έκδοση ανταποδοτικής κάρτας του δημότη για τη χρήση του Πράσινου Σημείου λόγω έλλειψης της αναγκαίας υποδομής, ενώ το σχεδιαζόμενο πρόγραμμα επιστροφής των χρησιμοποιούμενων συσκευασιών που προέβλεπε ταυτόχρονη απόδοση στους δημότες σχετικής απόδειξης με το αναλογούν ανταποδοτικό κίνητρο και επιπλέον προσφορές ως επιβράβευση για τη συμμετοχή τους, δεν εφαρμόστηκε ποτέ διότι ο Δήμος δεν έχει υποδείξει στην ανάδοχο εταιρία τα σημεία εγκατάστασης των υποδομών διαχείρισης των ανακυκλώσιμων συσκευασιών.

⁵¹ επιβλήθηκε με το άρθρο 43 του ν. 4042/2012 (ΦΕΚ 24Α') και με έναρξη εφαρμογής την 01/01/2014 σε όσους οδηγούν τα απόβλητά τους σε χώρους Υγειονομικής Ταφής και υπολογίζονταν σε τριάντα πέντε (35) ευρώ ανά τόνο διατιθέμενων αποβλήτων με αύξηση ετησίως κατά πέντε (5) ευρώ ανά τόνο έως του ποσού των εξήντα (60) ευρώ ανά τόνο, για το οποίο με συνεχείς νομοθετικές ρυθμίσεις αναβάλλονταν η επιβολή του

⁵² Άρθρο 55 παρ. 4 του ν. 4609/2019 (ΦΕΚ 67Α')

⁵³ με το άρθρο 74 παρ. 1 του ν. 4819/2021 (ΦΕΚ 129 Α')

Δήμος Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης - πρόγραμμα «Πληρώνω Όσο Πετάω και Κερδίζω Όσο Διαχωρίζω»

Ο Δήμος έχει εκπονήσει μελέτη για την εφαρμογή του συστήματος «Κερδίζω Όσο Διαχωρίζω» ως πρώτο βήμα για την εφαρμογή του σχήματος «Πληρώνω Όσο Πετάω», που προβλέπει την ταυτοποίηση κάθε παραγωγού (νοικοκυριού) σύμμεικτων αποβλήτων με την ποσότητα των αποβλήτων που παράγει και οδηγούνται σε ταφή και την εξατομικευμένη χρέωση Δημοτικών Τελών και Δημοτικού Φόρου. Σε περίπτωση που το νοικοκυριό μειώνει την ποσότητα των σύμμεικτων αποβλήτων του, θα απολαμβάνει εκπτώσεις –μειώσεις στα δημοτικά τέλη και τους δημοτικούς φόρους (κίνητρο) και στην περίπτωση που το νοικοκυριό αυξάνει την ποσότητα των σύμμεικτων αποβλήτων του θα υπάρχουν επιπλέον χρεώσεις.

Στην παρούσα φάση και σε αναμονή του νέου θεσμικού πλαισίου, ο Δήμος περιορίζεται αποκλειστικά στη δωρεάν διάθεση του εδαφοβελτιωτικού Vita Green και Vita Green Plus στους δημότες που συμμετέχουν στα πιλοτικά προγράμματα διαχωρισμού των απορριμμάτων (περιοχή Πηγαδάκια Βούλας), ωστόσο η συμμετοχή είναι πολύ περιορισμένη (78% των συμμετεχόντων δεν έχει εγγραφεί στην ειδική για το σκοπό αυτό ηλεκτρονική πλατφόρμα) λόγω της έλλειψης ουσιαστικής ανταποδοτικότητας.

Έλλειψη τυποποιημένων διαδικασιών αξιολόγησης και δεικτών παρακολούθησης της υλοποίησης των προγραμμάτων ανακύκλωσης.

87. Οι δράσεις για την ανακύκλωση καθορίζονται αναλυτικά στα Τοπικά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων των Δήμων, στα οποία προβλέπονται συγκεκριμένοι ποσοτικοί στόχοι, τόσο σε επίπεδο επάρκειας υποδομών όσο και σε επίπεδο ποσοστών ανακύκλωσης, καθώς και μεθοδολογικά εργαλεία για τη συλλογή δεδομένων, (ημερολόγια, σχέδια παρατήρησης, φόρμες καταγραφής, ερωτηματολόγια) για την παρακολούθηση και αξιολόγησή τους. Η παράθεση των δεδομένων σε κάθε στάδιο υλοποίησης του Τοπικού Σχεδίου Διαχείρισης εξυπηρετεί την εκτίμηση της προόδου υλοποίησης της κάθε δράσης και κατά συνέπεια της επίτευξης των τιθέμενων στόχων αλλά και τη λήψη διορθωτικών ενεργειών σε περίπτωση διαπίστωσης ελλείψεων.

88. Δεν εφαρμόζεται κάποιο τυποποιημένο σύστημα για την αξιολόγηση των επιδόσεων των Δήμων στην υλοποίηση των δράσεων ανακύκλωσης.

- **Ο Δήμος Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης** δεν κάνει χρήση κάποιων συγκεκριμένων ποσοτικών δεικτών για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των προγραμμάτων ανακύκλωσης, αν και θεωρεί ότι οι δείκτες είναι απαραίτητοι.
- Το περιεχόμενο της πληροφόρησης που διαθέτει ο **Δήμος Γρεβενών** για την παρακολούθηση της απόδοσής του στην ανακύκλωση κρίνεται ανεπαρκές καθώς περιλαμβάνει μόνο ποσοτικά στοιχεία παραγωγής δημοτικών αποβλήτων της τελευταίας τριετίας 2018-2020, καθώς και τις ποσότητες των ανακυκλώσιμων

αποβλήτων που εκτράπηκαν από την ταφή με Διαλογή στην Πηγή αλλά δεν περιλαμβάνει πληροφόρηση για δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων που να επιτρέπουν τη σύγκριση και μέτρηση των πραγματικών επιδόσεων του Δήμου, ούτε εκπονεί ενδιάμεσες και ετήσιες απολογιστικές εκθέσεις σχετικά με την υλοποίηση των επιχειρησιακών δράσεων του Δήμου.

- **Ο Δήμος Κορινθίων** δεν έχει στρατηγικό και επιχειρησιακό σχέδιο και παρουσιάζει τα πεπραγμένα του προηγούμενου έτους, μέσα από μια ανοικτή στο κοινό παρουσίαση, με απευθείας μετάδοση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και στους περιφερειακούς τηλεοπτικούς σταθμούς. Η πρακτική αυτή δίνει στους δημότες καθώς και στο προσωπικό του Δήμου την πληροφόρηση για τις δράσεις που έχουν υλοποιηθεί. Όμως χωρίς να είναι εκ των προτέρων γνωστοί οι στόχοι που έχει θέσει ο Δήμος ανά τομέα αρμοδιότητας, οι δημότες δεν είναι σε θέση να αξιολογήσουν πραγματικά το βαθμό αποτελεσματικότητας της κάθε δράσης.
- **Ο Δήμος Λαρισαίων** δεν εφαρμόζει διαδικασίες συστηματικής αξιολόγησης της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων ανακύκλωσης, στη βάση προκαθορισμένων δεικτών, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να επικοινωνήσει τα αποτελέσματα των δράσεων του στους δημότες και τα στελέχη του, μέσα από συλλογικές διαδικασίες έγκρισης ούτε να εντοπίσει τις περιοχές εκείνες που χρήζουν ανάληψης διορθωτικών ενεργειών.
- **Ο Δήμος Παύλου Μελά** δεν προέβη σε απολογισμούς πεπραγμένων για τα έτη 2018-2020, ενώ οι εισηγήσεις της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος για τον απολογισμό των δράσεων ανακύκλωσης είναι επιγραμματικές χωρίς σχετικούς δείκτες προόδου (πχ ο αντίκτυπος από την εφαρμογή μη αποδοτικών πολιτικών και λειτουργιών) με μετρήσιμους στόχους, ώστε να γίνουν και διορθωτικές ενέργειες σε πιθανές αποκλίσεις.

Τα όργανα διοίκησης των Δήμων δεν παρακολουθούν την πορεία επίτευξης των τιθέμενων με το Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων ποιοτικών και ποσοτικών στόχων για την ανακύκλωση.

89. Η Οικονομική Επιτροπή⁵⁴ και η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής⁵⁵ των Δήμων δεν έχουν δραστηριοποιηθεί στον τομέα της διαχείρισης των αποβλήτων με εισηγήσεις και προτάσεις, περιοριζόμενες σε ζητήματα χωροθέτησης κάδων. Οι αδυναμίες αυτές έχουν αρνητική επίπτωση στο εύρος της πληροφόρησης, η οποία είναι απαραίτητη στα Δημοτικά Συμβούλια και στις Διοικήσεις των Δήμων για την αξιολόγηση της αποδοτικότητας των υπηρεσιών τους.

⁵⁴ Η Οικονομική Επιτροπή είναι συλλογικό όργανο διευθύνουσας, αρμόδιο για τον έλεγχο και την παρακολούθηση της οικονομικής και διοικητικής λειτουργίας του δήμου με αποκλειστικές αποφασιστικές, ελεγκτικές και γνωμοδοτικές αρμοδιότητες

⁵⁵ Είναι αποφασιστικό και εισηγητικό όργανο άσκησης των αρμοδιοτήτων του δήμου, διευθύνουσας σχετικά με την ποιότητα ζωής, τη χωροταξία, την πολεοδομία και την προστασία του περιβάλλοντος

V

Προβληματική η συνεργασία των Δήμων με τους φορείς που εμπλέκονται στην ανακύκλωση.

90. Ο μη συντονισμός του Δήμου Λαρισαίων με τον οικείο Φο.Δ.Σ.Α. την Περιφέρεια Θεσσαλίας και του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας είχε ως αποτέλεσμα την μη κατασκευή της Μονάδας Επεξεργασίας Αποβλήτων και του δικτύου Πράσινων Σημείων, ως βασικών υποδομών για την υλοποίηση των δράσεων Διαλογής στην Πηγή (χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων) που χρηματοδοτούνται από περιφερειακά, εθνικά και τομεακά προγράμματα και κονδύλια. Ο οικείος Φο.Δ.Σ.Α. δεν στηρίζει τον Δήμο στην υλοποίηση των προγραμμάτων ανακύκλωσης, αφού δεν κατέβαλε σε αυτόν το προβλεπόμενο αντισταθμιστικό όφελος για την τριετία 2018-2020, αν και ο Δήμος επιβαρύνθηκε την τριετία 2018-2020 με το συνολικό ποσό των 2.663.341,52 ευρώ, που αντιστοιχεί στην ετήσια εισφορά του και τα τέλη χρήσης Χώρου Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων προς τον Φο.Δ.Σ.Α.

Το περιβαλλοντικό τέλος χρήσης πλαστικής σακούλας, ως ανταποδοτικό δημόσιο έσοδο, δεν έχει επιστρέψει προς όφελος των δημοτών.

91. Ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης εισπράττει το έσοδο από το Πράσινο Ταμείο και το περιβαλλοντικό τέλος χρήσης πλαστικής σακούλας, προκειμένου να υλοποιηθούν δράσεις ευαισθητοποίησης, πρόληψης και ανακύκλωσης, αυτοτελώς ή σε συνεργασία με τους Δήμους, συμπεριλαμβανομένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων στα σχολεία. Από τον Απρίλιο 2018 – Φεβρουάριο 2020 ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης έχει εισπράξει το καθαρό ποσό των 19.714.512,27 ευρώ, όμως δεν υλοποιήθηκαν δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των δημοτών που χρηματοδοτήθηκαν από τα ως άνω έσοδα⁵⁶.

Έλλειψη πληροφόρησης των επιδόσεων σε επίπεδο Δήμου λόγω απουσίας ολοκληρωμένης ηλεκτρονικής πλατφόρμας για την ανακύκλωση.

92. Δεν υπάρχει κοινή ηλεκτρονική πλατφόρμα των Κέντρων Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών, της Ελληνικής Εταιρείας Αξιοποίησης Ανακύκλωσης, του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης, του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και του Φο.Δ.Σ.Α., στην οποία να καταχωρούνται στοιχεία ανάκτησης καθώς και στοιχεία για τις υπολειμματικές ποσότητες που τελικά θάβονται, ανά ρεύμα και ανά Δήμο. Η έλλειψη αυτή αποστερεί τους Δήμους την πληροφόρηση για την επίδοση τους στην ανακύκλωση. Την έλλειψη αυτή δεν μπορούν να καλύψουν οι ετήσιες εκθέσεις των Συλλογικών Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης, αφού δεν μπορούν οι Δήμοι να επαληθεύσουν τα στοιχεία που παρατίθενται σε αυτές, δεδομένου ότι δεν έχουν στη διάθεσή τους τη μέθοδο

⁵⁶ σχετικά και το με αρ. πρωτ. 1584/23.03.2022 έγγραφο του Ε.Ο.ΑΝ. με το οποίο ο φορέας βεβαιώνει την είσπραξη του πόρου και αναφέρει ότι δεν ζητήθηκε από τους ελεγχόμενους δήμους υποστήριξη ή/και συνδρομή του Ε.Ο.ΑΝ. για χρηματοδότηση συγκεκριμένων δράσεων.

μέτρησης των ανακυκλώσιμων ποσοτήτων που συλλέγονται στο πλαίσιο υλοποίησης του ρεύματος του μπλε κάδου ή των πιλοτικών προγραμμάτων διαλογής στη πηγή ανακυκλώσιμων υλικών ή/και βιοαποβλήτων.

Θετικό βήμα αποτελεί η υπό εξέλιξη διαγωνιστική διαδικασία για την αναβάθμιση του Ηλεκτρονικού Μητρώου Αποβλήτων από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Στην αναβάθμιση αυτή προβλέπεται και η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος (Ο.Π.Σ.) στο οποίο θα συνδυάζονται πληροφορίες από το Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων, το ηλεκτρονικό σύστημα υποβολής των Τοπικών Σχεδίων Διαχείρισης Αποβλήτων και το ηλεκτρονικό σύστημα παρακολούθησης των Τοπικών Σχεδίων Διαχείρισης Αποβλήτων, των Περιφερειακών Σχεδίων Διαχείρισης Αποβλήτων και του Εθνικού Σχεδιασμού Διαχείρισης Αποβλήτων.

Αποκλίσεις και εσφαλμένα στοιχεία λόγω κατακερματισμού των συστημάτων συλλογής δεδομένων και παροχής πληροφορίας.

93. Διαπιστώθηκαν αποκλίσεις και ανακολουθίες στους δείκτες επίδοσης στην ανακύκλωση των δημοτικών στερεών αποβλήτων (**Δήμοι Γρεβενών, Λαρισαίων**). Και τούτο είτε διότι τα στοιχεία που διαθέτει ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης και τα οποία υποβάλει στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας ετησίως, για την εκπόνηση των εθνικών εκθέσεων που αφορούν στη συλλογή και ανάκτηση των υλικών συσκευασιών και των υποδομών ανακύκλωσης (κάδους και απορριμματοφόρα) σε επίπεδο Περιφέρειας και προέρχονται κάθε φορά από τη ποιότητα και ποσότητα της πληροφόρησης που υποβάλλεται στο Δήμο από την Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης (**Δήμος Γρεβενών**), είτε διότι ο τρόπος υπολογισμού των ποσοτήτων ανακτηθέντων υλικών δεν είναι ενιαίος, αντίθετα άλλον τρόπο υπολογισμού χρησιμοποιεί η Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης και άλλον τρόπο υπολογισμού χρησιμοποιεί ο Φο.Δ.Σ.Α. (**Δήμος Λάρισας**).

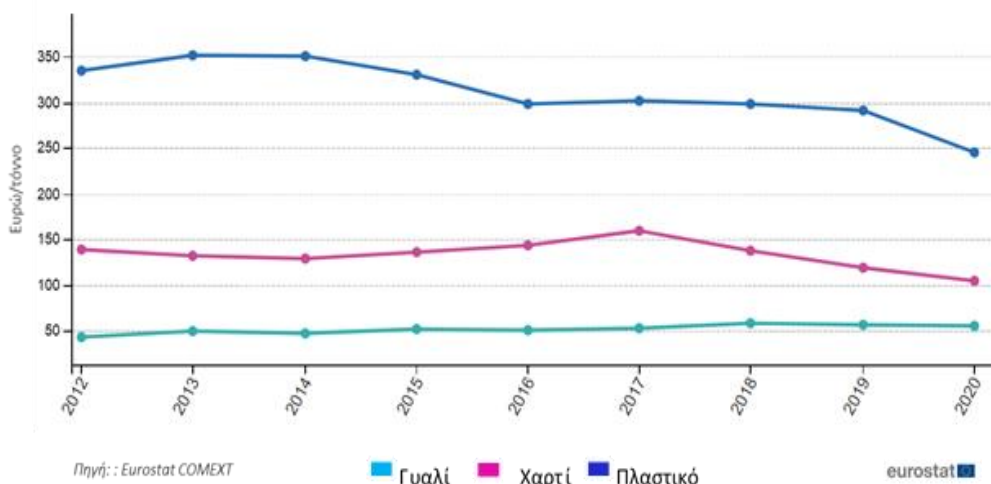
Η αναδειχθείσα αναγκαιότητα διασταύρωσης των στοιχείων τόσο του Ηλεκτρονικού Μητρώου Αποβλήτων όσο και των στοιχείων που διαθέτει ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης επιβεβαιώθηκε και από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας⁵⁷ το οποίο βρίσκεται σε διαδικασίες ανάληψης βελτιωτικών ενεργειών προς αυτήν την κατεύθυνση.

Δεν υπάρχουν οφέλη από την αξιοποίηση των ανακυκλώσιμων υλικών.

94. Το 2020, στην Ευρωπαϊκή Ένωση οι μέσες τιμές των ανακυκλώσιμων υλικών που πωλήθηκαν ήταν 55 ευρώ/τόνο για το γυαλί, 104 ευρώ/τόνο για το χαρτί και 245 ευρώ/τόνο για το πλαστικό, μειωμένες κατά 14% κατά μέσο όρο σε σχέση με τις αντίστοιχες τιμές το 2019. Στη διάρκεια της πανδημίας Covid-19, το σύνολο των συναλλαγών σε ευρώ για το γυαλί και το χαρτί ως προϊόντα ανάκτησης δεν σημείωσε αξιοσημείωτη αλλαγή μεταξύ 2019 και 2020, ενώ για το πλαστικό σημειώθηκε πτώση σε ποσοστό σχεδόν 18%⁵⁸.

⁵⁷ σχετικά και το με αρ. πρωτ. ΥΠΕΝ/ΔΔΑ/28709/518/23.03.2022 απαντητικό έγγραφο τους

⁵⁸ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Recycling_%E2%80%93_secondary_material_price_indicator&oldid=546683

95. Ο Δήμος Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης το 2019 ανέθεσε σε ιδιωτική εταιρεία την εναλλακτική αξιοποίηση πράσινων και οργανικών αποβλήτων συμβατικού τιμήματος 923.000 (πλέον Φ.Π.Α.) ευρώ, για την εντατικότερη αξιοποίηση όγκων κλαδεμάτων και οργανικών υπολειμμάτων με διαδικασίες βιοκατακαταλυτικής επεξεργασίας κομποστοποίησης, ωστόσο δεν καταγράφονται έσοδα από την πώληση του ανώτερης ποιότητας εδαφοβελτιωτικού. Στα τέλη του 2020 υπέγραψε σύμβαση με ιδιωτική εταιρεία για την εκποίηση 10.000 σάκων των εδαφοβελτιωτικών Vita Green και Vita Green plus, με δυνατότητα εκποίησης 6.000 επιπλέον σάκων και συμφωνηθέν ποσό τιμήματος ήταν 1,50 ευρώ/σάκο.

96. Τα έσοδα του **Δήμου Γρεβενών** από τις πωλήσεις ανακυκλώσιμων (οι ενέργειες πώλησης στην αγορά πραγματοποιούνται από τον οικείο Φο.Δ.Σ.Α.) βαίνουν μειούμενα σε βάθος τριετίας, με αποτέλεσμα να πλήττεται η χρηματοδότηση των δράσεων ανακύκλωσης. Τα έσοδα αυτά ανήλθαν το 2017 σε 40.874 ευρώ, το 2018 σε 13.963 ευρώ και το 2019 σε 15.499 ευρώ, τα οποία, αφού επιμερίζονται, συμψηφίζονται με τις οφειλές του Δήμου προς τον Φο.Δ.Σ.Α. για τη διαχείριση των αστικών αποβλήτων.

97. Στο Δήμο Λαρισαίων τα έσοδα από την εκποίηση του ανακυκλώσιμου χαρτιού έχουν παραχωρηθεί από το 2002, με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, στη Δημοτική Κοινωφελή Επιχείρηση «Θεσσαλικό Θέατρο», η οποία έχει εισπράξει 303.198,02 ευρώ σε 3 χρόνια. Τα ετήσια έσοδα του **Δήμου Παύλου Μελά** περιορίζονται σε 1.000 ευρώ από την υλοποίηση μιας δράσης διαλογής στη πηγή σε 50 σχολεία του, οι μαθητές των οποίων συλλέγουν ξεχωριστά στον κίτρινο κάδο το χαρτί, στο μπλε κάδο το αλουμίνιο και στον κόκκινο κάδο το πλαστικό.

Δεν υπάρχει ξεχωριστή καταγραφή στα έσοδα των Δήμων των συναλλαγών με τα Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης και πληροφόρηση για τα ποσά από την πώληση των ανακυκλώσιμων υλικών που έχουν ανακτηθεί.

98. Οι Δήμοι δεν διαθέτουν πληροφόρηση σχετικά με τα ποσά από την πώληση των ανακυκλώσιμων υλικών που έχουν ανακτηθεί, παρόλο που ο βαθμός καθαρότητας ειδικά στο ρεύμα του κώδωνα (γυαλί) υπερβαίνει το 98%. Οι Δήμοι δεν καταγράφουν στο σκέλος των εσόδων τους χωριστά τις συναλλαγές τους με τα οικεία Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης. Οι πηγές εσόδων που καταγράφηκαν αφορούν είτε πιλοτικά προγράμματα μικρού εύρους εφαρμογής είτε έσοδα από την εκποίηση ανακυκλώσιμου χαρτιού που οι ίδιοι περισυλλέγουν, ωστόσο και αυτοί οι οικονομικοί πόροι δεν επιστρέφουν στους Δήμους.

Προβληματική η χρηματοδότηση της εναλλακτικής διαχείρισης των δημοτικών αποβλήτων η οποία δεν συνδέεται με την επίτευξη του ετήσιου ή πολυετούς στόχου της ανακύκλωσης αλλά με τη διευθέτηση τρεχουσών αναγκών.

99. Τα αιτήματα χρηματοδότησης που εγκρίνουν οι διοικήσεις των ελεγχθέντων Δήμων δεν συνδέονται με τη επίτευξη του ετήσιου ή πολυετούς στόχου. Απαντούν απλώς στις τρέχουσες ανάγκες, κατόπιν γραπτών και ενίοτε προφορικών εισηγήσεων των αρμοδίων Διευθύνσεων Ανακύκλωσης, χωρίς όμως την προηγούμενη εκπόνηση μελετών κόστους-οφέλους, με αποτέλεσμα να μην αξιολογούνται τα αναμενόμενα για την επίτευξη των στόχων της ανακύκλωσης αποτελέσματα ούτε να αποτιμάται η αποδοτικότητα του τρόπου υλοποίησης.

100. Το σύστημα διοίκησης δεν είναι προσανατολισμένο στην ενίσχυση της συμμετοχής των υπαλλήλων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, στη διαμόρφωση των αποδεκτών ορίων κόστους και ποιότητας των υπηρεσιών ανακύκλωσης, στη παρακολούθηση της στοχοθεσίας σε κάθε υπηρεσία, καθώς και στην ανάληψη διορθωτικών ενεργειών, στις περιπτώσεις που αυτό κρίνεται αναγκαίο, προκειμένου να εξασφαλιστούν έσοδα για την υλοποίηση των δράσεων ανακύκλωσης⁵⁹ και να διασφαλιστεί η συνέχεια στην υλοποίηση πολιτικών εναλλακτικής διαχείρισης των δημοτικών αποβλήτων στο πλαίσιο της συνεργασίας τους με Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης⁶⁰.

101. Οι Δήμοι δεν μερίμνησαν, ώστε να ενημερωθούν εσωτερικά οι υπηρεσίες τους, προκειμένου να αναδειχθούν τα απαιτούμενα έργα υποδομής και οι δράσεις που δεσμεύτηκαν να υλοποιήσουν, καθώς και οι δημότες για την αναμενόμενη από αυτούς ποιότητα των υπηρεσιών. Επίσης, δεν έχουν αναπτύξει μηχανισμούς⁶¹ για την αξιοποίηση ευκαιριών χρηματοδότησης του συστήματος ανακύκλωσης με αποτέλεσμα να αδυνατούν να προγραμματίσουν με αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο τις μελλοντικές δράσεις τους.

⁵⁹ έσοδα από την εξοικονόμηση τέλους υγειονομικής ταφής και την μείωση των ανταποδοτικών τελών, άμεσα έσοδα από την αξιοποίηση και εμπορική διάθεση των ανακυκλώσιμων υλικών, αξιοποίηση πόρων από τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία

⁶⁰ μέσω δωρεών μηχανολογικού εξοπλισμού προσωρινής αποθήκευσης και οχημάτων συλλογής-μεταφοράς

⁶¹ συγκρότηση επιτροπών, σύσταση ομάδων εργασίας για την επεξεργασία ζητημάτων που ανακύπτουν και αφορούν την ανάπτυξη και υλοποίηση των προγραμμάτων ανακύκλωσης, συνεργασίες με εμπλεκόμενους φορείς

Μέρος Τρίτο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Συμπεράσματα

Η παρούσα έκθεση ανέδειξε τη σημασία της σωστής αντιμετώπισης ζητημάτων διαχείρισης των αποβλήτων που παράγονται από την ανθρώπινη δραστηριότητα, λόγω του ιδιαίτερα σημαντικού περιβαλλοντικού αποτυπώματος τους. Από τις ελεγκτικές εργασίες αναδείχθηκαν κενά και παραλείψεις του συστήματος διαχείρισης της ανακύκλωσης από τους Δήμους. Η συνέχιση αυτών των ελλείψεων θα έχει αρνητικό αντίκτυπο στο περιβάλλον αλλά και στην δημόσια υγεία.

Ο τοπικός σχεδιασμός διαχείρισης της ανακύκλωσης υλοποιείται με πολύ αργούς ρυθμούς και οι πόροι που χρησιμοποιούνται δεν οδηγούν στα επιθυμητά αποτελέσματα. Διαπιστώθηκαν σοβαρές ελλείψεις σε επίπεδο οργάνωσης και σχεδιασμού ενώ απουσιάζουν μηχανισμοί παρακολούθησης, αξιολόγησης και λογοδοσίας.

Η έλλειψη των απαραίτητων υποδομών υποδοχής των ειδικών ρευμάτων ανακυκλώσιμων υλικών αποβλήτων, κυρίως λόγω γραφειοκρατικών αγκυλώσεων, απουσίας συνοδευτικών οικονομικών μέτρων αλλά και εξαιτίας των αδύναμων εσωτερικών διαδικασιών συντονισμού και ανάληψης πρωτοβουλιών από τα όργανα διοίκησης των Δήμων δεν επέτρεψε την επίτευξη υψηλών επιδόσεων σε κανένα επιμέρους στόχο για την ανακύκλωση, με τα περισσότερα προγράμματα να υλοποιούνται πιλοτικά με μικρή συμμετοχή των δημοτών.

Το σύστημα διαχείρισης των αστικών αποβλήτων και ειδικότερα των ανακυκλώσιμων χαρακτηρίζεται από κατακερματισμό αρμοδιοτήτων, συστημάτων και εποπτικών μηχανισμών. Η πληροφορία όσον αφορά την παραγωγή και ανακύκλωση των αστικών αποβλήτων σε επίπεδο Δήμων δεν είναι πάντα ακριβής, ενώ η απουσία τακτικών μηχανισμών ελέγχων της ακρίβειας των στοιχείων από την Πολιτεία και τα αρμόδια όργανα, ενέχουν κινδύνους στην εξαγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων. Επιπρόσθετα τα στοιχεία υπολογίζονται με τεκμαρτό τρόπο και δεν λαμβάνουν υπόψη τις πραγματικές επιδόσεις του κάθε Δήμου γεγονός που αποθαρρύνει τις όποιες καλές πρακτικές τυχόν υλοποιούνται.

Υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης στο τρόπο που οι Δήμοι δημιουργούν συνέργειες στη προσπάθειά τους να παράγουν υπηρεσίες ανακύκλωσης με ποσότητα και ποιότητα, εξασφαλίζοντας παράλληλα ευρεία συμμετοχή και ενεργό ρόλο στους δημότες. Στο δύσκολο αυτό εγχείρημα η ενεργή συμμετοχή του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης και του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας αποτελεί καθοριστικό παράγοντα επιτυχίας.

Συστάσεις

Σύσταση πρώτη: Οι Δήμοι θα πρέπει να επαναξιολογήσουν την διάρθρωση των οργανωτικών τους δομών και να ενδυναμώσουν τις εσωτερικές διαδικασίες επικοινωνίας των υπηρεσιών τους, προκειμένου να ευθυγραμμιστούν με τις σύγχρονες απαιτήσεις του νέου Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων. Στο πλαίσιο αυτό, η εκπόνηση νέων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, καθώς και των Ετήσιων Προγραμμάτων Δράσης είναι αναγκαία. Η άμεση πρόσληψη εξειδικευμένου και υψηλών προσόντων προσωπικού καθώς και η ενθάρρυνση της συμμετοχής των υπηρετούντων υπαλλήλων σε επιμορφωτικά σεμινάρια για την απόκτηση τεχνογνωσίας στην διαχείριση των προγραμμάτων ανακύκλωσης είναι απαραίτητη.

Σύσταση δεύτερη: Οι Δήμοι θα πρέπει άμεσα να καταγράψουν τις ελλείψεις σε εξοπλισμό και οχήματα ανακύκλωσης και να καταρτίσουν πρόγραμμα ανανέωσής τους, εκτιμώντας τις μελλοντικές ανάγκες όπως αυτές θα διαμορφωθούν μετά την επέκταση του προγράμματος Διαλογής στην Πηγή σε όλα τα νοικοκυριά της τοπικής τους αρμοδιότητας.

Σύσταση τρίτη: Είναι αναγκαίο να ληφθεί μέριμνα από τους Δήμους ώστε να γίνεται διακριτή λογιστική καταχώρηση στις οικονομικές καταστάσεις τους των δαπανών που αφορούν τα συστήματα ανακύκλωσης. Παράλληλα θα πρέπει να καθοριστούν διαδικασίες συστηματικής παρακολούθησης της λειτουργικής απόδοσης των Υπηρεσιών των Δήμων, με παραγωγή κατά διαστήματα εντός της χρήσης αναφορών για τα στάδια υλοποίησης προγραμμάτων και δράσεων ανακύκλωσης.

Σύσταση τέταρτη: Είναι εξαιρετικά σημαντικό να αναλάβουν οι Δήμοι όλες τις απαραίτητες ενέργειες και πρωτοβουλίες για την άμεση επιτάχυνση της υλοποίησης της κατασκευής των αναγκαίων για τη διαχείριση των αστικών αποβλήτων και των αποβλήτων υλικών συσκευασίας εγκαταστάσεων (Μονάδων Επεξεργασίας Αποβλήτων, Μονάδες Επεξεργασίας Βιοαποβλήτων-Κομποστοποίησης, Κέντρα Διαχείρισης Ανακυκλώσιμων Υλικών) σε συνεργασία με τους οικείους Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων και το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, επικοινωνώντας σε αυτούς το επείγον της κατασκευής των εν λόγω υποδομών.

Σύσταση πέμπτη: Οι Δήμοι θα πρέπει να μεριμνήσουν για την επάρκεια σε υποδομές Διαλογής στη Πηγή (ΔσΠ) (Κεντρικό Πράσινο Σημείο, Κινητό Πράσινο Σημείο, Γωνιές ανακύκλωσης, κάδοι κομποστοποίησης), απαραίτητες για την επίτευξη των στόχων ανακύκλωσης, με παράλληλη επέκταση του δικτύου χωριστής συλλογής σε πέντε (5) ρεύματα καλύπτοντας όσο το δυνατόν μεγαλύτερο εύρος του αστικού ιστού. Επιπλέον στοχεύοντας στη μεγαλύτερη συμμετοχή των δημοτών στο πρόγραμμα ανακύκλωσης, συστήνεται η δημιουργία επιπλέον αντίστοιχων δομών είτε με τη μορφή Οικίσκων Ανακύκλωσης σταθερής θέσης, είτε κινητών (τύπου Hook Lift)/ρυμουλκούμενων, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε Δήμου.

Σύσταση έκτη: Οι Δήμοι θα πρέπει να εφαρμόσουν άμεσα δίκτυο χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων, με μέσα προσωρινής αποθήκευσης και ειδικά προγράμματα συλλογής (είτε πόρτα-πόρτα με καφέ κάδους μικρής χωρητικότητας είτε με κοινούς καφέ κάδους μεγαλύτερης χωρητικότητας ανά γειτονιά και τακτικά δρομολόγια αποκομιδής), με ιδιαίτερη έμφαση στους μεγαλύτερους οικισμούς και στα ιδιαίτερα σημεία παραγωγής (εστιατόρια, μανάβικα, super market, λαϊκές αγορές, μονάδες υγείας, στρατόπεδα κλπ) για τη δημιουργία «οικονομίας κλίμακας» στην αποκομιδή.

Σύσταση έβδομη: Οι Δήμοι θα πρέπει να αναλάβουν περισσότερες πρωτοβουλίες για την επαναχρησιμοποίηση, μεταποίηση και τον διαμοιρασμό αγαθών, ώστε οι δημότες να υιοθετήσουν την πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων και την μείωση στην κατανάλωση ως μια ευρύτερη αστική κουλτούρα που θα αναβαθμίσει τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ζωής τους. Ενδεικτικά αναφέρονται ως καλές πρακτικές η διοργάνωση bazaar ανταλλαγής προϊόντων, η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας που κινείται στο πεδίο δραστηριότητας της μεταποίησης. Επίσης είναι αναγκαία η δημιουργία από τους Δήμους υποστηρικτικών Δομών πρόληψης και επαναχρησιμοποίησης όπως τα Κέντρα Εκπαίδευσης, ενώ οι Δήμοι μπορούν να εξετάσουν και τη δυνατότητα δημιουργίας πιλοτικών δημοτικών «δημιουργικών κέντρων επιδιόρθωσης και επαναχρησιμοποίησης» με τη συμμετοχή επαγγελματικών ομάδων συναφών κλάδων.

Σύσταση όγδοη: Οι Δήμοι θα πρέπει να αναλάβουν συγκεκριμένα μέτρα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των δημοτών με την πρόληψη να αποτελεί βασικό στοιχείο της επικοινωνιακής πολιτικής, εντός συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος, μετρήσιμων στόχων και μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης καθώς και πηγών χρηματοδότησης, συντάσσοντας αναλυτικές απολογιστικές εκθέσεις στο τέλος του χρόνου. Οι Δήμοι μπορούν να αναλάβουν πρωτοβουλίες συνεργασίας με όμορους Δήμους, προκειμένου να υλοποιηθούν ενημερωτικές καμπάνιες μεγαλύτερης εμβέλειας, υπό την επίβλεψη αλλά και την υποστήριξη του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης, λαμβάνοντας υπόψη τις βέλτιστες τοπικές και διεθνείς πρακτικές.

Σύσταση ένατη: Οι Δήμοι σε συνεργασία με τα εμπλεκόμενα στη διαχείριση της ανακύκλωσης μέρη (Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης) και τους αρμόδιους στη διαχείριση των συστημάτων πληροφόρησης φορείς, θα πρέπει να ενδυναμώσουν τη συμμετοχή τους στην επεξεργασία, διασταύρωση και αξιολόγηση των δεδομένων που παράγονται από τα Κέντρα Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών, τον Ελληνικό Οργανισμό Ανακύκλωσης και το Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων και αφορούν τις επιδόσεις τους από την υλοποίηση των τοπικών σχεδίων διαχείρισης αποβλήτων.

Ο έλεγχος διενεργήθηκε από τις Υπηρεσίες Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου ΟΤΑ V (Δήμου Ηλιούπολης) για το Δήμο Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης, ΟΤΑ II (Καλαμαριάς) για το Δήμο Παύλου Μελά, στις Περιφερειακές Ενότητες Γρεβενών, Κορινθίας, Λάρισας για τους ομώνυμους Δήμους (Γρεβενών, Κορινθίων, Λαρισαίων).

Η παρούσα έκθεση συντάχθηκε από την Αντιπρόεδρο Γεωργία Μαραγκού, με την επικουρία της Προϊσταμένης Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου Ευαγγελίας Πουρνάρα, βάσει των επιμέρους εκθέσεων που συνέταξαν οι ανωτέρω Υπηρεσίες.

Υιοθετήθηκε σε σχέδιο κατά την από 28.6.2022 Συνεδρίαση του Τμήματος Ελέγχων Ι και διαβιβάστηκε στον Υπουργό Εσωτερικών, στον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, στον Διευθύνοντα Σύμβουλο του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης, στο Γενικό Διευθυντή της Ελληνικής Εταιρείας Αξιοποίησης – Ανακύκλωσης Α.Ε., στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας και στους Δημάρχους Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης, Γρεβενών, Κορινθίων, Λαρισαίων και Παύλου Μελά.

Οι απόψεις 1) του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας περιήλθαν στο Ελεγκτικό Συνέδριο με το υπ' αριθμ. 97541/9197/26.9.2022 έγγραφό του, 2) του Διευθύνοντος Συμβούλου στον Ελληνικό Οργανισμό Ανακύκλωσης με το υπ' αριθμ. 4727/7.9.2022 έγγραφό του, 3) του Γενικού Διευθυντή της Ελληνικής Εταιρείας Αξιοποίησης – Ανακύκλωσης Α.Ε. με το υπ' αριθμ. 73929/25.7.2022 έγγραφό του, 4) του Διοικητή της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας με το υπ' αριθμ. 23191/25.7.2022 έγγραφό του, 5) του Δημάρχου Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης με το υπ' αριθμ. 38713/27.9.2022 έγγραφό του, 6) του Δημάρχου Γρεβενών με το υπ' αριθμ. 7546/25.8.2022 έγγραφό του, 7) του Δημάρχου Κορινθίων με το υπ' αριθμ. 28362/19.7.2022 έγγραφό του, 8) του Δημάρχου Λαρισαίων με το υπ' αριθμ. 32630/25.7.2022 έγγραφό του, 9) του Δημάρχου Παύλου Μελά με το υπ' αριθμ. 36119/12.7.2022 έγγραφό του και παρατίθενται στο Παράρτημα II.

Η τελική έκθεση συζητήθηκε ενώπιον του Τμήματος Ελέγχων Ι, αποτελούμενου από τους Ιωάννη Σαρμά, Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και του Τμήματος, Κωνσταντίνο Εφεντάκη και Ιωάννη Βασιλόπουλο, Συμβούλους, Ειρήνη Λιάσκα και Νικόλαο Σπανάκη, Παρέδρους, και εγκρίθηκε κατά την από 18.10.2022 Συνεδρίαση του Τμήματος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ
(στοιχεία 2020)

a/a	Κατηγορία	Δείκτης	Αποτελέσματα									
Δήμος			BBB	Γρεβενών		Κορινθίων		Λαρισαίων		Παύλου Μελά		
Περιφέρεια			Αττική	Μακεδονία		Πελοπόννησος		Θεσσαλία		Κ. Μακεδονία		
Νομός			Νότιος Τομέας Αθηνών	Γρεβενών		Κορινθίας		Λάρισας		Θεσσαλονίκη		
Γενικά στοιχεία Δήμων												
Γ1	ΑΕΠ (2018)	Περιφέρεια	23.341 €	15.513 €		13.995 €		12.606 €		13.121 €		
		Νομός	20.051 €	9.758 €		13.648 €		14.100 €		14.271 €		
Γ2	Πληθυσμός	Μόνιμος πληθυσμός Δήμου	48.399	25.905		58.192		162.591		99.245		
Γ3	Παραγωγή αποβλήτων (2020)	Παραγωγή ΑΣΑ (χιλ. τόνοι /έτος)	37.240	8.295		21.019		63.779		33.831		
Γ4	Ετήσια παραγωγή ΑΣΑ ανά κάτοικο - 2020 (κύλά/κάτοικο)	Περιφέρεια (στοιχεία ΕΣΔΑ -2020))	529	442		440		440		446		
		Δήμος	770	320		419		392		341		
Υ1	Ποιότητα Υπηρεσιών	Βαθμός κάλυψης του Δήμου με υπηρεσίες ανακύκλωσης (%)	100%		100%		100%		100%		100%	
ΕΠ1	Επάρκεια Προσωπικού	αρ.προσωπικού ανά ημερήσιο τόνο αστικών αποβλήτων	2		2,64		2		2		1,48	
ΕΠ2		αρ. προσωπικού ανά ημερήσιο τόνο ανακυκλώσιμων	2,24		5,34		8		2		9,5	
ΕΠ3		αρ. προσωπικού που ασχολείται με την ανακύκλωση (οδηγοί κλπ) ανά 500 νοικοκυριά	0,7		0,37		0,38		0,34		1,14	
ΕΠ4		Επίπεδο στελέχωσης (% υπάλληλοι ΠΕ επί συνόλου υπαλλήλων Δ.νσης Ανακύκλωσης	1%		3,2%		1,2%		1,1%			
ΑΥ1	Αυτάρκεια Συστημάτων (εγκαταστάσεις)	Παρουσία Μονάδας Επεξεργασίας Αποβλήτων/Βιοαποβλήτων	ΝΑΙ		ΝΑΙ		ΟΧΙ		ΟΧΙ		ΟΧΙ	
ΑΥ2		Παρουσία Κέντρων Διαλογής Ανακύκλωσης (ΚΔΑΥ)	0		1		0		1		1	
ΑΥ3		Παρουσία Πράσινων Σημείων	0		1		0		0		0	
		Παρουσία Γωνιών Ανακύκλωσης	1 (υπολει τουργεί)		4		0		0		0	
ΑΥ4		Παρουσία Κέντρων Ανακύκλωσης Εκπαίδευσης Διαλογής στη Πηγή (ΚΑΕΔΙΣΠ)	0		1		0		0		0	
ΑΠ1	Αποτελεσματικότητα Συστημάτων	Συχνότητα Πλύσεων Στόλου οχημάτων ανακύκλωσης (ετησίως)	24		12		24		4		112	
ΑΠ2		Επάρκεια (ποσοστό %) σε αποδοτικά οχήματα	60%		100%		0%		30%		100%	

a/a	Κατηγορία	Δείκτης	Αποτελέσματα									
Δήμος			BBB		Γρεβενών		Κορινθίων		Λαρισαίων		Παύλου Μελά	
Περιφέρεια			Αττική		Μακεδονία		Πελοπόννησος		Θεσσαλία		Κ. Μακεδονία	
Νομός			Νότιος Τομέας Αθηνών		Γρεβενών		Κορινθίας		Λάρισας		Θεσσαλονίκη	
	(εξοπλισμός)	συλλογής ανακύκλωσης (αριθμός μη αποδοτικών, χαλασμένων/ σύνολο στόλου οχημάτων ανακύκλωσης)										
ΑΠ3		Παλαιότητα μη ενεργού μηχανοκίνητου εξοπλισμού (>15ετίας)	0				3		3			
ΕΑ1	Επιχειρησιακή Αξιοπιστία	Μέση απόσταση μεταξύ κάδων ανακύκλωσης και αστικού ιστού (μέτρα)	40		50		55		75		Δ/Υ	
ΕΑ2		Μέση απόσταση εκτός αστικού ιστού (μέτρα)	300		100		170		500		Δ/Υ	
ΕΑ3		Μέση ημερήσια απόσταση που διανύουν τα απορριμματοφόρα ανακύκλωσης (χλμ)	40		100		52		75		184	
ΕΑ4		Εξυπηρέτηση κατοίκων (κάδος : κάτοικο)	1:83		Δ/Υ		Δ/Υ		1:66		1:69	
A1	Αποδοτικότητα Ανακύκλωσης	% ανάκτηση μέσω χωριστής συλλογής (δίκτυο ΔσΠ) επί του συνόλου των ΑΣΑ	11,2%		6,3%		3,35%		10,04%		9,87%	
A2		% βιοαποδομήσιμα υλικά που ανακτώνται	100%		0,6%		0%		0%		0%	
A3		Συνολικός όγκος δημοτικών αποβλήτων που θάβεται	81,2%		31,7%		98%		89,9%		94,7%	
A4		Ρυθμός ανάπτυξης όγκου μέσω διαλογής στην πηγή (2020 σε σύγκριση με 2018)	+1,81		+12,7%		-78,2%		+11,8%		59%	
Σ1	Συμμόρφωση με πρακτικές βιώσιμης ανάπτυξης	Ρυθμός παραγωγής αστικών αποβλήτων στον Δήμο (2020 σε σύγκριση με 2018)	+13,14%		-2,3%		-12,4%		+6,6%		-13%	
Σ2		Ρυθμός εκτροπής από την ταφή αποβλήτων Δήμου (2020 σε σύγκριση με 2018)	-15,7%		-0,7%		-77,8%		+10,8		58,5%	
O1	Οικονομική/ Χρηματοοικονομική βιωσιμότητα	Κόστος συλλογής/απόθεσης αστικών αποβλήτων ανά συλλεγόμενο τόνο (€/τόνο)	154,7 €		232,3€		212€		177€		229,3€	

Επεξήγηση χρωματισμού κελιών πίνακα:

χρίζει άμεσης βελτίωσης, μη ικανοποιητικό

χρίζει βελτίωσης

ικανοποιητικό

Πηγές:

1. Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων, Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (όσον αφορά στοιχεία παραγωγής αστικών αποβλήτων)
2. Συλλογικά Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης – ΕΕΑΑ –Εθνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης (Ε.Ο.ΑΝ. (όσον αφορά στοιχεία ανακύκλωσης/ανάκτησης μέσω δικτύων ΔσΠ/μπλε κάδος)
3. Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων –ΦΟ.Δ.Σ.Α. οικείων Δήμων (όσον αφορά στοιχεία εναπόθεσης αποβλήτων/υπολειμμάτων για ταφή, στοιχεία ανάκτησης μέσω Μονάδων Επεξεργασίας Αποβλήτων –Μ.Ε.Α.)
4. Κέντρα Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών –Κ.Δ.Α.Υ. Λάρισας, Βόλου, Σίνδου, Γρεβενών –ΔΙΑΔΥΜΑ (όσον αφορά στοιχεία ανάκτησης ανακυκλώσιμων υλικών από τα σύμμεκτα στερεά απόβλητα)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Π ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΦΟΡΕΩΝ

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 5/10/2022
ΕΞΑΓΩΓΗΣ 55426
ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 55426

Α.Π. ΥΠΕΝ/ΥΠΡΓ/97541/9197

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Ταχ. Δ/ση: Λεωφ. Μεσογείων 119
Ταχ. Κώδικας: 10 192
Τηλ. Επικοινωνίας: 213 1513870, 871, 872

ΠΡΟΣ: Αξιότιμο κων Πρόεδρο
του Ελεγκτικού Συνεδρίου

Αθήνα, 26^η Σεπτεμβρίου 2022

Αξιότιμε Κύριε Πρόεδρε,

λαμβάνουμε την τιμή να σας γνωρίσουμε διά της παρούσης τις απόψεις του Υπουργείου μας επί του σχεδίου της Εκθέσεως Ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου υπό τίτλον: «Ανακύκλωση: Είναι οι Δήμοι αποτελεσματικοί στη διαχείριση της ανακύκλωσης των αστικών στερεών αποβλήτων;», που υιοθέτησε το Τμήμα Ελέγχων Ι του Δικαστηρίου στη συνεδρίασή του της 28^{ης} Ιουνίου τ.έ.

Επισημαίνουμε ότι, με τον ν. 4819/2021 (Νόμος-Πλαίσιο για τη Διαχείριση των Αποβλήτων) θεσπίστηκε για πρώτη φορά ένα ολοκληρωμένο και συνεκτικό, σύγχρονο νομοθετικό πλαίσιο για τη διαχείριση των αποβλήτων από το στάδιο της πρόληψης έως αυτό της τελικής επεξεργασίας τους. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται:

- στην προώθηση της πρόληψης με σειρά συγκεκριμένων μέτρων για ροές προτεραιότητας όπως, ενδεικτικά, τα τρόφιμα ή οι ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές,
- στη χωριστή συλλογή 5 ρευμάτων αστικών αποβλήτων (βιοαποικοδομήσιμα, χαρτί, πλαστικά, γυαλί, μέταλλα) μέσα από ένα ευρύ πλέγμα διατάξεων, συμπεριλαμβανομένης της πρόβλεψης δημιουργίας συστημάτων ανακύκλωσης για σειρά νέων ρευμάτων όπως κλωστοϋφαντουργικά, έπιπλα, στρώματα, παιχνίδια, ηλεκτρικά πατίνια και ποδήλατα, φάρμακα κλπ.,
- στη δημιουργία των κατάλληλων υποδομών και τη βελτίωση των υφιστάμενων (Πράσινα Σημεία, Κέντρα Διαλογής και Επαναχρησιμοποίησης Υλικών),
- στην αναβάθμιση της ποιότητας των ανακυκλώσιμων υλικών και της λειτουργίας μονάδων επεξεργασίας αποβλήτων (αναβαθμισμένες προδιαγραφές για τα ΚΔΑΥ, συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης για τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας κλπ.),

- στην υποχρεωτική χρήση οικονομικών εργαλείων όπως το «Πληρώνω όσο Πετάω» και το τέλος ταφής (το οποίο αξίζει να επισημανθεί ότι εφαρμόζεται φέτος για πρώτη φορά μετά από σειρά διαδοχικών αναβολών από το 2014 που ήταν η αρχικά προβλεπόμενη ημερομηνία εφαρμογής του),
- στην προώθηση της ορθής διαχείρισης των αποβλήτων κτηνοτροφικών μονάδων,
- στον εκσυγχρονισμό και αυστηροποίηση του νομοθετικού πλαισίου για τη διαχείριση των αποβλήτων εκσκαφών, κατασκευών και κατεδαφίσεων,,
- στην προώθηση του οικολογικού σχεδιασμού συσκευασιών ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τα πλαστικά,
- στη μεγαλύτερη διαφάνεια και λογοδοσία για τα συστήματα ανακύκλωσης.

Πέραν των προαναφερόμενων και προκειμένου να αντιμετωπισθούν παθογένειες αναφορικά με τη διαχείριση των αποβλήτων από τους Δήμους, θεσπίστηκε η δομή και το ελάχιστο περιεχόμενο του Κανονισμού Καθαριότητας των Δήμων (ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΑ/119776/2429/2021). Σημειώνεται, επίσης, ότι με τον ν. 4819/2021 απλουστεύθηκε η διαδικασία υλοποίησης Πράσινων Σημείων, ενώ θεσπίστηκε η υποχρέωση δημιουργίας Κέντρων Δημιουργικής Επαναχρησιμοποίησης Υλικών (ΚΔΕΥ) για Δήμους με πληθυσμό άνω των 20.000 κατοίκων. Παράλληλα εκπονήθηκε σχετική υποστηρικτική μελέτη με αντικείμενο την καταγραφή των δραστηριοτήτων των ΚΔΕΥ και των τεχνικών προδιαγραφών τους, καθώς και τη δημιουργία μοντέλου οικονομικής βιωσιμότητας αυτών. Επιπλέον, με το ν. 4819/2021, συμπεριελήφθησαν οι Δήμοι στην παροχή φορολογικών κινήτρων για δωρεές με σκοπό την ενθάρρυνση της πρόληψης, για μια σειρά αγαθών, όπως τρόφιμα, φάρμακα κ.λπ.

Επίσης δόθηκε έμφαση στην υλοποίηση μιας σειράς υποδομών διαχείρισης αποβλήτων και ειδικότερα Μονάδων Επεξεργασίας Αποβλήτων (ΜΕΑ), στο πλαίσιο εφαρμογής του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων 2020 – 2030 (ΕΣΔΑ). Συγκεκριμένα τα τρία τελευταία χρόνια κατασκευάστηκαν τρεις ΜΕΑ, ώστε σήμερα οι λειτουργούσες ν' ανέρχονται σ' έξι, είναι υπό κατασκευήν δέκα πέντε ΜΕΑ, εκ των οποίων οι δύο αναμένεται να έχουν ολοκληρωθεί έως το τέλος του 2022, έχουν συνολικά δημοπρατηθεί είκοσι πέντε, ενώ επίκειται άμεσα η δημοπράτηση πέντε νέων μονάδων. Με σκοπό τη μείωση της υγειονομικής ταφής εκπονείται μελέτη σκοπιμότητας δημιουργίας δικτύου μονάδων ενεργειακής αξιοποίησης αποβλήτων.

Κύριο μέλημά μας είναι πλέον η πλήρης εφαρμογή του ν. 4819/2021. Η πλήρης εφαρμογή του εξαρτάται από την καλή συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων παραγόντων, συμπεριλαμβανομένων των ΟΤΑ, οι οποίοι καλούνται να εκσυγχρονίσουν τον τρόπο με τον οποίο διαχειρίζονται τα αστικά απόβλητα, σε συνεργασία με τα συστήματα ανακύκλωσης που λειτουργούν σε πολλά ρεύματα αποβλήτων όπως οι συσκευασίες, τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού, οι μπαταρίες κ.λπ.

Αξίζει να επισημανθεί η πολύ καλή απόδοση κάποιων συστημάτων όπως π.χ. των συστημάτων για τα οχήματα τέλους κύκλου ζωής, για τα ελαστικά, για τα ορυκτέλαια κ.λπ. Αυτό αποδεικνύει ότι με την καλή συνεργασία και την ενεργό συμμετοχή όλων των υπόχρεων μπορούμε να έχουμε πολύ καλά αποτελέσματα.

Τέλος, με σκοπό τη βελτίωση της εποπτείας της διαχείρισης των αποβλήτων και ιδιαίτερα των Δήμων και των ΦοΔΣΑ, προσεχώς, προγραμματίζουμε την κατάθεση νομοσχεδίου για τη σύσταση ανεξάρτητης ρυθμιστικής αρχής αποβλήτων.

Ως προς την έκθεση ελέγχου, ειδικότερα, και εστιάζοντας ιδίως στο Μέρος 3 της Εκθέσεως «*Συμπεράσματα και συστάσεις*», εκτιμούμε ότι αποτυπώνονται οι ουσιώδεις ελλείψεις και πλημμέλειες στην αντιμετώπιση ζητημάτων διαχείρισης αποβλήτων και γίνονται συστάσεις επίσης πολύ ουσιαστικές και στοχευμένες με σκοπό τη βελτίωση του συστήματος διαχείρισης αποβλήτων - ανακύκλωσης εκ μέρους των Δήμων.

Με σκοπό την περαιτέρω διευκρίνιση ορισμένων πτυχών της διαχείρισης των αποβλήτων, ακολουθούν επί μέρους απόψεις - προτάσεις μας ως προς εντετοπωμένα ζητήματα σε ωρισμένα σημεία του κειμένου:

α) Αναφορικά με την 1^η σύσταση, κατά την άποψή μας, πρέπει να επαναδιατυπωθεί, προκειμένου να λαμβάνει υπ' όψιν της το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο που προβλέπει την υποχρέωση των Δήμων για την κατάφρτιση και υποβολή των Τοπικών Σχεδίων Διαχείρισης Αποβλήτων (ΤΣΔΑ), που συνιστούν επιχειρησιακά σχέδια των Δήμων, τα οποία, σημειωτέον, κατατίθενται για παροχή γνώμης από τον οικείο ΦοΔΣΑ και υποβάλλονται σε τυποποιημένη ηλεκτρονική πλατφόρμα που τηρεί η Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων (άρθρο 56 του ν. 4819/2021).

β) Αναφορικά με τη 2^η σύσταση, σημειώνεται ότι στο ΤΣΔΑ οι Δήμοι καταγράφουν την υφιστάμενη κατάσταση σ' εξοπλισμό καθώς και τον προαπαιτούμενο για την κάλυψη των αναγκών τους εξοπλισμό.

γ) Αναφορικά με την 3^η σύσταση, συμπληρωματικά σάς ενημερώνουμε ότι σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 31 του ν. 4819/2021, από 1.1.2022 τα ΚΔΑΥ υποχρεούνται να υπολογίζουν την ποσότητα των αστικών αποβλήτων που συλλέγονται χωριστά ανά ΟΤΑ, ενώ στην ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΑ/90439/1846/2021 για την υγειονομική ταφή των αποβλήτων και ειδικότερα στο άρθρο 15 και το Παράρτημα IV προβλέπεται η συστηματική υποβολή στην ΓΓ Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων από τους φορείς λειτουργίας των ΧΥΤ ποσοτικών στοιχείων αναφορικά με τις ποσότητες των πέντε κυρίων ρευμάτων αστικών αποβλήτων που οδηγούνται σε ταφή. Η συνδυαστική χρήση των δύο αυτών νέων εργαλείων μπορεί να οδηγήσει στη συστηματική παρακολούθηση της

απόδοσης των ΟΤΑ στην ανακύκλωση, την αναγκαιότητα του οποίου πολύ ορθά επισημαίνετε στην έκθεσή σας.

δ) Αναφορικά με την 4^η σύσταση, υπενθυμίζεται ότι οι Δήμοι είναι, κατά κύριο λόγο, αρμόδιοι για τη συλλογή και μεταφορά των αστικών αποβλήτων και εμμέσως (μέσω της συμμετοχής τους στον οικείο ΦοΔΣΑ) συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων αναφορικά με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση εγκαταστάσεων διαχείρισης αστικών αποβλήτων. Για τη συλλογή των ανακυκλώσιμων αστικών αποβλήτων οι Δήμοι είναι συναρμόδιοι με τα συστήματα ανακύκλωσης των συσκευασιών καθώς οι συσκευασίες υπερβαίνουν το 50% του συνόλου των ανακυκλώσιμων αστικών αποβλήτων

ε) Αναφορικά με την 5^η σύσταση, εκτιμούμε ότι θα ήταν ορθότερο να υπάρξει γενική αναφορά στην αναγκαιότητα χωριστής συλλογής 5 ρευμάτων (ως γενικός κανόνας), όπως άλλωστε επιβάλλει ο ν. 4819/2021, και εφαρμογής των προβλέψεών του, μεταξύ άλλων και για τα Πράσινα Σημεία (άρθρο 29) χωρίς να εξειδικεύεται ο τρόπος με τον οποίον αυτό θα υλοποιείται, δεδομένου ότι υπάρχουν πολλοί εναλλακτικοί τρόποι οργάνωσης της χωριστής συλλογής (ιδίως των 4 ρευμάτων συσκευασιών) οι οποίοι μπορούν να επιλεγούν ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε Δήμου και το σύστημα εναλλακτικής διαχείρισης συσκευασιών με το οποίο επιλέγει ο Δήμος να συνεργασθεί.

στ) Αναφορικά με την 6^η σύσταση, προς επίρρωσίν της, επισημαίνεται η υποχρέωση χωριστής συλλογής των βιοαποβλήτων από το 2023 που θεσπίζεται με το άρθρο 50 του ν. 4819/2021, καθώς και η υποχρέωση που τίθεται σε μεγάλους φορείς να μεριμνούν και οι ίδιοι για τη συλλογή και μεταφορά χωριστά συλλεγομένων αποβλήτων. Ειδικότερα, στο άρθρο 50 του ν. 4819/2021 προβλέπεται ότι μία σειρά φορέων όπως σούπερ μάρκετ, ξενοδοχεία άνω των εκατόν κλινών, μονάδες μεταποίησης τροφίμων και λαχαναγορές κατηγορίας Α' ή Β' του ν. 4014/2011, οφείλουν να συνεργάζονται οι ίδιοι με επιχειρήσεις συλλογής μεταφοράς βιοαποβλήτων ή με τον οικείο Δήμο με σκοπό την ανακύκλωση των βιοαποβλήτων.

ζ) Αναφορικά με την 7^η σύσταση, προς επίρρωσίν της την υποχρέωση των Δήμων επισημαίνουμε (άρθρο 18 του ν. 4819/2021) για τη δημιουργία Κέντρων Δημιουργικής Επαναχρησιμοποίησης Υλικών (ΚΔΕΥ) εφ' όσον έχουν πληθυσμό άνω των 20.000 κατοίκων και σε συνεργασία με τους ΦοΔΣΑ για μικρότερους Δήμους.

Τέλος, επιγραμματικά σημειώνονται και οι κάτωθι τεχνικές ή επί μέρους επισημάνσεις-υπομνήσεις μας κυρίως προς επικαιροποίηση ωρισμένων δεδομένων, καθώς ευρέως γίνεται μνεία στην Έκθεση ότι οι διαπιστώσεις της ισχύουν για «μέχρι σήμερα»:

ΣΥΝΟΨΗ, σημείο II: 3. Έχει εκδοθεί Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης Αποβλήτων [ΠΥΣ 11/29-4-2022 (Α' 83)].

ΣΥΝΟΨΗ, σημείο V: η διαπίστωση περί «προβληματικής» συνεργασίας ίσως να μην αποτυπώνει επακριβώς όλες τις διαστάσεις των δυσκολιών στην επίτευξη των οικείων στόχων. Επισημαίνεται, επίσης, η δημιουργία Επιτροπή Διαβούλευσης με την παρ. 6 του άρθρου 9 του ν. 4819/2021 καθώς και η δημιουργία δικτύου ενημέρωσης και ανταλλαγής πληροφοριών με το άρθρο 40 του ν. 4819/2021.

Σελίδα 4, σημείο 8, παραπομπές 6 & 7:

1. Το νέο ΕΣΔΑ 2020-2030 εγκρίθηκε από το ΥΣ και δημοσιεύτηκε το 2020 [ΠΥΣ 39/31-8-2020 (Α' 185)],

2. Η εναρμόνιση της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/851 για τα απόβλητα, έγινε με τον ν. 4819/2021 (Α' 129).

Σελίδα 6, σημείο 11: κατά τον ν. 4954/2022 η διαχείριση των στερεών αποβλήτων των Δήμων διενεργείται από τους ΦοΔΣΑ.

Σελίδα 9, σημείο 16: αφ' ενός το ΕΣΔΑ δεν «θεσμοθετεί», αφ' ετέρου υπάρχουν ηλεκτρονικές πλατφόρμες καταχώρισης και παρακολούθησης στοιχείων διαχείρισης αποβλήτων (HMA -Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων, WASTEATLAS κ.ά.), όπου προβλέπεται υποχρέωση καταχώρισης στοιχείων από τους εμπλεκόμενους κατά περίπτωση. Οι εν λόγω πλατφόρμες επίκειται να διασυνδεθούν (έργο σε εξέλιξη). Βλ. επίσης σχόλιο για 3^η σύσταση.

Σελίδα 11, σημείο 24: δεν είναι ορθή η αναφορά σε ποσοστό ανακύκλωσης 68% στο Δήμο Γρεβενών. Φαίνεται ότι εκ παραδρομής συνυπολογίστηκαν οι ποσοότητες αστικών αποβλήτων που εισέρχονται στην οικεία μονάδα.

Σελίδα 19, σημείο 40: για την περιοχή της Λαρίσης έχει σχεδιασθεί η κατασκευή Μονάδας Επεξεργασίας Αποβλήτων (ΜΕΑ). Το έργο περιλαμβάνει την κατασκευή ΜΕΑ Λαρίσης και την επέκταση ΧΥΤΥ Π.Ε. Λαρίσης και βρίσκεται σε διαδικασία δημοπράτησης.

Σελίδα 45, σημείο 85: η σύνδεση του τέλους ταφής με το σύστημα «Πληρώνω όσο Πετάω» δεν ευσταθεί, καθώς οι πόροι του τέλους ταφής προορίζονται για την υλοποίηση των αναγκαίων έργων υποδομής, ενώ του «Πληρώνω όσο Πετάω» η φιλοσοφία είναι διαφορετική: ήτοι αναλογική πληρωμή με βάση την πραγματική παραγωγή αποβλήτων. Σε κάθε περίπτωση, και με το προγενέστερο νομοθετικό

πλαίσιο θα μπορούσε να εφαρμοσθεί εθελοντικά από έναν Δήμο το «Πληρώνω όσο Πετάω».

Σελίδα 51, σημείο 98: οι Δήμοι έχουν τη δυνατότητα οι ίδιοι να πωλούν τα ανακυκλώσιμα υλικά και να λαμβάνουν τη σχετική οικονομική ενίσχυση από την ΕΕΑΑ ΑΕ και ασφαλώς να διαθέτουν την πληροφόρηση για τα ποσά από την πώληση, εφ' όσον συνεργάζονται με το σύστημα σύμφωνα με το σενάριο συνεργασίας Β'. Στην περίπτωση που συνεργάζονται σύμφωνα με το σενάριο συνεργασίας Α' τα ανακυκλώσιμα υλικά πωλούνται από τα ΚΔΑΥ. Στο επιχειρησιακό σχέδιο των ΣΕΔ, εξειδικεύεται ο τρόπος συνεργασίας τους με τους Δήμους.

Ευελπιστώντας οι ανωτέρω θέσεις να αποδειχθούν εποικοδομητικές και χρήσιμες στο σύνθετο και σπουδαίο έργο του θεσμού που υπηρετείτε, γενικώτερα, και να ληφθούν υπ' όψιν για την διαμόρφωση του τελικού κειμένου της Εκθέσεως, ειδικώτερα, παραμένουμε στην διάθεσή σας για οποιανδήποτε περαιτέρω πληροφορία ή/και διευκρίνιση.

Μ' εξαιρετική τιμή,

Κώστας Σκρέκας
Υπουργός Περιβάλλοντος & Ενέργειας

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ
Πατησίων 147
11251 Αθήνα
e-mail: info@eoan.gr
Τηλ.: 210 8647420
Ιστότοπος: www.eoan.gr

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
ΒΙΣΤΩΣΗΣ 8-9-22
ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 50150

ΟΡΘΗ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ

Ως προς την κοινοποίηση
στο Γραφείο του Υπουργού ΠΕΝ
Αθήνα, 07.9.2022
Αρ. Πρωτ. 4727

ΠΡΟΣ:

Πρόεδρο Ελεγκτικού Συνεδρίου

κ. Ι. Σαρμά

Γραφείο Προέδρου: couraudi@otenet.gr

ΚΟΙΝ:

1) Αντιπρόεδρο Ελ.Συν. κα Γ. Μαραγκού

g.v.maragou@gmail.com

2) Γραφείο Υπουργού ΠΕΝ

secmin@ypen.gr

ΘΕΜΑ: Αναφορικά με Σχέδιο Έκθεσης Ελέγχου με θέμα: «Ανακύκλωση: είναι οι Δήμοι αποτελεσματικοί στη διαχείριση της ανακύκλωσης των ΑΣΑ;»

Σχετικά:

- 1) Α.Π. ΕΟΑΝ 3543/4.7.2022 Επιστολή του προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου προς ΕΟΑΝ (Α.Π. 38218/4.7.2022)
- 2) Α.Π. ΕΟΑΝ 5326/1.11.2021 Απαντήσεις ΕΟΑΝ σε ερωτήματα Ελεγκτικού Συνεδρίου (Α.Π. ΕΟΑΝ 3260_29.6.2021)
- 3) Α.Π. ΕΟΑΝ 1584/23.3.2022 Απάντηση στο έγγραφο Ελεγκτικού Συνεδρίου με θέμα «Αρχικές διαπιστώσεις ελέγχου επιδόσεων συστήματος ανακύκλωσης Δήμων Βάρης Βούλας Βουλιαγμένης, Γρεβενών, Κορινθίων Λαρισίων και Παύλου Μελά» (Α.Π. ΕΟΑΝ 1020_23.2.2022)

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε,

Στη συνέχεια της επιστολής σας (σχετ. 1) αναφορικά με το επισυναπτόμενο στην επιστολή σχέδιο Έκθεσης Ελέγχου θέματος, σας ενημερώνουμε ότι η έκθεση συνάδει με τα στοιχεία από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΕΟΑΝ τα οποία σας εστάλησαν με τα έγγραφα σχετικά 2 και 3, και αφορούν στις επιδόσεις των συστημάτων ανακύκλωσης των Δήμων Βάρης Βούλας Βουλιαγμένης, Γρεβενών, Κορινθίων, Λαρισαίων και Παύλου Μελά, όπως παρακολουθούνται από τον Οργανισμό.

Παρόλα αυτά επιτρέψτε μας κάποιες μικρές παρατηρήσεις, τις οποίες μπορείτε να λάβετε υπόψη σας, ως εξής:

Σελ. 8 Υποσημείωση 12: Τα εγκεκριμένα από τον ΕΟΑΝ Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης συσκευασιών είναι 4 τα εξής: Συλλογικά Συστήματα: *Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης (ΕΕΑΑ ΑΕ)* και *Ανταποδοτική Ανακύκλωση Α.Ε.* Ατομικό σύστημα: *ΑΒ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε.*, Συλλογικό Σύστημα-μόνο για συσκευασίες Λιπαντικών Ελαίων: *Κέντρο Εναλλακτικής Περιβαλλοντικής Διαχείρισης Α.Ε. (Κ.Ε.ΠΕ.Δ. Α.Ε.).*

Σελ. 48 Ο ΕΟΑΝ εισπράττει από την Α.Α.Δ.Ε. μέσω του Γ.Λ.Κ. το περιβαλλοντικό τέλος (για την πλαστική σακούλα), και όχι από το Πράσινο Ταμείο (άρθρο 79, Ν. 4819/2021). Βάσει επίσης της υπουργικής απόφασης ΥΠΕΝ/ΔΔΑ/40480/886_ΦΕΚ 1639/30.4.2020: «Τα έσοδα από τα περιβαλλοντικά τέλη αποτελούν δημόσιο έσοδο το οποίο εισπράττεται από την ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) και στη συνέχεια αποδίδεται υπέρ του ΕΟΑΝ για τη χρηματοδότηση πάσης φύσεως δράσεων που στοχεύουν στη μείωση των επιπτώσεων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον και στην προώθηση δράσεων περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, πρόληψης και ανακύκλωσης» καθώς και ότι ο ΕΟΑΝ «υποστηρίζει και συνδράμει τους Δήμους στη διαμόρφωση προγραμμάτων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού, συμπεριλαμβανομένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων στα σχολεία, με τη χρηματοδότηση μέτρων και δράσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 1.1 και στοχεύουν στη μείωση των επιπτώσεων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον και στην προώθηση δράσεων περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, πρόληψης και ανακύκλωσης». Βάσει των παραπάνω έχουν καταρτιστεί και υλοποιούνται τα εγκεκριμένα επικοινωνιακά προγράμματα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών: Πρόγραμμα επικοινωνιακής προβολής του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης έτους 2021 (ΑΔΑ: Ω08546ΜΓΨ7-ΩΧΥ) και το Πρόγραμμα επικοινωνιακής προβολής του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης για το έτος 2022 (ΑΔΑ: 9ΡΘΠ46ΜΓΨ7-8ΦΧ). Οι δράσεις ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης πολιτών για τα έτη 2018-2020 έχουν συμπεριληφθεί στο σχετ. 2 στο ερώτημα 13.

Στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε περαιτέρω πληροφορία ή και διευκρίνηση,

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Theodora Basta
07.09.2022 16:51

Με εκτίμηση

Ο Διευθύνων Σύμβουλος

Νικόλαος Χιωτάκης

ΕΕΑΑ

Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης - Ανακύκλωσης

Χειμάρρας 5, 151 25 Μαρούσι

Τηλ.: 210 8010962/3

Ελεγκτικό Συνέδριο
Υπόψη Προέδρου
Κυρίου Ιωάννη Δ. Σαρμά

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΤΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΟΥ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 25/7/2022
ΕΞΕΛΙΞΗ
ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 43331

Μαρούσι, 25/7/2022
Αρ. Πρωτ: 73929

Αξιότιμε κ. Πρόεδρε,

Σε συνέχεια της από 04.07.2022 και με αρ. πρωτ. 38220 επιστολή σας μετά του σχεδίου της Έκθεσης Ελέγχου 2022 (η «Έκθεση»), θα θέλαμε να σας επισημάνουμε τα ακόλουθα αναφορικά με τις διαπιστώσεις της Έκθεσης σε σχέση με το οικείο νομοθετικό πλαίσιο και την πραγματική εικόνα της ανακύκλωσης των συσκευασιών στην Ελλάδα.

Πρωτίστως θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι το έργο των «μπλε κάδων» και των «μπλε κώδωνων» (για το γυαλί) που αναπτύσσει το «ΣΣΕΔ – ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ» της ΕΕΑΑ αφορά αποκλειστικά και μόνον στην εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων συσκευασιών. Δεν αποτελεί νομική υποχρέωση της ΕΕΑΑ η ανακύκλωση εν γένει των ανακυκλώσιμων αστικών αποβλήτων πλην των συσκευασιών. Επομένως, οι γενικές αναφορές σε ανακύκλωση αστικά απόβλητα και σε ανακύκλωση αποβλήτων καθώς και η χρήση ποσοστών με διαφορετική γραμμή αναφοράς οδηγεί σε εσφαλμένες συγκρίσεις και κατ' επέκταση σε λανθασμένα συμπεράσματα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτού αποτελεί το γεγονός ότι η Ελλάδα έχει επιτύχει στόχους ανακύκλωσης για τα υλικά συσκευασίας (επίτευξη 60,1% όπως προκύπτει από τα επίσημα στοιχεία της EUROSTAT), εν αντιθέσει με τους στόχους ανακύκλωσης των αποβλήτων, από τους οποίους υπολείπεται κατά πολύ. Σημειώτεον δε, όπως αναφέραμε και στην από 14.03.2022 και αριθμ. πρωτ. 72497 επιστολή μας, η ΕΕΑΑ συνεισφέρει στο 95% του αποτελέσματος της χώρας στη διαχείριση των αποβλήτων συσκευασιών και τούτο παρά το γεγονός ότι έχουν συμβληθεί με την ΕΕΑΑ (και συνεισφέρουν αντίστοιχα) μόνο το 46% των υπόχρεων παραγωγών συσκευασίας στην Ελλάδα, ενώ το 45% αυτών δεν συμμετέχει σε κανένα ΣΕΔ (για τις συσκευασίες) και εισφοροδιαφεύγει για πάνω από εικοσαετία χωρίς να έχει ληφθεί ουσιαστική πρόνοια / διοικητικό μέτρο προς αποτροπή αυτής της κατάστασης από τη Διοίκηση.

Επιπλέον, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η ΕΕΑΑ δεν αποτελεί το μοναδικό σύστημα για τη διαχείριση των αποβλήτων συσκευασιών. Αποτελεί μεν το μεγαλύτερο στην Ελλάδα στον τομέα δραστηριότητάς της, ωστόσο λειτουργεί και άλλο σύστημα, το «ΣΣΕΔ-ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» της εταιρείας με την επωνυμία «ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ Α.Ε.». Τα πεδία εφαρμογής και η γεωγραφική κάλυψη των δύο – εν λόγω – ΣΣΕΔ είναι σε αντιστοιχία. Ωστόσο, στην Έκθεση ουδεμία αναφορά γίνεται για τη λειτουργία του άλλου ΣΣΕΔ στον τομέα αυτό και τη συνεργασία του με τους Δήμους, ώστε να συναχθούν συνολικότερα συμπεράσματα για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των συνεργασιών των ΟΤΑ με ΣΕΔ στον τομέα της Ανακύκλωσης Συσκευασιών.

Περαιτέρω, δεν αποτυπώνεται ορθά το οικείο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τα αστικά απόβλητα εν γένει και τα απόβλητα συσκευασίας για τα έτη 2018-2020 (στα οποία αναφέρεται η Έκθεση), κυρίως ως προς τις νόμιμες υποχρεώσεις που υπέχουν οι Δήμοι, και πάντως δεν γίνεται αναφορά στο νέο νομοθετικό πλαίσιο που εισήγαγε ο ν. 4819/2021, ως ισχύει, ούτως ώστε οι συστάσεις της Έκθεσης να ανταποκρίνονται πλήρως στο ρόλο που έχουν αναλάβει πλέον οι Δήμοι.

Αναφορικά δε με τα επιμέρους στοιχεία της Έκθεσης, παραθέτουμε τις ακόλουθες επισημάνσεις με αναφορά στις παραγράφους (και σχετική επισήμανση) όπου εντοπίζουμε κάποιο σφάλμα:

- **Επί της παρ. 9:** «Ο ρόλος των Δήμων στη διαδικασία της ανακύκλωσης... Υποχρεούνται να συλλέγουν χωριστά τα υλικά συσκευασίας σε 4 ρεύματα (χαρτί, γυαλί, μέταλλα, πλαστικά) αναπτύσσοντας δίκτυα διαλογής στην Πηγή (ΔσΠ), καθώς και τα θιοαπόβλητα (υπολείμματα τροφίμων)...». Κατ' αρχήν θα πρέπει να αναφερθεί ότι σύμφωνα με το ν. 4042/2012 (ιδ. άρθρο 26), που ενσωμάτωσε την Οδηγία 'πλαίσιο' 2008/98/ΕΚ για τα απόβλητα αλλά και υπό το καθεστώς του ν. 4496/2017 (ιδ. άρθρο 7 παρ. 3) για τα απόβλητα συσκευασίας, που τροποποίησε το ν. 2939/2001, δεν προκύπτει γενική υποχρέωση των ΟΤΑ ή των ΣΕΔ για χωριστή συλλογή 4 ρευμάτων. Επιπλέον, η χωριστή συλλογή εφαρμόζεται από τους ΟΤΑ α' βαθμού και από τα ΣΕΔ, κατά τις προβλέψεις των ως άνω νόμων, μόνο εφόσον τούτο είναι εφικτό από τεχνικής, περιβαλλοντικής και οικονομικής άποψης. Ομοίως, και σύμφωνα με τις προβλέψεις του ν. 4819/2021, εφαρμόζεται η χωριστή συλλογή τουλάχιστον για χαρτί, μέταλλο, πλαστικό και γυαλί, για τη διευκόλυνση ή βελτίωση της προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση, της ανακύκλωσης και ανάκτησης, με την επιφύλαξη της παρ. 3 του άρθρου 23, στην οποία τίθενται συγκεκριμένες προϋποθέσεις, η πλήρωσή των οποίων καθιστά δυνατή την παρέκκλιση από την εν λόγω υποχρέωση (άρθρ. 23 σε συνδ. με άρθρο 25).
- **Επί της παρ. 13:** «Το σύστημα διαχείρισης ανακυκλώσιμων υλικών συσκευασίας (μπλε κάδοι και κώδωνες) ρυθμίζεται νομοθετικά και αποσκοπεί στην επίτευξη οικονομίας κλίμακας και χώρου...». Το σύστημα διαχείρισης υλικών συσκευασίας μέσω των μπλε κάδων και κώδωνων δεν οργανώνεται και υλοποιείται από άλλα ΣΣΕΔ παρά μόνο από την ΕΕΑΑ. Τα υπόλοιπα συστήματα έχουν άλλες βασικές μεθόδους δράσης.
- **Επί της παρ. 14:** «Χαρακτηριστικά μιας αποτελεσματικής συνεργασίας μεταξύ Δήμου και Συστήματος Εναλλακτικής Διαχείρισης είναι η αύξηση των πόρων του Δήμου με τη μορφή ανταποδοτικών εσόδων, η αναβάθμιση της ποιότητας των δευτερογενών υλικών και η μείωση του κόστους διαχείρισης, προς όφελος των δημοτών...». Το κόστος για την υλοποίηση της εναλλακτικής διαχείρισης συσκευασιών δε μπορεί να καλυφθεί, παρά μόνο μερικώς, από τα έσοδα πώλησης των ανακτώμενων υλικών, εξ ου και το όποιο επιπλέον κόστος καλύπτεται από τους υπόχρεους Παραγωγούς μέσω της οργάνωσης των ΣΕΔ. Πέραν τούτου αν με την έννοια «ανταποδοτικά έσοδα» νοούνται οι παροχές των ΣΕΔ προς τους ΟΤΑ, δεν λαμβάνεται υπόψιν ότι για να αυξηθούν οι ούτως νοούμενοι πόροι των Δήμων, θα πρέπει αντίστοιχως να έχουν αυξηθεί τα έσοδα/πόροι των ΣΣΕΔ και για να γίνει αυτό απαιτείται σχετική απόφαση από τον ΕΟΑΝ. «Προβλήματα καταγράφονται

στην ως άνω συνεργασία που αφορούν στη συγκέντρωση οικονομικών πόρων στα συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης, οι οποίοι δεν διατίθενται στην «εναλλακτική διαχείριση», σε φαινόμενα σύγκρουσης συμφερόντων, στη μη υιοθέτηση του προβλεπόμενου Κανονισμού του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης κατά τη κατάρτιση των σχετικών συμβάσεων με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και την αδιαφάνεια στη λειτουργία τους. Αναφέρεται επίσης η ανάγκη της οργάνωσης της χωριστής συλλογής τόσο από τα συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης όσο και από τους ίδιους τους Δήμους, ώστε να εξαλειφθεί το φαινόμενο της εξάρτησης των τελευταίων σε συνθήκες μονοπωλιακών αγορών». Η αναφορά ότι οι πόροι των ΣΣΕΔ δεν διατίθενται στην εναλλακτική διαχείριση είναι γενικόλογη και χρήζει περαιτέρω διευκρίνισης άλλως πλήρους απαλοιφής της. Η ΕΕΑΑ σε κάθε περίπτωση διαθέτει όλους τους πόρους της για την ανάπτυξη και υλοποίηση του έργου της, όπως άλλωστε προκύπτει από τα επίσημα στοιχεία (αξιολογηθέντα από τον ΕΟΑΝ). Επίσης, δεν είναι κατανοητό σε ποιους απευθύνεται η φράση «αδιαφάνεια στη λειτουργία τους» και σε κάθε περίπτωση εάν υπάρχει τέτοια υπόνοια θα πρέπει τουλάχιστον να διευκρινιστεί. Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η προώθηση των δευτερογενών υλικών στην αγορά και η τυχόν αντιμετώπιση μονοπωλιακών συνθηκών είναι ανεξάρτητη της μεθόδου συλλογής και διαλογής των υλικών συσκευασίας και δεν αφορά στην ΕΕΑΑ.

- Επί των παρ. 24 και 25: «Ο Δήμος Γρεβενών...Ανακυκλώνεται περίπου το 68% της ποσότητας των απορριμμάτων...» (παρ. 24). Ως αναφέραμε ανωτέρω, η χρήση ποσοτών με διαφορετική γραμμή αναφοράς οδηγεί σε εσφαλμένες συγκρίσεις. «Ο Δήμος Κορινθίων δεν συλλέγει χωριστά τα αστικά απόβλητα και τα ανακυκλώσιμα υλικά συσκευασίας σε ξεχωριστά ρεύματα (χαρτί, αλουμίνιο, πλαστικό) με το βαθμό κάλυψης σε υπηρεσίες συλλογής να περιορίζεται στο 8,67% του συνόλου των περιοχών που εξυπηρετεί. Δεν διατίθενται σε μονάδα επεξεργασίας αποβλήτων ή μονάδα επεξεργασίας για τα βιοαπόβλητα, με εξαίρεση το γυαλί η συλλογή του οποίου όμως, γίνεται από την Ελληνική Εταιρία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης χωρίς την παρέμβαση ή την διάθεση ιδίων μέσων από το Δήμο. Τα τελευταία τρία έτη η ποσότητα των ανακυκλώσιμων υλικών μειωνόταν διαρκώς, με μόλις 1,93 τόνους ημερησίως για το 2020, ποσότητα κατά 63,38% μικρότερη από το 2019 και κατά 80,95% μικρότερη από το 2018, κυρίως λόγω προβλημάτων λειτουργίας του Κέντρου Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι συλλεχθείσες ποσότητες των ανακυκλώσιμων υλικών συσκευασίας που δεν υπέστησαν περαιτέρω επεξεργασία οδηγήθηκαν προς ταφή μαζί με τα σύμμεικτα απόβλητα.» (παρ. 25). Ως είχαμε αναφέρει στην προηγούμενη επιστολή μας, στον Δήμο Κορινθίων έχουν παραδοθεί σωρευτικά, στο πλαίσιο της συνεργασίας του με την ΕΕΑΑ, 1.822 μπλε κάδοι για κάλυψη του συνόλου του Δήμου (1/32 κατοίκους) καθώς και 3 οχήματα συλλογής και ως εκ τούτου η ΕΕΑΑ έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της με βάση τη σύμβαση συνεργασίας. Το εκτιμώμενο «ενεργό» δίκτυο μπλε κάδων, μετά από καταμέτρηση που έγινε το 2017 από την ΕΕΑΑ, ήταν 880 μπλε κάδοι (1/66), και έχει προγραμματιστεί να γίνει νέα καταγραφή. Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι μειωμένες ποσότητες δεν οφείλονται στο ΚΔΑΥ. Ειδικότερα, το ΚΔΑΥ Κορίνθου

- λειτουργούσε κανονικά και συγκεκριμένα οι απεργιακές κινητοποιήσεις που έλαβαν χώρα στις αρχές του Ιανουαρίου 2019 και συνιστούν σε κάθε περίπτωση ανωτέρα βία, δεν εμπόδισαν πέραν των 3 εργασίμων ημερών τη λειτουργία του. Τα αίτια για τις μειωμένες ποσότητες θα πρέπει να αναζητηθούν αλλού. Τέλος, εκ των αναφερόμενων στη παρ. 25, δεν προκύπτει σαφώς σε τι αναφέρεται το ποσοστό 8,67%.
- **Επί της παρ. 36:** «...όπως έλλειψη μονάδων επεξεργασίας αποβλήτων, κεντρικών ή μικρών πράσινων σημείων, υπολειτουργία Γωνιών Ανακύκλωσης, με σοβαρό αντίκτυπο στην ικανότητά τους να εκτρέπουν τα ανακυκλώσιμα υλικά στο ρεύμα του μπλε κάδου...». Επισημαίνουμε για ακόμη μία φορά ότι δεν αποτελεί αντικείμενο του συστήματος της ΕΕΑΑ (των μπλε κάδων και κώδωνων) η εναλλακτική διαχείριση όλων των ανακυκλώσιμων υλικών παρά μόνο των αποβλήτων συσκευασίας. Τα λοιπά ανακυκλώσιμα υλικά δεν πρέπει και δεν γίνεται να καταλήγουν στους μπλε κάδους. Επομένως, δεν είναι σαφές γιατί γίνεται αυτή η σύνδεση μεταξύ αυτών των υποδομών και του μπλε κάδου.
 - **Επί της παρ. 37:** «...Δεν έχει κατασκευαστεί ολοκληρωμένη μονάδα αξιοποίησης αποβλήτων και δεν έχει ενεργοποιηθεί για τη λειτουργία Κινητών Πράσινων Σημείων και επιπλέον Γωνιών Ανακύκλωσης, υποδομές οι οποίες θα ενθάρρυναν σημαντικά τους δημότες να ανακυκλώνουν...». Οα ήταν δόκιμο να αντικατασταθεί ή απαλειφθεί η λέξη «σημαντικά» δεδομένου ότι δεν υπάρχουν σχετικές με την απόδοση αυτών των μεθόδων μετρήσεις ώστε να προκύπτει σαφώς η «σημαντικότητά» τους.
 - **Επί των παρ. 47-52:** Για τις παρ. αυτές, σε σχέση με το έργο ανακύκλωσης αποβλήτων συσκευασίας που υλοποιείται με τους συνεργαζόμενους ΟΤΑ, επισημαίνουμε ότι: α) για τον Δήμο Βάρης – Βούλας – Βουλιαγμένης έχουν παραδοθεί 3 απορριμματοφόρα από την ΕΕΑΑ (αναφέρεται στην Έκθεση ότι χρησιμοποιούνται 4), β) για τον Δήμο Κορινθίων και Δήμο Παύλου Μελά, τα απορριμματοφόρα έχουν παραδοθεί από ΕΕΑΑ (η επισκευή, συντήρηση κλπ. γίνεται σύμφωνα με τη σύμβαση συνεργασίας), γ) για τον Δήμο Λαρισαίων τα 6 απορριμματοφόρα έχουν παραδοθεί από την ΕΕΑΑ (αναφέρεται στην Έκθεση ότι ο Δήμος διαθέτει 10 απορριμματοφόρα ανακύκλωσης) και δ) στον Δήμο Βάρης – Βούλας – Βουλιαγμένης έχουν παραδοθεί 52 κώδωνες για το γυαλί.
 - **Επί της παρ. 54:** «...Ο Δήμος σημειώνει ικανοποιητικές επιδόσεις αναφορικά με την εξυπηρέτηση των δημοτών όσον αφορά τον αριθμό των κάδων ανά οικοδομικό τετράγωνο και την αναλογία κάδων/ κάτοικο, ωστόσο το δίκτυο των μπλε κάδων περιλαμβάνει αποκλειστικά κάδους χωρητικότητας 1,1 m³(μικρής χωρητικότητας), τους οποίους ο Δήμος τοποθετεί ικανοποιώντας παράπονα των δημοτών, χωρίς να υπάρχει κατανομή τους μετά από σχετική μελέτη...». Αναφορικά με τη χωρητικότητα, οι μπλε κάδοι δεν έχουν μικρή χωρητικότητα (λαμβάνομένου υπόψιν ότι σε αυτούς οι συσκευασίες οφείλουν να απορρίπτονται από τους δημότες άνευ σακούλας - μειώνεται έτσι ο όγκος τους) και είναι αντίστοιχοι των διαστάσεων των υπολοίπων κάδων (πράσινων, καφέ κλπ.). Επιπλέον, ο αριθμός των κάδων αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο αριθμό κατοίκων σύμφωνα με την εγκριτική απόφαση λειτουργίας του ΣΣΕΔ της ΕΕΑΑ και τον προγραμματισμό για κάθε Ο.Τ.Α. και δεν αποφασίζεται αυθαίρετα.

- **Επί της παρ. 63:** Στον πίνακα 8, οι αναφερόμενες ποσότητες των ανακυκλώσιμων υλικών συσκευασίας για τα έτη 2018-2020 δεν ανταποκρίνονται στις ανακτώμενες και πιστοποιηθείσες ποσότητες αποβλήτων συσκευασίας από το σύστημα της ΕΕΑΑ.
- **Επί της παρ. 65:** «...Όσον αφορά στα ανακυκλώσιμα υλικά συσκευασίας που κατέληξαν σε περαιτέρω επεξεργασία, παρατηρείται μια μικρή αύξηση κατά τα έτη 2014-2018, από τους 3.223 τόνους στους 3.698, ενώ τα δύο τελευταία έτη οι ποσότητες μειώθηκαν κατακόρυφα στους 1.925 και 705 τόνους για το 2019 και 2020 αντίστοιχα...». Οι ποσότητες που αναφέρονται αφορούν τις συλλεγείσες και δεν ανταποκρίνονται στις ανακυκλωθείσες και πάντως δεν συμπίπτουν με τα στοιχεία της ΕΕΑΑ.
- **Επί της παρ. 75:** «...Στο Κέντρο Διαλογής γνωρίζουν μόνο το τonaζ των απορριμματοφόρων που εισέρχονται - αλλά δεν γίνεται ποιοτική ανάλυση του κάδου (σε πλαστικό, χαρτί, πλαστικό και αλουμίνιο)- και το υπόλειμμα της ανακύκλωσης που εξέρχεται...και το ποσοστό ανάκτησης ανά ρεύμα και ανά Δήμο γίνεται κατά εκτίμηση με αναγωγή, βάσει μελέτης ποιοτικής σύστασης, που όμως αφορά στοιχεία του 2014 και που δεν επικαιροποιήθηκε για καμία περιφέρεια...». Στα ΚΔΑΥ γίνονται συνεχώς ποιοτικές και ποσοτικές μετρήσεις που αφορούν το σύνολο της παραγωγής τους. Η ανά Δήμο μέτρηση της επίδοσης είναι καθ' αυτή ευθύνη των Δήμων και θα πρέπει να γίνεται με προσυμφωνημένη διαδικασία δεδομένου ότι το αποτέλεσμα των μετρήσεων ενός Δήμου επηρεάζει και διαφοροποιεί τα αποτελέσματα των άλλων Δήμων, που εξυπηρετούνται από το ίδιο ΚΔΑΥ. Επιπλέον, η ανάκτηση ανά υλικό συσκευασίας βασίζεται στη μηνιαία παραγωγή κάθε ΚΔΑΥ και επιβεβαιώνεται από τριμηνιαίες αναλύσεις/μετρήσεις.
- **Επί της παρ. 76:** «...Ο Δήμος δεν στηρίζεται σε συμβάσεις με Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης (Σ.Ε.Δ.) αλλά **συνεργάζεται αποκλειστικά με τον οικείο Φο.Δ.Σ.Α. (ΔΙ.Α.ΔΥ.ΜΑ. Α.Ε)** μέσω προγραμματικής σύμβασης...». Για λόγους πληρότητας, θα πρέπει να συμπληρωθεί ότι ο εν λόγω ΦΟΔΣΑ έχει συνάψει με την ΕΕΑΑ σύμβαση συνεργασίας για λογαριασμό των Δήμων της Π.Ε του.
- **Επί της παρ. 82:** Παρά το γεγονός ότι αναφέρονται ως συνοδευτικά μέτρα οι διοικητικές κυρώσεις, δεν γίνεται περαιτέρω ανάλυση αυτών και κατά πόσο εφαρμόζονται στους Δήμους εν αντιθέσει με τα ενημερωτικά μέτρα και τα οικονομικά εργαλεία που αναπτύσσονται στις επόμενες παραγράφους.
- **Στη σελ. 46 της Έκθεσης:** Αναγράφεται ότι «Δεν υπάρχουν οφέλη από την αξιοποίηση των ανακυκλώσιμων υλικών». Δεν είναι σαφής αυτή η αναφορά στο ότι δεν υπάρχουν οφέλη. Όπως έχουμε αναφέρει και στην προηγούμενη επιστολή της ΕΕΑΑ, οι Δήμοι έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν τον συγκεκριμένο τρόπο συνεργασίας με συμβάσεις τύπου Β' (ιδ. σχόλιο ευθύς κατωτέρω), σύμφωνα με την οποία (συνεργασία) ο Δήμος οργανώνει και υλοποιεί το σύνολο του έργου ανακύκλωσης και άρα τη διάθεση στην αγορά των δευτερογενών υλικών και ως εκ τούτου εισπράττει και το τυχόν οικονομικό όφελος/έσοδο από την πώλησή τους. Σε κάθε περίπτωση, το συνολικό κόστος ανακύκλωσης υπερβαίνει τα έσοδα από την πώληση των υλικών.

- Επί της παρ. 98: «Οι Δήμοι δεν διαθέτουν πληροφόρηση σχετικά με τα ποσά από την πώληση των ανακυκλώσιμων υλικών που έχουν ανακτηθεί, παρόλο που ο βαθμός καθαρότητας ειδικά στο ρεύμα του κώδωνα (γυαλί) υπερβαίνει το 98%...». Οι Δήμοι είναι σε θέση να επιλέξουν να συνεργαστούν με την ΕΕΑΑ με συμβάσεις τύπου Β', με τις οποίες έχουν πλήρη έλεγχο και ευθύνη των εσόδων. Η αναφορά στο γυαλί δεν έχει σχέση με την πραγματικότητα καθώς η συλλογή, διαλογή και επεξεργασία του υλικού είναι ιδιαίτερα ελλειμματική και η ΕΕΑΑ έχει αναλάβει μόνη της να καλύψει το έλλειμμα αυτό.
- **Επί των συμπερασμάτων και συστάσεων:** Δεν αναφέρεται σε κανένα σημείο της Έκθεσης, πόσω μάλλον στα συμπεράσματα, η ελλιπής λειτουργία της Διοίκησης και ειδικότερα του ΕΟΑΝ, ο οποίος δεν ανταποκρίνεται στον ρόλο του όπως προκύπτει από την αποστολή του να εποπτεύει αποτελεσματικά και να ρυθμίζει ισομερώς και δικαίως το πεδίο στην Ανακύκλωση Συσκευασιών διασφαλίζοντας ότι αφενός όλοι οι υπόχρεοι παραγωγοί συσκευασίας εισφέρουν τις υποχρεώσεις τους σε εγκεκριμένο ΣΕΔ και πως οι πόροι αυτοί αξιοποιούνται με τον βέλτιστο τρόπο.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η αναφορά στο ποσό που έχει εισπράξει ο ΕΟΑΝ από το περιβαλλοντικό τέλος χρήσης πλαστικής σακούλας και το οποίο θα έπρεπε έχει αξιοποιηθεί σε δράσεις ευαισθητοποίησης, πρόληψης και ανακύκλωσης αυτοτελώς ή σε συνεργασία με Δήμους, ωστόσο ως αναφέρεται στην επιστολή του ΕΟΑΝ δεν έχει γίνει τέτοια αξιοποίησή γιατί δεν ζητήθηκε από τους Δήμους. Επιπλέον, δεν γίνεται αναφορά στο βασικότερο πρόβλημα για την λειτουργία και ανάπτυξη της ανακύκλωσης στη χώρα που είναι το φαινόμενο της εισφοροδιαφυγής. Μέχρι σήμερα δεν έχουν ληφθεί μέτρα για την πάταξη του φαινομένου αυτού από τη Διοίκηση (και δη τον ΕΟΑΝ). Συνεχίζει να εισφοροδιαφεύγει το 45% των υπόχρεων παραγωγών, γεγονός που συνεπάγεται την απώλεια περίπου 22 εκατομμύρια Ευρώ ετησίως, ποσό το οποίο θα μπορούσε να αξιοποιηθεί για την ενίσχυση των δράσεων των ΣΕΔ και των Ο.Τ.Α. (και άρα στην επίτευξη υψηλότερων ποσοστών ανακύκλωσης).

Περαιτέρω, στη «σύσταση πέμπτη» αναφέρεται ότι «...**αντικαθιστώντας σταδιακά το δίκτυο των «μπλε κάδων» με ξεχωριστά ρεύματα αποβλήτων για χαρτί, μέταλλο και πλαστικό καλύπτοντας όσο το δυνατόν μεγαλύτερο εύρος του αστικού ιστού...**». Κατ' αρχήν, δεν προκύπτει υποχρέωση αντικατάστασης του δικτύου των μπλε κάδων από τις υποδομές ΔσΠ και ούτε αυτό είναι δυνατό δεδομένου ότι, όπως έχουμε αναφέρει, το δίκτυο των μπλε κάδων διαχειρίζεται απόβλητα συσκευασιών και δεν έχει ως αντικείμενο εργασίες διαλογής λυμάτων αποβλήτων/ανακυκλώσιμων υλικών. Συνεπώς, λειτουργεί ξεχωριστά και παράλληλα με αυτές τις υποδομές. Δεν είναι, λοιπόν, σαφές γιατί γίνεται αυτή η αναφορά σε αντικατάστασή του ενόψει της επιτυχίας που σημειώνει το δίκτυο των μπλε κάδων (συγκεκριμένα συνεισφέρει το 95% του εθνικού αποτελέσματος για την ανακύκλωση των αποβλήτων συσκευασίας και μάλιστα με πόρους που υπολείπονται του κόστους για την υλοποίηση των δράσεών του).

Τέλος, επί του παραρτήματος Ι, παραθέτουμε τα ακόλουθα σχόλια:

- Στο στοιχείο Υ1, για το ποσοστό 8,7% παραπέμπουμε ανωτέρω επί των όσων αναφέρουμε στην παρ. 24 και 25.
- Στο στοιχείο ΑΥ2, δεν προβλέπεται κατασκευή/λειτουργία ΚΔΑΥ ανά Δήμο. Ο αριθμός 1 που περιλαμβάνεται στον πίνακα αναφορικά με Δήμους Γρεβενών, Λάρισας και Παύλου Μελά είναι λανθασμένος αφού σε αυτούς τους Δήμους δεν λειτουργεί ξεχωριστό ΚΔΑΥ αλλά εξυπηρετούνται από ΚΔΑΥ της Π.Ε. τους, όπως και ο Δήμος Βάρης – Βούλας – Βουλιαγμένης και ο Δήμος Κορινθίων. Συνεπώς, άπαντες οι Δήμοι εξυπηρετούνται από ΚΔΑΥ.
- Στα στοιχεία ΑΠ2 και ΑΠ3: Για τον Δήμο Βάρης – Βούλας – Βουλιαγμένης σήμερα παραδίδουν στο ΚΔΑΥ φορτία και τα 3 οχήματα, για τον Δήμο Λάρισας τον Μάιο 2022 εκτελούσαν δρομολόγια προς το ΚΔΑΥ και τα 6 οχήματα και τον Ιούνιο τα 5 από τα 6, και για τον Δήμο Κορινθίων σήμερα παραδίδουν φορτία και τα 3 οχήματα. Σε σχέση με την παλαιότητα, στον Δήμο Κορινθίων 2 από τα 3 οχήματα συμπληρώνουν 15ετία τον Οκτώβριο 2022 και το 3ο όχημα τον Ιούλιο 2024, ενώ στον Δήμο Λάρισας 2 οχήματα συμπληρώνουν 15ετία τον Μάιο 2024, 2 οχήματα τον Οκτώβριο 2024, 1 όχημα τον Δεκέμβριο 2029 και το τελευταίο (συνολικά 6) τον Ιούλιο 2033.
- Επί του στοιχείου «Αποδοτικότητα Ανακύκλωσης», οι μετρήσεις δεν αφορούν τα έργα του δικτύου των μπλε κάδων και κώδωνων που κατ' ουσίαν είναι οι μόνες μέθοδοι ή οι πλέον βασικές μέθοδοι συλλογής.

Σε κάθε περίπτωση, παραπέμπουμε και στα όσα αναλυτικά αναφέραμε στην προηγούμενη επιστολή της ΕΕΑΑ και παραμένουμε στη διάθεσή σας για περαιτέρω διευκρινίσεις/σχόλια επί της Έκθεσης και των προβληματισμών που θέτει.

Μετά τιμής,

Γεώργιος Ραζής
Γενικός Διευθυντής

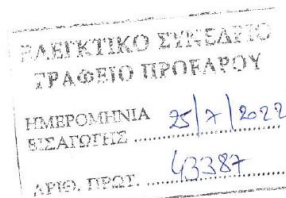

0001851439

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ 25/07/2022
Α. Π.: 23191 ΕΞ 2022 ΕΜΠ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΟΙΚΗΤΗ

Προς:
Κύριο Ιωάννη Σαρμά
Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου
(μέσω e-mail:
grammatia.proedrou@elsyn.gr)

Θέμα: «Χορήγηση γνώμης επί της έκθεσης ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου
«Ανακύκλωση: Είναι οι Δήμοι αποτελεσματικοί στη διαχείριση της ανακύκλωσης
των αστικών στερεών αποβλήτων;»»

Σχετ.: Το με αρ. πρωτ. 38219/04.07.2022 (ΑΠ ΕΑΔ 20263/04.07.2022) διαβιβαστικό
έγγραφο του Προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε,

Δια του παρόντος, σας διαβιβάζω παρατηρήσεις επί της εν θέματι Έκθεσης Ελέγχου του
Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Από την ελεγκτική δράση της ΕΑΔ, κατ' ακολουθία των διατάξεων του άρθρου 82 παρ. 4 του
ν. 4622/2019, και όπως αυτή ασκείται από τον Τομέα Περιβάλλοντος, Ενέργειας και
Επικοινωνιών της Μονάδας Επιθεωρήσεων και Ελέγχων, επιβεβαιώνεται σύμπτωση
διαπιστώσεων, συμπερασμάτων και συστάσεων ως αποτέλεσμα της ενασχόλησής μας τόσο
με διερεύνηση καταγγελιών, όσο και με διενέργεια ελέγχων σε νησιωτικούς, κυρίως, Δήμους
της χώρας με αντικείμενο την εν γένει διαχείριση των αστικών στερεών αποβλήτων.

Ενδεικτικά, σημειώνονται τα ακόλουθα:

- Μικρός νησιωτικός Δήμος, ενώ δεν διέθετε προσωπικό (στον Δήμο υπηρετούσαν
δύο υπάλληλοι και ο Δήμαρχος) για τη λειτουργία εγκατεστημένου συστήματος
διαχείρισης στερεών αποβλήτων, δεν είχε μεριμνήσει και για την ανάθεσή της σε
φυσικό ή νομικό πρόσωπο με τα απαιτούμενα προσόντα, κατά τα οριζόμενα στην

ΚΥΑ με ΦΕΚ 4514/Β/2021, με συνέπεια να είναι ανεξέλεγκτη η διάθεση των αποβλήτων.

- Νησί της χώρας, με τις διατάξεις της υ.α. 25290/2003 (Β' 1487), κατατάχθηκε στα «νησιά με σημαντική τουριστική δραστηριότητα σε Περιφερειακό, Εθνικό και Κοινοτικό επίπεδο, με αυξανόμενες περιβαλλοντικές πιέσεις, πληθυσμιακή αύξηση και συγκέντρωση, με άμεση ανάγκη ελέγχου του είδους της ανάπτυξής τους». Για την εν γένει διαχείριση των Αστικών Στερεών Αποβλήτων (Α.Σ.Α.) του, βάσει του αναθεωρημένου ΠΕ.Σ.Δ.Α. προβλεπόταν: α) η εφαρμογή συστήματος διαλογής στην πηγή (Δ.Σ.Π.) ανακυκλώσιμων και οργανικών αποβλήτων, β) η αναβάθμιση υφιστάμενου Πράσινου Σημείου (Π.Σ.), γ) η προώθηση της οικιακής κομποστοποίησης (προμήθεια κάδων), δ) η αναβάθμιση υφιστάμενου Κέντρου Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (Κ.Δ.Α.Υ.), ε) η εγκατάσταση μονάδας κομποστοποίησης για το προδιαλεγμένο οργανικό κλάσμα και τα λοιπά οργανικά απόβλητα, στ) η προεπεξεργασία και διάθεση των υπολειμμάτων στο Χ.Υ.Τ.Α. του νησιού και ζ) η αποκατάσταση Χ.Α.Δ.Α.

Ωστόσο, ο Δήμος έως τα τέλη του έτους 2021 (οπότε παραδόθηκε ο λειτουργούν Χ.Υ.Τ.Α. στον οικείο ΦΟΔΣΑ), δεν είχε προβεί σε τίποτα από τα προαναφερόμενα, αλλά εξακολουθούσε να λειτουργεί τον Χ.Υ.Τ.Α. (όπως εξάλλου συμβαίνει ακόμα), παρά το γεγονός ότι από το έτος 2014 είχε τεθεί σε προδικαστική διαδικασία από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, λόγω της πλημμελούς λειτουργίας του Χ.Υ.Τ.Α. και έκτοτε του είχε ζητηθεί κατ' επανάληψη να συμμορφωθεί με τις κοινοτικές διατάξεις.

- Μια σειρά από παράγοντες όπως, μεταξύ άλλων, άστοχες ενέργειες, πλημμέλειες και παραλήψεις Δήμου της χώρας, συνεισέφεραν ώστε Μονάδα Προεπεξεργασίας Υπολειπόμενων Σύμμεικτων ΑΣΑ μετά από Διαλογή στην Πηγή (ΔσΠ), στην οποία [μονάδα] θα λάμβανε χώρα και Κομποστοποίηση Προδιαλεγμένου Οργανικού Κλάσματος να μην έχει ενεργοποιηθεί για εξαιρετικά μεγάλο χρονικό διάστημα.

Σε ό,τι αφορά συστάσεις προς τους ελεγχόμενους Δήμους προτάθηκε να αναληφθούν από τους Δήμους ενέργειες, σε συνεργασία με τους οικείους Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων, προκειμένου, μεταξύ άλλων:

- να αναπτυχθούν πλήρως, κατά τις διατάξεις του άρθρου 228 του ν. 4555/2018, δίκτυα χωριστής συλλογής ανακυκλώσιμων υλικών (τουλάχιστον για τα ρεύματα χαρτί, γυαλί, μέταλλο, πλαστικό) και χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων ώστε να εξυπηρετούνται οι στόχοι ανακύκλωσης, ανάκτησης υλικών και εκτροπής τους από την υγειονομική ταφή, ως προβλέπεται και ορίζεται από την ισχύουσα νομοθεσία,
- να μεριμνήσουν, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 227 και 228 του ν. 4555/2018, για την εξάλειψη του φαινομένου της ανεξέλεγκτης διάθεσης

(λαμβάνοντας υπόψη και τις προβλέψεις της παρ. 8 του άρθρου 35 του ν. 4042/2012 όπως ισχύουν με τις διατάξεις του άρθρου 83 του ν.4685/2020) και την αποκατάσταση των χώρων (της ανεξέλεγκτης διάθεσης) που είχαν χρησιμοποιηθεί.

Παραμένω στη διάθεσή σας για κάθε διευκρίνιση.

Με εκτίμηση,

Αλεξάνδρα Ρογκάκου
Αναπλ. Διοικήτρια Εθνικής Αρχής Διαφάνειας
Επικεφαλής Μονάδας Επιθεωρήσεων και Ελέγχων

Ακριβές Αντίγραφο
Γραφείο Διοικητή
ΧΙΝΤΖΙΔΗ ΖΑΧΑΡΩ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΣ

ΒΑΡΗΣ-ΒΟΥΛΑΣ-ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ

Γραφείο Δημάρχου

Ταχ. Δ/ση: Λεωφ. Κων/νου Καραμανλή 18

Ταχ. Κώδικας: 166 73, Βούλα

Τηλ: 213-2020142

Fax: 213-2020159

e-mail: info@vvv.gov.gr

www.vvv.gov.gr

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ 27-9-22

ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 53914

Χρόνος διατήρησης: 3 χρόνια
Βαθμός Ασφαλείας: Αδιαβάθητο
Βούλα: 27/9/2022
Αρ. Πρωτ.: 38713
Βαθμός προτεραιότητας: επείγον

Προς:
Πρόεδρο Ελεγκτικού Συνεδρίου
κ. Ιωάννη Σαρμά

ΘΕΜΑ: Απόψεις επί του σχεδίου έκθεσης ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου

Κύριε Πρόεδρε,

Λαμβάνοντας υπόψη τα συμπεράσματα της έκθεσης ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου για την αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα του Δήμου Βάρης Βούλας Βουλιαγμένης στην υλοποίηση προγραμμάτων ανακύκλωσης στο ρεύμα των Αστικών Στερεών Αποβλήτων, όπως και τις ιδιαίτερες αναφορές αυτής της εκθέσεως σε επιτεύγματα του Δήμου μας, σας δηλώνουμε την ισχυρή δέσμευσή μας για εντατικοποίηση των προσπαθειών μας προς την κατεύθυνση μιας φιλοπεριβαλλοντικής πολιτικής για την επίτευξη των στόχων του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων με ταυτόχρονη ορθολογική αξιοποίηση των υπαρχόντων πόρων.

Στο πλαίσιο αυτό θα θέλαμε σας ενημερώσουμε για μια σειρά ενεργειών και δράσεων που έχουμε προβεί για την εκπλήρωση των καθηκόντων και υποχρεώσεων μας ως δημοτική αρχή. Πριν από οτιδήποτε άλλο, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούμε στις συνολικότερες επενδύσεις που έχει προχωρήσει η διοίκηση του Δήμου, προκειμένου να αναβαθμίσει το μηχανολογικό εξοπλισμό της διεύθυνσης καθαριότητας και ανακύκλωσης, αλλά και στη διαχρονική εργώδη προσπάθεια που καταβάλλεται από το τέλος του έτους 2014 μέχρι και σήμερα, για τη βελτίωση των επιδόσεων μας στον τομέα της ανακύκλωσης.

(Πίνακας 1,2)

Το ποσό των πέντε εκατομμυρίων ευρώ που έχουν δαπανηθεί για την αγορά:

- Φορτηγών με γερανό φορτοεκφόρτωσης (αρπάγη)
- Απορριματοφόρων τύπου πρέσσας
- Κασονιών – απορριματοκιβωτίων - cointainers
- Ρυμουλκούμενου συρμού μεταφοράς ανοιχτών εμπορευματοκιβωτίων

- Σκαπτικού μηχανήματος
- Ελκυστήρα τράκτορα
- Ανοιχτών φορτηγών (ανατρεπομένων)
- Τριαξονικού οχήματος μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων τύπου γάντζου
- BobCat, JCB
- Ψηφιακής γεφυροπλάστιγγας
- Χοάνων απόρριψης απορριμμάτων
- Λειοτεμαχιστή
- Υπόγειων κάδων διαβαθμισμένης συμπίεσης κ.λ.π.

όσο και η θεαματική βελτίωση του ποσοστού των αστικών στερεών αποβλήτων που εκτρέπεται από την ταφή (ΑΣΑ), επιβεβαιώνει τη σταθερή πολιτική βούληση της διοίκησης για την επίτευξη υψηλών στόχων στον τομέα της καθαριότητας της πόλης, της ανακύκλωσης και της εν γένει προστασίας του περιβάλλοντος.

Πίνακας 1

α/α	Έτος	Επενδύσεις σε Εξοπλισμό στην Καθαριότητα και Ανακύκλωση (ΚΑ 20-71 & 62-71)
1	2015	62.719,32 €
2	2016	131.720,92 €
3	2017	372.447,72 €
4	2018	482.867,62 €
5	2019	1.222.887,26 €
6	2020	363.763,73 €
7	2021-2022	2.331.152,65 €
ΣΥΝΟΛΟ		4.967.559,22 €

Πίνακας 2

ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΣΑ (Τόννοι)	ΣΥΝΟΛΟ ΑΣΑ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝΤΑΙ ΣΕ ΤΑΦΗ (Τόννοι)	ΣΥΝΟΛΟ ΑΣΑ ΠΟΥ ΕΚΤΡΕΠΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΑΦΗ (Τόννοι)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΩΝ ΑΣΑ ΠΟΥ ΕΚΤΡΕΠΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΑΦΗ (%)
2016	37.725,99	35.090,64	2.635,35	6,99%
2017	36.807,53	33.210,87	3.596,66	9,77%
2018	38.731,79	30.711,87	8.019,92	20,71%
2019	44.278,53	33.230,66	11.047,87	24,95%
2020	41.393,29	32.214,12	9.179,17	22,18%

Κατά τη γνώμη μας η Διοίκηση του Δήμου εργάζεται συστηματικά για να υλοποιήσει δράσεις για την ανακύκλωση. Έχει αναπτύξει και επικοινωνήσει σχετικούς στόχους, αναμενόμενα

αποτελέσματα και δείκτες. Δυστυχώς στηρίζεται σχεδόν αποκλειστικά στην ευρωπαϊκή εμπειρία και στην καινοτομία που αναπτύσσει η ίδια με τη σημαντική συμβολή των υπαλλήλων του Δήμου και των εξωτερικών συνεργατών.

Το σημαντικότερο γεγονός κατά τη γνώμη μας σε μια διαδικασία αξιολόγησης και ελέγχου επιδόσεων της ανακύκλωσης είναι η απουσία σε εθνικό επίπεδο του ορισμού το τι πραγματικά είναι ανακύκλωση, ποια ρεύματα την συγκροτούν (σε επίπεδο εξαψήφων κωδικών ΕΚΑ) και ποια είναι η σχέση της με την εκτροπή από την ταφή και π.χ με την εναλλακτική αξιοποίηση ρευσμάτων που δεν ανακυκλώνονται αλλά αξιοποιούνται ενεργειακά.

Όταν οριστούν με σαφήνεια από τις ελεγκτικές αρχές τα ρεύματα της ανακύκλωσης τότε θα μπορεί να ελεγχθεί αποτελεσματικά η διαχείρισή τους, η ποιότητα των δράσεων, το κόστος της ανακύκλωσης και να ορισθεί η σχέση της ανακύκλωσης με την πρόληψη, την επαναχρησιμοποίηση, την ενεργειακή αξιοποίηση και να προσδιοριστούν αποδεκτοί δείκτες παρακολούθησης για όλα επίπεδα της πυραμίδας ιεράρχησης της διαχείρισης απορριμμάτων, εντός και εκτός Δήμου (συννημμένο 00).

Κλείνοντας τις γενικές παρατηρήσεις, θέλουμε να αναφερθούμε στη σφοδρή διαφωνία που έχουμε με τον ΕΔΣΝΑ ο οποίος το έτος 2019, κατέγραψε αδικαιολόγητα αυξημένες, τις ποσότητες των παραγόμενων αστικών στερεών απορριμμάτων, (ΑΣΑ), του Δήμου Βάρης Βούλας Βουλιαγμένης, με συνέπεια να έχουμε τιμολογηθεί παράνομα, να ζημιώνεται σημαντικά η οικονομική μας υπόσταση αλλά και η συνολική μας εικόνα, ως προς τις επιδόσεις που έχουμε στη ορθή, μεθοδευμένη και μελετημένη για την προστασία του περιβάλλοντός μας, διαχείριση των απορριμμάτων μας.

Ειδικότερα, για το έτος 2019, η Εκτελεστική Επιτροπή του ΕΔΣΝΑ, με σχετική εισήγησή της προς το ΔΣ του ΕΔΣΝΑ, προκάλεσε την απόφαση αυτού, να εγκρίνει τον σχετικό Κανονισμό Τιμολόγησης σε σχέση με όλους τους Δήμους της Αττικής και φυσικά με τον Δήμο Βάρης Βούλας Βουλιαγμένης, καταγράφοντας για τον Δήμο μας, εντυπωσιακή αύξηση στις ποσότητες των παραγόμενων ΑΣΑ, σε σχέση με το έτος 2018.

Συνεπώς, για το έτος 2019, ο Δήμος μας τιμολογήθηκε βάσει ανεξήγητης και αδικαιολόγητης αύξησης στα σύμμεκτα απορρίμματά του, (αυτά που υπάρχουν στους πράσινους κάδους και οδηγούνται για ταφή στον ΧΥΤΑ Δυτικής Αττικής), την ίδια στιγμή που ο ΕΔΣΝΑ κατέγραφε σημαντική αύξηση στις ποσότητες των βιοαποβλήτων του Δήμου μας.

Οι ως άνω καταγραφές του ΕΔΣΝΑ, δεν έχουν λογική αφού το λογικό θα ήταν, να παρουσιαζόταν μείωση στα σύμμεκτα απορρίμματα του Δήμου μας, αφού φέρεται να υπήρξε αύξηση στα βιοαπόβλητά μας, ή τουλάχιστον, να καταγραφόταν παρόμοια αύξηση με τους άλλους όμοιους Δήμους με το Δήμο ΒΒΒ, ως προς τα χαρακτηριστικά και το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων.

Ειδικότερα, για το Δήμο μας, προκύπτει ποσοστιαία αύξηση των σχετικών απορριμμάτων μεταξύ των ετών 2018-2019 η οποία είναι δυσανάλογη, αφενός με αυτή που προκύπτει για το σύνολο των 66 Δήμων Αττικής και αφετέρου για τους συναφείς με το Δήμο Βάρης Βούλας Βουλιαγμένης Δήμους Αττικής, ως προς τα χαρακτηριστικά και το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων τους, ήτοι το Δήμο Γλυφάδας, το Δήμο Ελληνικού – Αργυρούπολης, το Δήμο Κηφισιάς, το Δήμο Παλαιού Φαλήρου και το Δήμο Φιλοθέης.

Ο Δήμος μας, μεταξύ του έτους 2018 και 2019, φέρεται να παρουσιάζει 16,17% αύξηση στα συνολικά διαχειριζόμενα απόβλητά του, ενώ, τα συνολικά διαχειριζόμενα απόβλητα ανά ΟΤΑ σε σχέση με όλους του Δήμους της Αττικής, για το ίδιο χρονικό διάστημα, έχουν ανέλθει στο 4.83% και σε σχέση με τους 5 ως άνω συναφείς με το Δήμο μας Δήμους στο 2,72%.

Μάλιστα, τα παραπάνω δεδομένα προκύπτουν από επίσημες μετρήσεις και έγγραφα με στοιχεία – ζυγολόγια του ΕΔΣΝΑ που είναι καταχωρημένα και στο ΗΜΑ.

Συμπερασματικά από το έτος 2016 έως το έτος 2020 προκύπτει η πτωτική πορεία του Δήμου μας αναφορικά στις παραγόμενες ποσότητες συμμείκτων ΑΣΑ, με μοναδική εξαίρεση την ανεξήγητη, ανεξέλεγκτη και αντίθετα στην κοινή λογική καταγγελλόμενη αύξηση του έτους 2019.

Οι ενέργειες που έχουν γίνει από το Δήμο μας ως απόπειρες εξωδικαστικής επίλυσης της παραπάνω διαφοράς μας είναι οι ακόλουθες:

1η ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Μετά τις προφορικές οχλήσεις μας στον Πρόεδρο του ΕΔΣΝΑ και τις, καλή τη πίστη, απόπειρες επίλυσης της διαφοράς μας με τον ΕΔΣΝΑ που δεν τελεσφόρησαν, ο Δήμος Βάρης Βουλιαγμένης, την 14.10.2020, επέδωσε νόμιμα στον ΕΔΣΝΑ την από 13.10.2020 Εξώδικη Διαμαρτυρία – Πρόσκληση – Δήλωσή του (επισυνάπτεται στο παρόν), με την οποία μεταξύ άλλων, ζήτησε: α) την εκ νέου εξέταση των επισήμων στοιχείων του ΗΜΑ για τα έτη 2018 και 2019, ειδικά σε σύγκριση με τα ποσοστά των υπολοίπων Δήμων Αττικής αλλά και σε σύγκριση με τα ποσοστά Δήμων της Αττικής, συναφούς οικονομοτεχνικού μεγέθους και βιοτικού επιπέδου με τον δικό μας, β) την τεκμηρίωση με κάθε πρόσφορο μέσο του σχετικού ποσοστού αύξησης στην παραγωγή αποβλήτων σε σχέση με τους υπόλοιπους Δήμους της Αττικής, γ) την κοινοποίηση σε εμάς επισήμου αντιγράφου των ως άνω στοιχείων του Η.Μ.Α. του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας για τα έτη 2018 και 2019 σε σχέση με όλους τους Δήμους της Αττικής, για δική μας χρήση και περαιτέρω έρευνα, δ) τη διόρθωση του φερόμενου ποσοστού αύξησης σχετικά με την παραγωγή στερεών αποβλήτων του Δήμου μας για τα έτη 2018-2019, ώστε αυτή να είναι ανάλογη με τα ποσοστά των υπολοίπων δήμων Αττικής και σε κάθε περίπτωση με τα ποσοστά δήμων της Αττικής, συναφούς οικονομικού και γεωγραφικού μεγέθους, βιοτικού επιπέδου και πληθυσμού με τον δικό μας.

Στην ως άνω Εξώδικη Διαμαρτυρία- Πρόσκληση- Δήλωσή μας, ποτέ δεν απάντησε ΕΔΣΝΑ.

2η ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Την 25.11.2020 αιτηθήκαμε και λάβαμε από την κ. Εισαγγελέα Πρωτοδικών την με αριθμό πρωτοκόλλου 38668/25.11.2020 Εισαγγελική παραγγελία για χορήγηση αιτουμένων κατ' άρθρο 25 παρ. 4 του Ν. 1756/1988, σύμφωνα με την οποία ο ΕΔΣΝΑ διατάχθηκε να μας χορηγήσει επίσημο αντίγραφο από το ΗΜΑ του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας που έχει εις χείρας του και επεξεργάζεται, με τα στοιχεία παραγωγής στερεών αποβλήτων για κάθε έναν από τους 66 δήμους της Αττικής, για τα έτη 2018 και 2019.

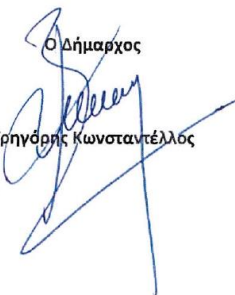
Ο Δήμος μας, αν και επέδωσε στον ΕΔΣΝΑ νόμιμα την ως άνω Εισαγγελική παραγγελία, αυτός την αγνόησε, γεγονός για το οποίο επιφυλαχθήκαμε ως προς τα αδικήματα της απείθειας και της παράβασης καθήκοντος, όπως αυτά προβλέπονται και τιμωρούνται από τις ρητές διατάξεις των άρθρων 169 και 259 του Ποινικού Κώδικα, πέραν της πιθανής αντίστοιχης αστικής ευθύνης του ΕΔΣΝΑ κατ' άρθρα 104, 105 ΕισΝΑΚ.

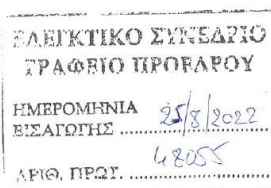
3η ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Ο Δήμος Βάρης Βουλιαγμένης, παρά την αδικαιολόγητη και ποινικά κολάσιμη συμπεριφορά των υπευθύνων του ΕΔΣΝΑ, σε μία ύστατη προσπάθεια καλόπιστης και εξωδικαστικής επίλυσης της διαφοράς μας, απέστειλε το από 11.12.2020 με αριθμ. πρωτοκόλλου 43911 έγγραφο, το οποίο μεταξύ άλλων ανέφερε: "...ζητούμε τη διόρθωση των παραγομένων ποσοτήτων απορριμμάτων του Δήμου μας, ώστε να αντιστοιχεί στο μέσο όρο των 66 Δήμων της Αττικής, ή, στο μέσο όρο των Δήμων ίδιων κοινωνικών και οικονομικών χαρακτηριστικών. Δεν απαιτούμε την επιστροφή χρημάτων ως αχρεωστήτως καταβληθέντων

και παραιτούμεθα των όποιων αξιώσεών μας, για να μη διαταραχθούν τα οικονομικά δεδομένα του ΕΔΣΝΑ. Ζητάμε όμως τη διόρθωση των ποσοτήτων στο πραγματικό τους ύψος. Παρακαλούμε όπως έχουμε τη θετική σας ανταπόκριση, έτσι ώστε να αποφευχθούν άσκοπες τριβές για τα αυτονόητα...”.

Φυσικά ουδεμία ανταπόκριση είχαμε από τον ΕΔΣΝΑ, παρά την ύστατη αυτή προσπάθειά μας. Κλείνοντας, σας ενημερώνουμε ότι λόγω αυτής της παράνομης, αντισυμβατικής, ενάντια στην καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη συμπεριφορά του ΕΔΣΝΑ, αναγκαστήκαμε να προβούμε σε επένδυση ποσού 54.000 ευρώ για να τοποθετήσουμε ψηφιακή γεφυροπλάστιγγα βαρέων οχημάτων προκειμένου να ζυγίζονται με ακρίβεια οι παραγόμενες ποσότητες συμμείκτων ΑΣΑ του Δήμου μας που αποστέλλονται στους ΧΥΤΑ Φυλής.

Ο Δήμαρχος

Γρηγόρης Κωνσταντέλλος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

Γρεβενά, 25 Αυγούστου 2022
Αριθμ. Πρωτ: 7546

Πρός:

Ταχ. Δ/ση : Πλατεία
Ελευθερίας Ι

Τ.Κ. : 51100 Γρεβενά

ΤΗΛ : 2462350830

Email: dimarkos@dimosgrevenon.gr

Πληροφορίες: Μησυρλιάδου Μαγδαληνή

Τηλ: 2462087397

Πρόεδρο του Ελεγκτικού
Συνεδρίου

Ταχ. Δ/ση : Βουνάζου 4 και Τσόχα

Τ.Κ. : 11521 Αθήνα

Θέμα: «Ανακύκλωση : είναι οι Δήμοι αποτελεσματικοί στη διαχείριση της ανακύκλωσης των αστικών στερεών απόβλητων;» (Απάντηση στην υπ' αριθμ. 38225/4-7-2022 επιστολή)

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε ,

Σε απάντηση της ως άνω επιστολή σας σχετικά με το ανωτέρω θέμα και τα ευρήματα της σχετικής έκθεσης, σας ενημερώνουμε ότι:

Ο Δήμος Γρεβενών παρά τις αδυναμίες και τα προβλήματα που ορθά έχουν καταγραφεί στην έκθεση ελέγχου, επιτυγχάνει σε μεγάλο βαθμό τους στόχους που ορίζονται στο ΕΣΔΑ και ειδικότερα στο ΠΕΣΔΑ Δυτικής Μακεδονίας, ανακυκλώνοντας περίπου στο 70% της ποσότητας των απορριμμάτων του.

Με δεδομένη την υποστελέχωση και την έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού, συμμετείχε, διεκπεραιώνοντας ορθά τις προβλεπόμενες διαδικασίες (μελέτες, διαγωνισμοί, προμήθειες κτλ) και αξιοποιώντας ευρωπαϊκά προγράμματα, κατάφερε να ενισχύσει τον στόλο της ανακύκλωσης με επιπλέον απορριμματοφόρα, φορτηγό αυτοκίνητο και να αποκτήσει επαρκή αριθμό κάδων βιοαποβλήτων για τα οποία ήδη λειτουργεί πιλοτικά δίκτυο αποκομιδής.

Σχετικά με τα ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΙΙ και συγκεκριμένα στις παραγράφους 38 μικρά πράσινα σημεία αναφέρεται ότι «Όμως η δημιουργία των Πράσινων Σημείων Γειτονιάς 19 (μικρά Πράσινα Σημεία), δεν έχει προχωρήσει..... » και 56 χρηματοδοτικά έργα ενίσχυσης αποτελεσματικότητας του συστήματος συλλογής και διαχείρισης των ανακυκλώσιμων υλικών ότι « Ο Δήμος Γρεβενών δεν έχει αξιοποιήσει χρηματοδοτικά έργα ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας του συστήματος συλλογής και διαχείρισης των ανακυκλώσιμων υλικών (έξυπνα συστήματα, χρήση GPS, αισθητήρες βάρους και άλλα).....», ο Δήμος Γρεβενών έχει καταθέσει στο χρηματοδοτικό πρόγραμμα Αντώνης Τρίτσης (πρόσκληση ΑΤ4),

πρόταση για την ανάπτυξη δικτύου επαναχρησιμοποίησης υλικών πράσινων σημείων γειτονιάς αλλά και τη χρήση σε αυτά, έξυπνων συστημάτων (αισθητήρων βάρους κλπ) και είναι σε αναμονή έγκρισης και υλοποίησης τους.

Κλείνοντας θα θέλαμε να επισημάνουμε, όπως πολύ ορθά έχει καταγραφεί στο ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ IV, παράγραφος 85, της έκθεσης σας, ότι ο Δήμος Γρεβενών επιβαρύνεται οικονομικά δυσανάλογα σε σχέση με τους υπόλοιπους Δήμους της χώρας οι οποίοι συνεχίζουν να διοχετεύουν τα ΑΣΑ σε χώρους υγειονομικής ταφής, αφού ουδέποτε επιβλήθηκε το τέλος υγειονομικής ταφής και περιβαλλοντικής εισφοράς που θεσμοθέτησε η πολιτεία ως αντικίνητρο για την ταφή των απορριμμάτων. Συνεπώς ο Δήμος δεν επιβραβεύεται για την επίτευξη του στόχου ανακύκλωσης και αποφυγής της υγειονομικής ταφής.

Ευελπιστούμε ότι η έκθεση σας, πέραν της βοήθειας που προσφέρει στο Δήμο μας με την επισήμανση προβλημάτων για τα οποία θα γίνει προσπάθεια επίλυσης τους στο μέλλον, να συντελέσει στην αποκατάσταση δικαίου και την επιβράβευση των Δήμων που ανακυκλώνουν, με την απαιτούμενη συνέχιση της επιδότησης στη συμμετοχή κόστους στην λειτουργία της Μονάδας Επεξεργασίας Αποβλήτων (ΜΕΑ) και άλλων οικονομικών κινήτρων από την Πολιτεία.

Ο Δήμαρχος Γρεβενών

GEORGIOS DASTAMANIS
ΔΑΣΤΑΜΑΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ 5.08.2022 13:51

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Π.Ε. ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΟΥ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 20/7/2022
ΕΣΑΦΟΤΗΣ 42303
ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ.

Αρ. Πρωτ.: 28362
Ημ/νία: 19/07/22

Κόρινθος,

Αυτοτελές Γραφείο Δημάρχου

Ταχ. Δνση : Κολιάτσου 32
Ταχ. Κώδικας : Κόρινθος 20131
Τηλέφωνο : 2741361001
Telefax : 2741361044
Πληροφορίες : Γραφείο Δημάρχου
Email : grafeiodimarxou@korinthos.gr

Προς: Γραφείο Προέδρου Ελεγκτικού
Συνεδρίου
Βουρνάζου 4
Αθήνα 11521
couraudi@otenet.gr

ΚΟΙΝ:
κ. Γενικό Γραμματέα
κ. Αντιδήμαρχο Καθαριότητας
κ. Αν/τη Προϊστάμενο Δ/νσης
κ. Προϊστ/νο Τμ/τος Καθαρ/τας
κ. Ειδικό Σύμβουλο Πανούση

ΘΕΜΑ: Παρατηρήσεις επί του σχεδίου έκθεσης ελέγχου, με τίτλο "Ανακύκλωση:
Είναι οι Δήμοι αποτελεσματικοί στη διαχείριση της ανακύκλωσης των αστικών
στερεών αποβλήτων".

Σχετ: Το υπ' αριθμ. πρωτ. 38222/04-07-2022 έγγραφο σας.

κ. Πρόεδρε,

Σας διαβιβάζουμε τις παρατηρήσεις του Δήμου Κορινθίων, επί του σχεδίου έκθεσης
ελέγχου σας, σχετικά με την αποτελεσματικότητα των Δήμων όσον αφορά την
διαχείριση της ανακύκλωσης των αστικών στερεών αποβλήτων.

Για οποιαδήποτε επιπλέον πληροφορία ή/και διευκρίνιση είμαστε στη διάθεσή σας.

Με εκτίμηση

Ψηφιακά υπογεγραμμένο από AMALIA SOUKOULI Ο Δήμαρχος
Ημερομηνία: 2022.07.19 10:00:37 EEST
Αιτία: ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Βασίλειος Νανόπουλος

Διανομή μέσω 'ΙΡΙΔΑ' με UID: 62d53a4070128e28a8285598 στις 19/07/22 09:28

1

Στην συνέχεια παρατίθενται οι παρατηρήσεις του Δήμου Κορινθίων επί του σχεδίου έκθεσης ελέγχου.

Παράγραφος 22 : Διόρθωση : Η περιοχή που εξυπηρετεί ο Δήμος ανέρχεται σε 611,00 χλμ², με βαθμό κάλυψης σε υπηρεσίες συλλογής 100%. Το 53,00 χλμ² (βαθμός κάλυψης 8,67%) είχε αναφερθεί ως έκταση του αστικού ιστού.

Παράγραφος 25 : Διόρθωση : Ο βαθμός κάλυψης σε υπηρεσίες συλλογής στο Δήμο Κορινθίων είναι 100%.

Παράγραφος 28 : Ο Δήμος το 2015 τοποθέτησε μόλις 6 υπόγειους κάδους, εκ των οποίων οι 3 λειτουργούν ακόμα.

Παράγραφος 31 : Για την αντιμετώπιση της σημαντικότητας έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού στις Δ/σεις των Δήμων ως υπεύθυνοι περιβαλλοντικής πολιτικής (πχ Μηχανικοί Περιβάλλοντος, κτλ), αφενός θα πρέπει να προκηρυχθούν μόνιμες θέσεις από το αρμόδιο υπουργείο και αφετέρου οι Ειδικοί σύμβουλοι Δημάρχου που υπηρετούν σε αυτή τη θέση, να μπορούσαν να παραμείνουν μετά το πέρας θητείας του Δημάρχου ως προσωπικό αορίστου χρόνου του Δήμου, διοχετεύοντας στην παραγωγή ουσιαστικού έργου την εμπειρία που έχουν αποκομίσει.

Παράγραφος 36 :

α) Έχουν υποβληθεί προτάσεις στο πρόγραμμα Α. Τρίτης και ΥΜΕΠΕΡΑΑ, σχετικά με δημιουργία πράσινων γωνιών ανακύκλωσης και κινητού πράσινου σημείου, οι οποίες βρίσκονται στο στάδιο της αξιολόγησης.

β) Τον Μάρτιο του 2022 ξεκίνησε η παράδοση του πράσινου κάδου στο ΣΔΙΤ Πελοποννήσου και ο χώρος ταφής που λειτουργούσε εντός του Δήμου έκλεισε οριστικά.

Παράγραφος 39 :

α) Ο Δήμος έχει ήδη προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για την ολοκλήρωση της δημοτικής μονάδας κομποστοποίησης, η κατασκευή της οποίας παρουσίασε καθυστέρηση λόγω προσφυγής κατοίκων στο ΣΤΕ. Η ΣΜΠΕ όπως και η εκ νέου συνολική αδειοδότηση του έργου έχουν ολοκληρωθεί και η μονάδα αναμένεται να λειτουργήσει σε 2 μήνες.

β) Ο Δήμος επί του παρόντος δεν έχει προχωρήσει στην δημιουργία Πράσινου σημείου παρότι έχει συμπεριληφθεί στον σχεδιασμό του. Όμως έχει υποβάλλει πρόταση χρηματοδότησης στο πρόγραμμα ΥΜΕΠΕΡΑΑ για κινητό πράσινο σημείο.

Παράγραφος 44 : Ο Δήμος το 2022 προμηθεύτηκε 4 νέα οχήματα συλλογής κάδων, 2 σάρωθρα και 1 φορτωτή-εκσκαφέα. Επίσης αναμένει την προμήθεια επιπλέον 4 οχημάτων συλλογής κάδων μέσω του προγράμματος Φιλόδημος II.

Παράγραφος 49 : Ο Δήμος το 2022, με ιδίους πόρους, προμηθεύτηκε 1 νέο όχημα ανακύκλωσης.

Παράγραφος 55 : Η αναλογία μπλε κάδοι/κάτοικο καθώς και η απόσταση μεταξύ των κάδων, είναι δείκτες που θα ήταν σαφώς καλύτεροι αν το αρμόδιο ΣΕΔ (ΕΕΑΑ) τηρούσε τις συμβατικές υποχρεώσεις του. Αναφέρεται ότι ο Δήμος δεν έχει παραλάβει νέο μπλε κάδο από την ΕΕΑΑ από τον Ιούλιο του 2020 ως σήμερα, ούτε καν για την αντικατάσταση των κατεστραμμένων (200) και προχώρησε στην προμήθεια 350 μπλε κάδων με ιδίους πόρους.

Παράγραφος 77 : Ο Δήμος με την ολοκλήρωση κατασκευής της δημοτικής μονάδας κομποστοποίησης η οποία αναμένεται να λειτουργήσει σε 2 μήνες, θα προβεί άμεσα στην ανάπτυξη δικτύου χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων καθώς έχει ήδη προμηθευτεί τους απαραίτητους καφέ κάδους συλλογής και έχει ενημερώσει σχετικά τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος που θα τοποθετηθούν (αρχική φάση του έργου).

Παράγραφος 79 : Πίνακας 14 : Διώρθωση : Η εκτροπή από την υγειονομική ταφή είναι: 2018 : 9%, 2019 : 4,7%, 2020 : 2%, και όχι 0,09%, 0,047%, 0,02% αντίστοιχα που αναγράφεται στον Πίνακα. Πιο συγκεκριμένα η εκτροπή σε τόνους είναι : 2018 : 2219 tn, 2019 : 1155 tn, 2020 : 423 tn.

Παράγραφος 81 :

α) Τον Μάρτιο του 2022 ξεκίνησε η παράδοση του πράσινου κάδου στο ΣΔΙΤ Πελοποννήσου και ο χώρος ταφής που λειτουργούσε εντός του Δήμου (θέση 'Κάτω Κολοβός', Δημοτική ενότητα Τενέας) έκλεισε οριστικά

β) Για το έργο ΧΥΤΥ Στεφανίου είχε εκπονηθεί Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων από την Περιφέρεια Πελοποννήσου η οποία δεν εγκρίθηκε.

Παράγραφος 83 : Το 2020 ξεκίνησε και συνεχίζεται η εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών σε θέματα προστασία περιβάλλοντος-ανακύκλωσης, με την μέθοδο πόρτα-πόρτα ή μέσω των ΜΜΕ ή μέσω των κοινωνικών δικτύων ή με ζωντανές αναμεταδόσεις του Δημάρχου (live streaming) ή με ειδοποιήσεις μέσω της πλατφόρμας καθημερινότητας Novonville. Είναι γεγονός ότι επιπλέον έχουν πραγματοποιηθεί πολλές και σημαντικές δράσεις, όπως: επισκέψεις σε όλα τα σχολεία 1βαθμιας εκπαίδευσης, επισκέψεις στα ΚΑΠΗ, εκπαιδευτικό 'λούνα παρκ' ανακύκλωσης σε συνεργασία με την ΕΕΑΑ, κινητό εκπαιδευτικό κέντρο περιβάλλοντος σε συνεργασία με την Ανταποδοτική Ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίησης ενδυμάτων - υποδημάτων, επαναχρησιμοποίησης τηγανελαιών, κ.ά.

Παράγραφος 84 : Το 2022 ο Δήμος σε συνεργασία με την ΕΕΑΑ, διαμοίρασε στους Δημότες 3.000 τσάντες πολλαπλών χρήσεων (υφαντό πολυπροπυλένιο).

Παράγραφος 86 :

Διανομή μέσω 'ΙΡΙΔΑ' με UID: 62d53a4070128e28a8285598 στις 19/07/22 09:28

3

α) Ο Δήμος έχει ήδη προβεί τις απαραίτητες ενέργειες για την ολοκλήρωση της δημοτικής μονάδας κομποστοποίησης, η οποία αναμένεται να λειτουργήσει σε 2 μήνες.

β) Ο Δήμος έχει υποβάλλει πρόταση χρηματοδότησης στο πρόγραμμα ΥΜΕΠΕΡΑΑ για κινητό πράσινο σημείο και έκδοση κάρτας δημότη.

γ) Παρά την ύπαρξη σύμβασης με εταιρεία για την τοποθέτηση οικίσκων συλλογής συσκευασιών με ταυτόχρονη χρηματική ανταπόδοση στους χρήστες, υφίσταται πρόβλημα ρευστότητας της εταιρείας να προμηθεύσει στο Δήμο τους οικίσκους και όχι αναληψία του Δήμου να υποδείξει τα σημεία εγκατάστασης αυτών.

Παράγραφος 94 : Πρέπει να επισημανθεί ότι ο Δήμος όχι μόνο δεν έχει χρηματικά ανταποδοτικά οφέλη από την ανάκτηση και εμπορία των υλικών συσκευασίας, επιπρόσθετα δεν δέχεται ως ανταπόδοση με την απαιτούμενη συχνότητα από το αρμόδιο ΣΕΔ (ΕΕΑΑ), τα απαραίτητα μέσα της διαδικασίας, ήτοι κάδους συλλογής, οχήματα συλλογής, και προχωράει στην προμήθεια αυτών με ιδίους πόρους.

Παράρτημα 1:

α) **Γραμμή Υ1 Πίνακα: Διόρθωση:** Ο βαθμός κάλυψης σε υπηρεσίες συλλογής στο Δήμο Κορινθίων είναι 100% και όχι 8,7%.

β) **Γραμμή Α3 Πίνακα: Διόρθωση:** Ο συνολικός όγκος αποβλήτων που θάβετε δεν είναι 100%. Η ανάκτηση υλικών μέσω της ανακύκλωσης ανήλθε πχ σε: 2219 tn το 2018 (9%) , σε 1155 tn το 2019 (4,7%), σε 423 tn το 2020 (2%).

Ο Δήμαρχος

Βασίλειος Νανόπουλος

Διανομή μέσω 'ΤΡΙΔΑ' με UID: 62d53a4070128e28a8285598 στις 19/07/22 09:28

4

ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ
MUNICI PALTY OF LARISDA

ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΗΜΑΡΧΟΥ
ΤΗΛ : 2410250608

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ	
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΟΥ	
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	26/7/2022
ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ	
ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ.	43468

Λάρισα, 25/07/2022
Αρ. Πρωτ: 32630

Προς
Πρόεδρο Ελεγκτικού Συνεδρίου

ΘΕΜΑ: Απάντηση στην υπ' αριθμ. 38224/04-07-2022 επιστολή σας.

Σχετ: Το υπ' αριθμ. 32620/25-07-2022 έγγραφο της Δ/νσης Καθαριότητας και Ανακύκλωσης.

Σχετικά με το σχέδιο Έκθεσης Ελέγχου που μας διαβιβάσατε με το έγγραφο του θέματος, σας ενημερώνουμε ότι δεν υπάρχουν επί πλέον παρατηρήσεις.

Ο Δήμαρχος Λαρισαίων

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ

Διεύθυνση Περιβάλλοντος - Πρασίνου
Γραφείο Αντιδημάρχου Α. Λαζαρίδη
Πληροφορίες : Γ. Βέρρος
Τηλέφωνο : 2313302347
e-mail : salaz69@gmail.com

Δήμος Παύλου Μελά
Αρ.Πρ. : 36119
Ημ.Πρ. : 12/07/2022

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ	
ΤΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΟΥ	
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	13-7-22
ΕΙΣΑΓΟΓΗΣ	
ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ.	40580

Προς
Πρόεδρο Ελεγκτικού Συνεδρίου
κ. Ιωάννη Δ. Σαρμά

Θέμα: Παρατηρήσεις επί του σχεδίου Έκθεσης Ελέγχου Ανακύκλωσης στους Δήμους

ΣΧΕΤ. : Το υπ'αριθ 38221/4-7-2022 έγγραφό σας που έλαβε αριθμό πρωτ-λου 35479/8-7-2022

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε

Κατ' αρχάς θα θέλαμε να σας ευχαριστήσουμε για την αποστολή της παραπάνω Έκθεσης Ελέγχου και την ευκαιρία που μας δίνετε για τη διατύπωση παρατηρήσεων επί του ανωτέρω σχεδίου.

Τα κυριότερα προβλήματα που ταλανίζουν την Καθαριότητα – Ανακύκλωση στους Δήμους και αποτελούν τροχοπέδη για την επίτευξη των στόχων της Κεντρικής Διοίκησης είναι α) η υποστελέχωση των Δήμων σε εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό η έλλειψη του οποίου καθιστά σχεδόν αδύνατη την εφαρμογή Ανακύκλωσης με Διαλογή στην Πηγή και απαξιώνει οποιαδήποτε σοβαρή πρωτοβουλία β) η αλλαγή νομοθετικού πλαισίου ανάλογα με την εκάστοτε ηγεσία τόσο του Υπουργείου Περιβάλλοντος όσο και της αρμόδιας Γραμματείας που ανατρέπει τον κάθε σχεδιασμό και στοχοθεσία των ΟΤΑ όπου για να υπάρχει θετικό αποτέλεσμα χρειάζεται προγραμματισμός και σταθερότητα σε βάθος χρόνου γ) η ελλιπής συνεργασία των δήμων με τον ΕΟΑΝ και τους λοιπούς αρμόδιους φορείς στα θέματα ανακύκλωσης δ) Η τιμολογιακή πολιτική των ΦΟΔΣΑ πρέπει να συνδεθεί άμεσα με τα ποσοστά καθαρής ανακύκλωσης των Δήμων, δίνοντας κίνητρα για την ανάπτυξή της. Παράλληλα η εφαρμογή από τους ΟΤΑ τιμολογιακής πολιτικής σε βάση «πληρώνω όσο πετάω» πρέπει να ξεκινήσει σε επίπεδο γειτονιάς και σταδιακά να προχωρήσει σε επίπεδο κατοικίας ε) Δυστυχώς η στοχοθεσία των Δήμων εξαρτάται

ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ, Δημητρίου & Καραολή 1, 56430 Σταυρούπολη
Τηλ.2313302800, FAX 2310656040,e-mail: dpm@pavlosmelas.gr, www.pavlosmelas.gr

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ

άμεσα με την ανακόλουθη υλοποίηση των μεγάλων έργων ΜΕΒΑ-ΜΕΑ και την προβληματική συνεργασία με τα Σ.Σ.Ε.Δ (Ε.Ε.Ε.Α. – Ανταποδοτική Ανακύκλωση).

Ευελπιστώντας για την επίλυση των παραπάνω χρόνιων προβλημάτων

Με Εκτίμηση

Ο Αρμόδιος Αντιδήμαρχος

Α. Λαζαρίδης

ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ, Δημητρίου & Καραολή 1, 56430 Σταυρούπολη
Τηλ.2313302800, FAX 2310656040, e-mail: dpm@pavlosmelas.gr, www.pavlosmelas.gr